

નિવેદન.

શ્રી અધ્યાત્મજ્ઞાનપ્રસારક મંડલ તરફથી જૈનાચાર્ય શ્રીમદ્
 બુદ્ધિસાગરસૂરિ ગ્રન્થમાલાના ગ્રન્થાંક નંબર મળકા ૭૩-૭૪-૭૫-
 ૭૬-૭૭ તરીકે શ્રીમદ્ બુદ્ધિસાગરસૂરિવિરેચિતસંસ્કૃતગ્રન્થો
 અનુક્રમે ૭૩ સંપર્કર્તવ્ય ગ્રન્થ. ૭૪ મનાસયાત્ર કર્તવ્ય ગ્રન્થ. ૭૫
 શોકવિનાશક ગ્રન્થ. ૭૬ ચેટકવોધ. ૭૭ સુદર્શના સુવોધ. છપાવી
 પંદર પાદવામાં આવ્યા છે અને તેનો સસ્તી પદતર કિંમત રાત્રવામાં
 આવી છે, તે ગ્રન્થોને સુશો વાંચો અને આધ્યાત્મિક જ્ઞાન પ્રાપ્ત કરો
 તથા આધ્યાત્મિક તત્ત્વજ્ઞાનના રસિકબંધુઓ આશા ગ્રન્થો છપાવવામાં
 આર્થિક સહાય કરશો એમ માર્યવામાં આવે છે.

અધ્યાત્મજ્ઞાનપ્રસારક મંડલ.

હા. વકીલ. શાહ. મોહનલાલ હિમચંદ.

મુ. પાદરા.-(ગુજરાત)

પ્રસ્તાવના.

અસ્મદ્ભૂત ભજનસંગ્રહનવમાભાગમાં સુદર્શનાસુબોધ પ્રત્ય ગુર્જર ભાષામાં છપાયેલ છે. તે સંબંધી ભજનસંગ્રહ નવમા ભાગમાંની પ્રસ્તાવનામાં કંઈક લખ્યું છે, તેનો સંસ્કૃતભાષામાં પદ્યવંચરચના વિ. ૧૯૭૯ માં વિજાપુરમાં ચોમાસામાં મુધારા વધારા સાથે કરવામાં આવી છે તેમાં પ્રસંગોપાત્ત કેટલાક શ્લોકોનો ઉમેરો કરવામાં આવ્યો છે. ગુજરાતી પદ્યોના ભાષાંતરનો પણ સંસ્કૃતશ્લોકો રચનાં કેટલેક સ્થાને ફેરફાર કરવામાં આવ્યો છે. સંવર્તવ્યગ્રન્થ, પ્રજા-સમાજકર્તવ્યગ્રન્થ, શોકવિનાશક અને ચેટકવોધ એ ચાર ગ્રન્થો ભજનસંગ્રહ દશમા ભાગમાં ગુજરાતીમાં રચેલા છપાયા છે તે ચાર ગ્રન્થોનો સંસ્કૃત ભાષામાં પણ અનુવાદ કરતાં મુધારો વધારો કરવામાં આવ્યો છે. વાચકો ગુજરાતી ગ્રન્થો અને સંસ્કૃત ગ્રન્થો વચ્ચે સાથે રાખીને વાચશે ત્યારે સ્વયમેવ મુધારો વધારો સમજી શકશે. સંવર્તવ્ય, પ્રજાસમાજ કર્તવ્ય, શોકવિનાશક, ચેટકવોધ, અને સુદર્શના સુબોધ એ પાંચ ગ્રન્થો વિજાપુરમાં વિ. સં. ૧૯૭૯ ના ચોમાસામાં રચવામાં આવ્યા છે, તેમાંના શ્લોકોનું અશુદ્ધિશુદ્ધિપત્રક આ સાથે આપવામાં આવ્યું છે. શ્રી જિનેશ્વરસર્વજ્ઞમહાવીરમય્ય માપિત જૈનધર્મના શ્રુતજ્ઞાનના અનેકનયોની સાપેક્ષાઓને ધ્યાનમાં રાખીને આ ગ્રન્થો રચ્યા છે, છતાં તેમાં જિનેશ્વરમય્ય મહાવીર દેવની આજ્ઞાથી જે કંઈ વિરુદ્ધ હતું લખાયું હોય તો તેનો સર્વસંઘની આગળ વિધ્યા દુષ્કૃત દડલું. સજ્જનજ્ઞાનીઓ આ ગ્રન્થો સંબંધીમાં ભૂલચૂક સંબંધી જે સૂચનાઓ જણાવશે તેનો દ્વિતીયાવૃત્તિમાં મુધારો વધારો કરવામાં આવશે. इत्येवं ॐ अहं महावीर शान्तिः ३

મુ. માંતિજ. ફાલ્ગુન પૂર્ણિમા.

લે. શુદ્ધિસાગર.

॥ संघकर्तव्यादिग्रन्थानां शुद्धिपत्रम् ॥

पृष्ठ	श्लोक	पंक्ति	अशुद्धं	शुद्धं
२	१०	१	मव	सर्व
३	२२	५	ददत्स्वभोगं संपार्थ, ददद्भोगं स्वमंपार्थ	
३	२४	९	द्योसंमानन्	द्रव्यमानन
४	३०	२	मोहवारकः	मोहवारकः
९	८०	१	माघात्	माघरेत्

प्रजासमाजकर्तव्यग्रन्थः

१३	१९	२०	मकारिदसः	मकारिदसः
१६	४८	१७	निराभितानां	निराभितरप
१५	३९	१९	उपोतिपं चरेत्	उपोति राचरेत्
१७	५४	१०	बन्दिः	बन्दिः
१९	७७	१६	धर्मे	धर्मे

शोकविनाशकग्रन्थः

२३	११२	६	भाग्यैष्य	भाग्यैष्य
२६	१५	१९	आम्यतो	आम्यति
२८	२६	१४	संधारयः	संधारय
१८	२६	१५	संपूरयन्	संपूरय
३०	३६	११	भवेत्तदा	भवेत्तदा
६०	३६	१३	यदाऽऽप्यनो	यदाऽऽप्यनो
३१	४१	८	अपोनि दिसा	अतिदिदिसा
३६	७३	११	निरत्ययाऽऽया	निरत्ययाऽऽया
३३	५०	१०	निपोमिषे	विपोमिषे

પ્રસ્તાવના.

અસ્મત્કૃત ભજનસંગ્રહનવમામાગમાં મુદર્શનાસુવોધ પ્રત્ય ગુર્જર ભાષામાં છપાયેલ છે. તે સંબંધી ભજનસંગ્રહ નવમા માગમાંની પ્રસ્તાવનામાં કંડક લખ્યું છે, તેનો સંસ્કૃતભાષામાં પદ્યવંશરચના વિ. ૧૯૭૯ માં વિજાપુરમાં ચોમાસામાં મુધારા વધારા સાથે કરવામાં આવી છે તેમાં પ્રસંગોપાત્ત કેટલાક શ્લોકોનો ઉમેરો કરવામાં આવ્યો છે. ગુજરાતી પદ્યોના ભાષાંતરનો પણ સંસ્કૃતશ્લોકો રચનાં કેટલેક સ્થાને ફેરફાર કરવામાં આવ્યો છે. સંચકર્તવ્યગ્રન્થ, પ્રજા-સમાજકર્તવ્યગ્રન્થ, શોકવિનાશક અને ચેટકવોધ એ ચાર ગ્રન્થો ભજનસંગ્રહ દશમા માગમાં ગુજરાતીમાં રચેલા છપાવ્યા છે તે ચાર ગ્રન્થોનો સંસ્કૃત ભાષામાં પદ્યમાં અનુવાદ કરતાં મુધારો વધારો કરવામાં આવ્યો છે. વાચકો ગુજરાતી ગ્રન્થો અને સંસ્કૃત ગ્રન્થો વચ્ચેના સાથે રાખીને વાચકો પટલે સ્વયમેવ મુધારો વધારો સમજી શકશે. સંચકર્તવ્ય, પ્રજાસમાજ કર્તવ્ય, શોકવિનાશક, ચેટકવોધ, અને મુદર્શના સુવોધ એ પાંચ ગ્રન્થો વિજાપુરમાં વિ. સં. ૧૯૭૯ ના ચોમાસામાં રચવામાં આવ્યા છે, તેમાંના શ્લોકોનું અશુદ્ધિશુદ્ધિપત્રક આ સાથે આપવામાં આવ્યું છે. શ્રી જિનેશ્વરસર્વજ્ઞમહાવીરમધુ ભાષિત જૈનધર્મના શ્રુતજ્ઞાનના અનેકનયોની સાપેક્ષાઓને ધ્યાનમાં રાખીને આ ગ્રન્થો રચ્યા છે, છતાં તેમાં જિનેશ્વરમધુ મહાવીર દેવની આજ્ઞાથી જે કંડ વિરુદ્ધ ઉત્સૂચ લખાવું હોય તો તેનો સર્વસંઘની આગલ મિથ્યા દુષ્કૃત દડહું, સજ્જનજ્ઞાનીઓ આ ગ્રન્થો સંબંધીમાં ભૂલચૂક સંબંધી જે સૂચનાઓ જણાવશે તેનો દ્વિતીયાદિત્તિમાં મુધારો વધારો કરવામાં આવશે. इत्येवं ॐ ॐई महावीर शान्तिः ३

મુ. પ્રાંતિજ. ફાલ્ગુન પૂર્ણિમા.

લે. શુદ્ધિસાગર.

॥ संपर्कतद्व्यादिग्रन्थानां शुद्धिपत्रम् ॥

पृष्ठ	श्लोक	पंक्ति	अशुद्धं	शुद्धं
२	१०	१	मव	मर्
३	२२	५	ददत्स्वभोगे संपार्थ, ददत्भोगे स्वसंपार्थ	
३	२४	९	संभमानन	समामानन
४	३०	२	मोहवारक	मोहवारः
९	८०	१	माचगु	माचोगु

प्रजासमाजकर्मव्यग्रन्थः

१३	१९	२०	मकारदशः	मकारदशः
१६	४८	१७	निराधिनामा	निराधिनाय
१५	३९	१९	उद्योतिपं वरेषु	उद्योति वावरेषु
१७	५४	१०	वट्टिः	वट्टिः
१९	७७	१६	धर्मे	धर्मे

श्लोकविनाशकग्रन्थः

२३	११२	६	भाग्यैव	भाग्यैव
२६	१५	१९	आशयनी	आशयनि
२८	२६	१४	संधारयः	संधारय
१८	२६	१५	संपूरयन्	संपूरय
३०	३६	११	धरेतदा	धरेयुतदा
२०	३६	१३	यदाऽप्यनो	यदाऽप्यनो
३१	४१	८	अनोति रिता	अनिरिता
३६	७३	११	निरपयमाऽप्या	निरपयमाऽप्या
३३	५८	१०	विद्योतिने	विद्योतिने

पृष्ठं	श्लोक	पंक्ति	अशुद्धं	शुद्धं
१०२	४१५	१७	कर्मभ्या	कर्मभ्यां
९३	३२९	१७	बध्वा	बद्ध्वा
१०१	४०२	११	एताञ्चासौ	एताञ्चासौ
१०६	४५३	१७	बहा	बहौ
१११	४८५	६	पतद्दि	पतद्दि
११५	५०६	६	दुःखं	दुःखं
११५	५०९	१५	चेतनाना	चेतनानां
११९	५२७	८	अन्धः	चान्धः
१२०	५३४	१५	रवा	रपा
१२१	५३८	११	रावे	गर्वे
१३०	६१५	९	कार्ये	कार्ये
१३८	६८४	१४	स्वदोषनात्	स्वदोषनात्
१५०	७४१	१	ग टोत्तराणं	गटोत्तराणौ
१५४	७६१	४	दुःखदः	दुःखदः
१५४	७६२	६	गुणादपो	गुणादपो
१५६	७७२	७	रादतिः	रादगतिः
१५८	७८२	९	दुग.	परगुण
१६०	७९३	११	आवि भवति	आविर्भवति
१२५	५६३	५	ममबो	ममबो
१२७	५८५	९	पापादुःखं	पापादुःखं

ધન્યવાદ.

આ ઉપયોગી ગ્રંથ પ્રસિદ્ધ કરવાને માટે નીચે જણાવેલ
સંપૂર્ણ અમને દ્રવ્ય સદાય આપો છે જે માટે તે સંપૂર્ણનો
ધન્યવાદ પૂર્વક અમે મોંઘ લેવામાં આવે છે. પ્રવિન્યમાં મંદજના
અન્ય ગ્રંથો પ્રસિદ્ધ કરવામાં મુક્ત સંપૂર્ણ સદાયમુત્ત જનને
વમ દ્વિતીય છોડ.

૧૦૧) શ્રી. મોગીલાલ નગીનદાસ,

વિજાપુર દાલ પુના.

૫૧) શ્રી. મંજરલાલ મોગીલાલ,

વિજાપુર દાલ પુના.

૫૦) શ્રી. મોદનલાલ જોશીભાઈ શરદાજી નીમીને

મુ. વિજાપુર.

અપર જણાવેલ દ્રવ્યમાં સંપૂર્ણનો મંત્રાચરણ પૂર્વક આભાર
જાનવામાં આવે છે.

મેલક,

આતમારામ મેમચંદ.

મુ. ત્રાણંદ.

શ્રી અધ્યાત્મ જ્ઞાનસાગર દરજી તરફથી.

ભજનસંગ્રહ ભાગ ૧ છપાઈ વહારૂ પડયો છે.

મૂરીશ્વરજીની આખ્યંતરભાવનાના પ્રતિચિંત્તરૂપરસથી છલા
છલસુંદર વચ્ચેથી મગપૂર આ પુસ્તક સ્વરેશ્વર ગુજરાતના કાવ્ય
ખંડોલ્લખાં અગત્યનો ઉમેરો કરે છે, તે જાણીને સ્વરેશ્વર દરેક ગુજરા-
તીને આનંદજ યશે. આ સંગ્રહમાં વૈરાગ્ય, અધ્યાત્મ જ્ઞાનચારિત્ર
તથા નીતિના તરંગો છલકાતા હોવાથી જગત્માં તેનો મનાર
પ્રકટમ થવાની જરૂર છે. વળી તેઓ જૈનજગત્ને હાલની મંદાવ-
સ્થામાંથી જાગૃત કરવા સારુ અને લોકોને કર્તવ્યપરાયણ કરવા-
સારુ જુદા જુદા પાત્રોદ્વારા અનેક વિષયો ચર્ચા જૈનજગત્ને તદ્દન
નવી દ્રષ્ટિ કર્તવ્યદિશાનો માર્ગ જણાવ્યો છે. જેથી જૈન જગત્ સ્વરેશ્વર
મગતિશીલ ધની જશે. અને જૈનજગત્ સ્વરેશ્વર વાલતસરની કાર્યપ્રણા-
લિકારૂપ માર્ગમાં વિચરશે. હાલની સ્વરાજ્ય અને સ્વદેશની અધ્યા-
ત્મિક ભાવનાને વળ આ ગ્રંથમાં યોગ્ય સ્થાન મળ્યું છે, પૃથ્વિજ નદિ
વળ વાદ્ય સ્વરાજ્ય અને વાદ્યસ્વદેશની સાથે આખ્યંતર સ્વરાજ્ય અને
આખ્યંતર સ્વદેશ કે સર્વવિશ્વજનોનું પરમાદર્શધ્યેય છે, અનેક
ગૃહસ્થોર્થી મગપૂર તથા જ્ઞાતિ અને ધર્મના મેદમારહિત દરેકને
સમાન ઉપયોગી આ પુસ્તક છે. એક વાર વાંચવાથી હાથમાંથી
મૂકતાનું થન થશે નહીં. મુંદર વાઈ વાઈર્ડીંગ પૃષ્ઠ ૫૮૦ કિમત
રૂ. ૧-૮-૦ પોસ્ટેજ પ્રત્યગ.

શ્રી અધ્યાત્મજ્ઞાનપ્રસારક મંડલ તરફથી

શ્રીમદ્ બુદ્ધિસાગરસૂરિજીઘ્નમાલામાં

પ્રગટ થયેલા ગ્રન્થો.

પ્રકાંક	પૃષ્ઠ	વિ.મત.
૧ ક. ભજન સંગ્રહ ભાગ ૧ જો.	૨૦૦	૦-૮-૦
૭ ૧ અધ્યાત્મ વ્યાખ્યાનમાલા.	૨૦૬	૦-૪-૦
૭ ૨ ભજનસંગ્રહ ભાગ ૨ જો.	૩૩૬	૦-૮-૦
૭ ૩ ભજનસંગ્રહ ભાગ ૩ જો.	૨૧૫	૦-૮-૦
૭ ૪ સમાધિસત્કમ્.	૬૧૨	૦-૮-૦
૫ અનુમત્તપદિયી.	૨૪૮	૦-૮-૦
૬ આત્મપદોપ.	૩૧૫	૦-૮-૦
૭ ૭ ભજનસંગ્રહ ભાગ ૪ જો.	૩૦૪	૦-૮-૦
૮ પરમાત્મદર્શન.	૪૦૦	૦-૧૨-૦
૭ ૯ પરમાત્મગ્ધોતિ.	૫૦૦	૦-૧૨-૦
૭ ૧૦ તત્ત્વચિદુ.	૨૩૦	૦-૪-૦
૭ ૧૧ ગુણાનુરાગ. (આટલિ રીઝી)	૨૪	૦-૧-૦
૭ ૧૨-૧૩. ભજનસંગ્રહ ભાગ ૫ જો		
તથા જ્ઞાનદીપિકા.	૧૯૦	૦-૬-૦
૭ ૧૪ સીર્યયાત્રાનું વિમાન (આ. રીઝી)	૬૪	૦-૨-૦
૭ ૧૫ અધ્યાત્મભજનસંગ્રહ	૧૯૦	૦-૬-૦
૭ ૧૬ ગુરુચોપ.	૧૭૪	૦-૪-૦
૭ ૧૭ તત્ત્વજ્ઞાનદીપિકા	૧૨૪	૦-૬-૦

ભજનસંગ્રહ ભાગ ૧ છપાઈ ચહાર પડયો છે.

મૂરીશ્વરજીની આખ્યંતરભાવનાના પ્રતિવિંશરૂપરસથી છલા-
છલમુંદર પદ્યોથી મગ્ધૂર આ પુસ્તક સ્વરેશ્વર ગુજરાતના કાવ્ય
ખંડોલમાં અગત્યનો ઉમેરો કરે છે, તે જાણીને સ્વરેશ્વર દરેક ગુજરા-
તીને આનંદજ યશે. આ સંગ્રહમાં વૈરાગ્ય, અધ્યાત્મ જ્ઞાનચારિત્ર
તથા નીતિના તરંગો છલકાતા હોવાથી જગત્માં તેનો પ્રચાર
એકદમ થવાની જરૂર છે. વ્હી તેઓ જૈનજગત્ને હાલની મંદાવ-
સ્થામાંથી જાણત કરવા સારુ અને લોકોને કર્તવ્યપરાયણ કરવા-
સારુ જુદા જુદા પાત્રોદ્ધારા અનેક વિષયો ચર્ચી જૈનજગત્ને તદ્દન
નવો દષ્ટે કર્તવ્યદિશાનો માર્ગ જણાવ્યો છે. જેથી જૈન જગત્ સ્વરેશ્વર
પ્રગતિશીલ બની જશે, અને જૈનજગત્ સ્વરેશ્વર વ્યવસરની કાર્યપણા-
લ્લિકારૂપ માર્ગમાં વિચરશે. હાલની સ્વરાજ્ય અને સ્વદેશની અધ્યા-
ત્મિક ભાવનાને પણ આ ગ્રંથમાં યોગ્ય સ્થાન મળ્યું છે, એટલુંજ નહિ
પણ વાલ્ય સ્વરાજ્ય અને વાલ્યસ્વદેશની સાથે આખ્યંતર સ્વરાજ્ય અને
આખ્યંતર સ્વદેશ કે સર્વવિશ્વજનોનું પરમાદર્શધ્યેય છે, અનેક
ગુદનર્ત્તોથી મગ્ધૂર તથા જ્ઞાતિ અને ધર્મના ભેદભાવરહિત દરેકને
સમાન ઉપયોગી આ પુસ્તક છે. એક વાર વાંચ્યાર્થી હાથમાંથી
મુક્તિવાનું ધન ધમે નહીં. મુંદર પાકું ગ્રાન્ડીંગ પૃષ્ઠ ૫૮૦ કિમ્ત
રૂ. ૧-૮-૦ પોસ્ટેજ પ્રત્યગ.

श्री अध्यात्मज्ञानप्रसारक मंडळ तरफथी

श्रीमद् बुद्धिसागरसूरिजीग्रन्थमाळासां

प्रगट थयेला ग्रन्थो.

प्रयांक	पृष्ठ	किंमत.
१ क. भजन संग्रह भाग १ लो.	२००	०-८-०
० १ अध्यात्म व्याख्यानमाळा.	२०६	०-४-०
० २ भजनसंग्रह भाग २ जो.	३३६	०-८-०
० ३ भजनसंग्रह भाग ३ जो.	२१५	०-८-०
० ४ समाधिसतकम्.	६१२	०-८-०
५ अनुभवपद्मिनी.	२४८	०-८-०
६ आत्ममन्त्रोप.	३१५	०-८-०
० ७ भजनसंग्रह भाग ४ जो.	३०४	०-८-०
८ परमात्मदर्शन.	४००	०-१२-०
० ९ परमात्मग्योति.	५००	०-१२-०
० १० तत्त्वविंदु.	२३०	०-४-०
० ११ गुणानुराग. (आष्टवि बीजी)	२४	०-१-०
० १२-१३. भजनसंग्रह भाग ५ जो		
तथा ज्ञानदीपिका.	१९०	०-६-०
० १४ तीर्थयात्रालु विमान (आ. बीजी)	६४	०-२-०
० १५ अध्यात्मभजनसंग्रह	१९०	०-६-०
० १६ गुरुबोध.	१७४	०-४-०
० १७ लक्ष्मणानंदोपिका	१२४	०-६-०

૧૮ ગહંલીસંગ્રહ મા. ૧	૧૧૨	૦-૩-૦
# ૧૯-૨૦ શ્રાવકધર્મસ્વરૂપ ભાગ ૧-૨ (આટ્ટતિ થ્રીઝી)		૪૦-૪૦-૧-૦
* ૨૧ ભજનપદસંગ્રહ ભાગ ૬ થો.	૨૦૮	૦-૧૨-૦
૨૨ વચનામૃત.	૮૩૦	૦-૧૪-૦
૨૩ યોગદીપક.	૩૦૮	૦-૧૪-૦
૨૪ જૈન ઇતિહાસિક રાસમાલા.	૪૦૮	૧-૦-૦
* ૨૫ આનન્દધનપદ (૧૦૮.) સંગ્રહ માર્વાર્ય સહિત.	૮૦૮	૨-૦-૦
* ૨૬ અધ્યાત્મશાન્તિ (આટ્ટતિ થ્રીઝી)	૧૩૨	૦-૩-૦
૨૭ કાવ્યસંગ્રહ ભાગ ૭ મો.	૧૫૬	૦-૮-૦
* ૨૮ જૈનધર્મની પ્રાચીન અને અર્વાચીન સ્થિતિ.	૯૬	૦-૨-૦
* ૨૯ કુમારપાદ્ય (હિંદી)	૨૮૭	૦-૬-૦
૩૦ થા ૪-૩૪ મુખ્યસાગર મુદ્ગીતા.	૩૦૦	૦-૪-૦
૩૫ પદ્મવ્યવિચાર.	૨૪૦	૦-૪-૦
* ૩૬ વિનાયુરુષાંત.	૯૦	૦-૪-૦
૩૭ માવરપર્નીકાવ્ય.	૧૯૬	૦-૬-૦
૩૮ પ્રતિજ્ઞાપાલન.	૧૧૦	૦-૫-૦
૩૯-૪૦-૪૧ જૈનગરુડપત્રનકથ, સંપદગનિ, જૈનગીતા.	૩૦૪	૧-૦-૦
૪૨ જૈનચાતુરનિપા યેગ્યગ્રંથ મા. ૧		૧-૦-૦

४३ मित्रसंदी.			
४४ द्विप्योपनिषद्.			०-८-०
४५ ज्ञानोपनिषद्.	४८		०-२-०
४६-४७ पार्ष्णिह गणसंग्रह तथा सादुपदेश भाग १ लो.	४८		०-२-०
४८ भजनसंग्रह भा. ८	९७६	३-०-०	
४९ श्रीमद् देवचंद्र भा. १	९७६	३-०-०	
५० कर्मयोग.	१०२८	२-०-०	
५१ आत्मतत्त्वदर्शन	१०१२	३-०-०	
५२ भारतगहकारनिराण काव्य	११२	०-१०-०	
५३ श्रीमद् देवचंद्र भा. २	१६८	०-१०-०	
५४ गह्वरी संग्रह भा. २	१२००	३-८-०	
५५ कर्ममकृतिटीकाभाषांतर	१३०	०-४-०	
५६ गुरुगीत गुरुलीसंग्रह.	८००	३-०-०	
५७-५८ भाग्यसार अने अध्यात्मगीता	१९०	०-१२-०	
५९ देववदन स्तुति स्तवन संग्रह.	४७०	०-६-०	
६० पूजासंग्रह भा. १ लो.	१७५	०-४-०	
६१ भजनपदसंग्रह भा. ९	४१६	१-०-०	
६२ भजनपदसंग्रह भा. १०	५८०	१-८-०	
६३ पत्रसादुपदेश भा. २	२००	१-०-०	
नीचिना ग्रन्थो ये श्रेण यासमां बहार पद्यो.	५७५	१-८-०	
६४ पातुपतिमातेख संग्रह भाग २			

६५ जैनरष्ट्रिह ईनासम्पत्तिनाद् यासार्गिरिग्न.

६६ पूतामंघर द्वितीयायनि तथा मन्वातूतायो वरिण-
भाग २ बीतो

६७ म्नातूता.

७-२-१५

६८ भीमद् देवनांश्री अने तेपुनु नीतनगणि.

संस्कृत ग्रन्थो.

नै. ६९ शुद्धांगयोग	७३ संवर्तकर्मग्रन्थ
७० दयाग्रन्थ	७४ मन्वासमात्रकर्मग्रन्थ
७१ श्रेणिक गुणोप	७५ शोकविनाशक
७२ कृष्णगीता	७६ नेत्रकपोपग्रन्थ
	७७ सुदर्शनागुणोप.

७ आ निगानीयाळा ग्रंथो सीलकमां नर्था.

उपरनां पुस्तको मळवानुं टेकारुं.

वकील मोहनलाल हीमचंद.

(पुनरात) पादरा.

शा. आत्माराम खेमचन्द.

साणंद.

भांखरीया-मोहनलाल नगीनदास.

मुंबाइ कोटवजार गेट नं. १९२-९४

बुकसेलर, मेघजी हीरजी.

पायपुनी-मुंबाइ.

शेठ. नगीनदास रायचंद भांखरीया.

मु. मेसाणा.

संघकर्त्तव्यग्रन्थः

ईशो जिनो महावीरः संघधर्मं मुपादिशत् ।

संघो ज्ञानक्रियाभ्यां सोऽनन्ततीर्थात्मको मतः ॥ १ ॥

संघो हि जङ्गम स्तीर्थः प्रणमन्ति तमीश्वरम् ।

गङ्गातोऽपि महागङ्गा, सर्वधर्माकरो यतः ॥ २ ॥

साधुसाध्वीगणश्राद्ध-श्रावकश्राविकान्वितः ।

संघो ज्ञेयश्चतुर्वर्णी, मुक्तिस्तंपूजयेन्नमेत् ॥ ३ ॥

तीर्थं करसमः संघः सर्वेतीर्थास्तदन्तरे ।

सहार्चैव प्रभोरर्चा, देवाः संघे सति ध्रुवम् ॥ ४ ॥

सहार्चैव प्रभोरर्चा, न शक्तिः काऽपितत्समा ।

जैनधर्मं सजानाति, वर्द्धयत्याऽऽत्मगौरवम् ॥ ५ ॥

संघाज्ञायां ममाज्ञाऽपि, विशत्येतन्निबोधत ।

क्षेत्रकालानुसारेण, यत्कुर्यात् मत्समंचतत् ॥ ६ ॥

यत्क्षेत्रे यत्र काले वा, धर्मः स्यादाश्च तत्क्रियाः ।

संघाज्ञया च ताः सन्ति, मदाज्ञायांच मान्ति ताः ॥ ७ ॥

यत्कर्म संघवृद्धयर्थं, सर्वे धर्मास्तदन्तरे ।

विशन्ति संघसेवामु, तपस्यायमसंयमाः ॥ ८ ॥

निर्जरानन्तपुण्यंच, संघसाहाय्यदानतः ।

व्रतं विनाऽपि संघस्य, देवोऽसौ सेवया भवेत् ॥ ९ ॥

सवसंघस्य वृत्त्यर्थं, मदेनो नक्तिमेवोः ।
 जकिं कुर्वत्सु नक्तेषु, ये मां पश्यन्ति ते प्रियाः ॥१०॥
 भक्त्यभिन्मयि संघेन, न कुर्यात्संघोद्गीर्णः ।
 ईदृशेषु सुभक्तेषु, व्यक्ताऽऽत्मा भगवान् नवेत् ॥११॥
 भावेन संघसंवाचेद्, यात्यनन्तभयाचरुः ।
 संघस्य निन्दकः शत्रुः पार्था दुर्गतिभाग् नवेत् ॥१२॥
 योजानातिनयान्सत, ज्ञान माविष्कर्गति सः ।
 विद्यांसर्वविधां ज्ञात्वा, मयि जक्तः स्थिरो भवेत् ॥१३॥
 मत्संघं श्लाघयत्येव, शासनं सर्वरीतितः ।
 असम्यगपि सम्यक्स्यान्, मद्भक्तः सद्गतिं न जेत् १४
 सम्यग्दृष्टियुतः संघं, ऋजवस्तस्यदृष्टयः ।
 मृपाशाम्बादिकंतस्य, सम्यग् जवति बोधतः ॥१५॥
 ईदृक्संघस्यमेवाभिः सर्वपापक्षयो भवेत् ।
 दोषे सत्यपि निर्दोषः संघः सर्वगुणाश्रयः ॥ १६ ॥
 मदाज्ञयैव तद्विद्धि, संघो यत् परिवर्तयेत् ।
 क्रियास्तु परिवर्तते, देशकालानुसारतः ॥ १७ ॥
 यत्राऽज्ञानं तमस्तत्र, तत्त्वं न परिवर्त्यते ।
 अनादितो हि तत्त्वानि, आचारास्सादिसान्तकाः १८
 परिवर्तनशीला हि, आचारा देशकालतः ।
 सर्वसंघे नयापेक्ष—, मते क्लेशं नवाचरेत् ॥ १९ ॥

साम्येन संघ मुक्तिः स्यान्नमोहो मम सेविनाम् ।
 विद्याशक्तिप्रचारं च, कुर्वन्संघः प्रवर्द्धने ॥ २० ॥
 दुष्टाद्धि व्यसनाद्भरः संघोऽनीव प्रवर्द्धने ।
 न धारयेत्कदापीर्ष्या, क्षममाणः क्षमापयेत् ॥ २१ ॥
 ददत्स्वजोगं संघार्थं, नान्याशक्तिं नियोजयेत् ।
 गाम्भीर्योदात्यर्नोतिष्ठः प्रेमकृच्च परम्परम् ॥ २२ ॥
 सद्मानः समर्थोऽपि, आगन्धः संपर्द्धतः ।
 रक्तः परोपकारेषु, आसक्तो भक्तिसेवयाः ॥ २३ ॥
 ममोपदेशं संजानन्, संघः सत्यगुणान्वितः ।
 स्वाऽधिकारेषु यत्कर्म, धर्मं जानन्धतस्त्रुम् ॥ २४ ॥
 पयं संघस्य संतप्ये, यात्याऽऽध्याऽऽत्मिकसद्गतिम् ।
 अन्यजावेदयां कुर्यात्, धर्मिणां प्रीतिमाचरेत् ॥ २५ ॥
 सम्मार्गैकीप्रयत्नेत, सर्वकार्यं विवेकशान् ।
 दूष्यगुर्द्धं च संतप्य, दृष्टोगुगुरार्चने ॥ २६ ॥
 कृत्वा साधर्मिकप्रीतिं, प्राणिहिंसानिवारकः ।
 दुष्टं चानिमुगं गन्ध्याद्, दुष्टाऽऽपापादिवारकः ॥ २७ ॥
 साधुसंपरस्य सम्मानं, कुर्यादाऽऽत्मप्रबोधनम् ।
 सद्गज्ञानं सर्वलोकेभ्यो, दद्याद् गर्वं न धारयेत् ॥ २८ ॥
 संघः परात्मतामेति, सात्त्विकीं वृत्तिमाचरेत् ।
 सर्पापि च संपाप, कुर्वन् गर्वं न धारयेत् ॥ २९ ॥

बाह्यान्तरं च साम्राज्यं, दध्यान्निष्कामभावतः ।
 मनोवचोवपुःशुद्धिं, धारये न्मोहवारकः ॥ ३० ॥
 मदिरामांसतो दूरं, क्रूरः स्यान्नाऽपराधिपु ।
 अर्पितः स्याच्च धर्मार्थं, स्वादेत्सम्भोज्य धर्मिणः ३१
 निरुन्धन् दुष्टवृत्तिं च, शिक्षये दप्यधर्मिणः ।
 संघस्य भक्तिसेवार्थं, सप्राणादिनिजार्पणम् ॥ ३२ ॥
 अन्योऽन्यं मत्समाप्रीति, र्योगक्षेमौ च धारयेत् ।
 संघे धर्मे गुरो देवे, चतुर्षु च निजार्पणम् ॥ ३३ ॥
 न स्याद् दुर्व्यसने चेष्टा, स्वाधिकारप्रवृत्तिमान् ।
 दध्याद् गुणं त्यजन् दोषं, भवेद्रागी च धर्मिणाम् ३४
 विश्वस्मिन् सर्वसंघानां, प्रचारे वपुरर्पणम् ।
 स्वाधिकारे गुणस्थान, - गुणकर्मक्रियोद्यतः ॥ ३५ ॥
 काशं ज्ञात्वा प्रवर्त्तत, संघ एतादृशो महान् ।
 सर्वोद्धातिकराचार, - विचारान् धारयन् गुणी ॥ ३६ ॥
 सर्वग्वण्डस्थसंघानां, सेवया जायते जिनः ।
 मुक्तो ज्ञानक्रियाभ्यां स्यान्, मत्सदुक्तिविचारवान् ३७
 अन्यधर्मिषु न द्वेष्टि, नाऽन्येषां वैरधारकः ।
 हिंसामृपाचुरात्यागो, ब्रह्मचारी पिरागवान् ॥ ३८ ॥
 नृसमा सर्वजीवेषु, प्रीति द्रोपापहारिणी ।
 धारयन् धारयन् रोषं, सर्वदोषेषु बोधयान् ॥ ३९ ॥

देशकालाऽनुसारेण, एहस्थत्यागिनां व्रतम् ।
 लक्षये चाऽऽत्मसंशुद्धिं, दक्षो विद्याकलासु च ॥४०॥
 ईदृक्संघस्य वृद्धिः स्यात्, सर्वलोकसहायिनः ।
 ज्ञायये जिनमात्मानं, दीनः कर्मोदये च न ॥ ४१ ॥
 नाऽन्येषां दुष्टतां कुर्व्यात्, प्रीत्या वैरं च सान्त्वयेत् ।
 सम्भोज्य धर्मिणं खादेत्, साहाय्यं धर्मिणां चरेत् ४२
 ज्ञानेन वर्जयन् खेदं, भेदवान्नोद्यनीचयोः ।
 लघुता दृढता श्रद्धा, प्रेमाऽऽत्मज्ञानमन्तरे ॥४३॥
 जीवनं यत्र चारित्र्या-दीदृक्संघसमुन्नतिः ।
 क्षुधार्तं भोजयेद्यश्च, तृपार्तं जलमर्पयेत् ॥ ४४ ॥
 शक्ते दुरुपयोक्ता नो, रोगिणां रोगमाहरेत् ।
 दुष्टादाचारतो दूरं, शूरोयः शुभ्रकर्मणि ॥ ४५ ॥
 न निन्देच्च परान् किञ्चि, न कञ्चि दपवादयेत् ।
 दूरं कुर्व्याच्च हिंसादिं, विख्यातः संघ ईदृशः ॥४६॥
 शुभक्षेत्रादिपौषेण, दोषंत्यक्त्वा गुणं धरेत् ।
 दानशीलतपोभाव-, नीतिरीतिप्रवृत्तिमान् ॥ ४७ ॥
 विज्ञायनवतः श्रानि, संघभक्त्या भवेत् प्रभुः ।
 गुणकोट्याश्रयः संघ, एव प्रत्यक्ष ईश्वरः ॥ ४८ ॥
 प्रभुः साकारसंघोऽस्ति, लोकः ॥ तत्संगमाचर ।
 प्रत्यक्षोहि गुणीसंघः प्रत्यक्षो भगवान् स्वयम् ४९

आरिर्भवति तद्गता, प्रभुरात्मा आत्मानमे ।
 नास्ति कश्चिन्महान् संघान्, गानी यः सर्वार्थिनाम् ५
 संघोऽयमा महान् सर्वो, गुणजा नमता नन ।
 एकतः सकला धर्माः संवसेवनमेकतः ॥ ५१ ॥
 भव्या विन इयं नुन्यं, विधेयं संवसेवनम् ।
 एकतः सर्वधर्माभ्यु, रंकतो धर्मिनेवनम् ॥ ५२ ॥
 दक्षा विन इयं नुन्यं, कुरुष्व संवसेवनम् ।
 मार्गानुसारीणः सम्यग्-दृष्टयोऽधिगतास्तथा ॥ ५३ ॥
 गृहस्थाणुनैर्युक्तो, मम संवः श्रियंकरः ।
 गृहस्थत्यागिसंवस्य, सेवनात् कर्मणांक्षयः ॥ ५४ ॥
 गुरो जेदो गृही त्यागी, महान् त्यागी च सर्वतः ।
 त्यागिनः प्रणमेत्पादौ, गृहस्थाः श्रद्धया सदा ॥ ५५ ॥
 संघो मिलाति सत्कार्ये, धर्म्यकार्यं करोति सः ।
 संघादिकप्रगत्यर्थं, तत्साम्राज्यं नृपात्परम् ॥ ५६ ॥
 रक्षेत्संघस्य सर्वाङ्गं, भूत्वा शुद्धप्रजावकः ।
 स्यान्निष्कामी च निर्मोही, देवः संघस्यनोतदा ॥ ५७ ॥
 प्राणाऽययेऽपिनो दुह्ये, च्छुजंकुर्व्यात्परस्परम् ।
 सदर्थं संकटान् सोढा, प्रोह्यासी संवसेवने ॥ ५८ ॥
 ये प्राणाः गृहिसंघस्य, मुनिसंघोऽनुमां महान् ।
 मत्समंसूरिसाम्राज्यं, धर्मचक्रप्रवर्त्तकम् ॥ ५९ ॥

क्षेत्रकाखानुसारेण, धर्मायाः स्तुधयाः क्रियाः ।
 ममाज्ञा निधिता तत्र, संघो यत्परिवर्त्तयेत् ॥ ६० ॥
 अनुयायि मित्रितः संघ, स्तम्भकार्येणु मत्प्रमम ।
 कर्त्ता तस्यानुसारेण, जयन्तसंघः प्रवर्त्तये ॥ ६१ ॥
 क्षेत्रकाखानुसारेण, पारोह न्याधिकारतः ।
 द्रव्यादिकं परिज्ञाय, मत्संघोऽस्मिन् सदाजयी ॥ ६२ ॥
 यः संघः सर्वदेशेषु, तद्यात्राभिर्भवेद्गुणी ।
 प्रतिवर्षं परेद्यात्रां, परम्यापरतीर्थयोः ॥ ६३ ॥
 संघभक्तिं यथाशक्ति, कुर्यातां सिद्धिर्भवेत् ।
 योगधेमाविधाता सः धर्माप्रेमी गुणे मायि ॥ ६४ ॥
 विधर्मिप्रतिपक्षिणु, शुद्धस्नेहविधायकः ।
 दुष्पश्ये न यज्यः स्या, श्रेष्ठेद्दुष्टजनोऽगुणम् ६५
 संघो जीवति मम्मत्या, नीत्याऽनङ्गश्च सद्गुणी ।
 कदाचित्तत्र नो धर्मः कर्म यत्संघहानिकृत् ॥ ६६ ॥
 धर्मे सत्पण्यधर्मोऽसौ, कर्म यत्संघपातकृत् ।
 तत्र धर्मो यतो वृद्धिः संघस्य देशकालतः ॥ ६७ ॥
 संघो वर्द्धेत यत्कार्यात्, धर्मः स्यात्सर्वदाततः ।
 जानन्ति ते मदाज्ञाज्ञा, मदाज्ञैव शिष्यद्वय ॥ ६८ ॥
 यत्त्वं येन दातोऽसौ, भक्तः संघं स्तु मत्प्रियः ।
 संघे पुण्यसंगे ज्ञानी, संघप्रगतिकारकः ॥ ६९ ॥

यदाऽज्ञानी प्रधानं स्यात्, संघपातस्तदा जवेत् ।
 ज्ञानं देहि तु संघेभ्यो, धार्मिकव्यावहारिकम् ॥७०॥
 यहिसंघश्चतुर्वर्णो, गुणकर्मानुसारतः ।
 वर्तित्वाऽऽज्ञानुसारं मे, धर्मं कुर्याच्छमाप्नुयात् ७१
 जावैरुपशमायेस्तु, स्वाऽऽत्मधर्मस्तमुद्धसेत् ।
 संत्यज्य सर्वथा मोहं, मुक्तिं गच्छेच्चिदात्मिकाम् ॥७२॥
 आत्मैव परमाऽऽत्मा स्याद्, ध्येयः संघस्य चेदृशः ।
 आविर्भवति संघस्य, ध्येयमेवं स्वभावतः ॥ ७३ ॥
 मोहकर्म परित्यक्तुं, मात्मज्योतिः प्रकाशय ।
 श्यादर्शसाध्यदृष्टिर्हि, संघस्य सर्वदा मता ॥ ७४ ॥
 सहर्षं धर्मिणं पश्येत्, दृष्ट्वात्कर्षं प्रकाशयेत् ।
 परस्परं महाप्रेम, धारको धर्मिरक्षकः ॥ ७५ ॥
 दूःखे परस्परं जाग, मादातुं रागमुन्नयेत् ।
 मेलं कोऽपि न भेदःस्यादर्पितः स्यात्परस्परम् ॥७६॥
 संघसेवां स्वसेवां हि, ज्ञात्वा कुर्व्यत्सनं त्यजेत् ।
 संघाज्ञापालने मृत्यु, माप्नुयात्स्वार्पणप्रियः ॥७७॥
 साधर्मिकाय न द्रुष्ये, न मुष्ये न्नामरूपयोः ।
 साधर्मिको यदागच्छे, त्सोऽज्ञासंन्यागतंचरेत् ॥ ७८ ॥
 मंघाऽवज्ञाधनो कुर्या, न्मानयेच्छमणादिकम् ।
 कृत्वा धर्मिण मेधान्यं, न्यादेत्संभ्रातृपदेशनाम् ॥७९॥

दिङ्मरागो हर्तुं मन्त्रस्य, नमयि विश्वासमाचरेत् ।
 मुक्तोमां शरणीकृत्य, साधून् नत्वा च ज्ञक्षयेत् ॥८०॥
 निर्भिस्वातन्त्र्यसाम्राज्यं, घहीराज्य मवाप्नुयात् ।
 संघो भदन्तसाकारः समष्टिव्यष्टिशक्तिमान् ॥ ८१ ॥
 संघनाशान्महापापं, दुःखमापिर्जवेद्भृशम् ।
 संघारि दुर्गतिं याया, धादद्यात्संघहारवम् ॥ ८२ ॥
 भवेत्पूर्णोन्नतिः प्राप्या, त्यागिसंघशुभाशिषः ।
 संघनाशो हि मन्नाशो, ज्ञात्वा संघानुगो भव ॥८३॥
 संघः सागरगम्भीरो, जुष्टा वीरो जव स्वयम् ।
 यत्काले यद्य योग्यं स्या, तर्कतव्यं तद्विवेकतः ॥८४॥
 ज्ञानिनां सम्मतं यत्स्यात्, योग्यं तत्परिवर्तनम् ।
 संघदाससमा ज्ञेया, श्वकीन्द्राद्याः स्वभक्तितः ॥८५॥
 कुर्वति संघसेवां ते, देवाः संघे सति स्थिराः ।
 विद्यादिकगुणश्चेत्स्या, तदा संघो न दुःखभाक् ॥८६॥
 संघः सदैव मत्पश्चाद्, वर्तिता स्याच्छिवप्रदः ।
 संघः शक्तिं विना नश्ये, नमदाज्ञाभ्रष्टजीवनः ॥८७॥
 मदाज्ञां धारयेद्यश्च, संघोऽसौ न पतेत्काचित् ।
 मञ्जूर्याखिलाशक्ति, रात्मा यातिपरात्मताम् ॥८८॥
 शरणे मायि यश्चेति, तदाचारोऽस्ति मुक्तिदः ।
 जिनो रागाद्विपोजेता, जैनास्तदनुयायिनः ॥ ८९ ॥

यदाऽज्ञानी प्रधानं स्यात्, संघपातस्तदा नवेत् ।
 ज्ञानं देहि तु संघेभ्यो, धार्मिकव्यावहारिकम् ॥७०॥
 ग्रहिसंघश्चतुर्वर्णो, गुणकर्मानुसारतः ।
 वर्तित्वाऽऽज्ञानुसारं मे, धर्मं कुर्याच्छिमाप्नुयात् ७१
 नावे रुपशमाद्येस्तु, स्वाऽऽत्मधर्मस्तमुब्रजेत् ।
 संत्यज्य सर्वथा मोहं, मुक्तिं गच्छेच्चिदात्मिकाम् ॥७२॥
 आत्मेव परमाऽऽत्मा स्याद्, ध्येयः संघस्य चेदृशः ।
 आविर्भवति संघस्य, ध्येयमेवं स्वभावतः ॥ ७३ ॥
 मोक्षकर्म परित्यक्तु, मात्मज्योतिः प्रकाशय ।
 आदर्शसाध्यदृष्टिर्हि, संघस्य सर्वदा मता ॥ ७४ ॥
 सहर्षं धर्मिणं पश्येत्, दृष्ट्वा चोत्कर्षं प्रकाशयेत् ।
 परस्परं महाप्रेम, धारको धर्मिरक्षकः ॥ ७५ ॥
 दुःखे परस्परं नाग, मादातुं रागमुन्नयेत् ।
 मेले कोऽपि न भेदः स्यादर्पितः स्यात्परस्परम् ॥७६॥
 संघसेवां स्वसेवां हि, ज्ञात्वा कृष्यसनं त्यजेत् ।
 संघाज्ञापालने मृत्यु, माप्नुयात्स्वार्पणप्रियः ॥७७॥
 साधर्मिकाय न द्रुये, न मुये क्षामरूपयोः ।
 साधर्मिको यदागच्छे, तसोऽज्ञासंज्ञागतंचरेत् ॥ ७८ ॥
 मन्वाऽवज्ञाश्चनो कुर्या, न्मानयेच्छृमणादिकम् ।
 कृत्वा धर्मिण मेवान्यं, ग्यादेत्संश्रायदेशनात् ॥७९॥

द्विद्वरागो हर्तुं मज्जस्य, न्मयि विश्वासमाचरेत् ।
 मुक्तोमां शरणीकृत्य, साधून् नत्वा च नक्षयेत् ॥८०॥
 निर्भिस्वातन्त्र्यसाम्राज्यं, यहीराज्य मवाप्नुयात् ।
 संघो भदन्तसाकारः समष्टिव्यष्टिशक्तिमान् ॥ ८१ ॥
 संघनाशान्महापापं, दुःखमाविर्जवेद्भृशम् ।
 संघारि दुर्गतिं याया, न्नादद्यात्संघहारवम् ॥ ८२ ॥
 भवेत्पूर्णोन्नतिः प्राप्या, त्यागिसंघशुभाश्रितः ।
 संघनाशो हि मन्नाशो, ज्ञात्वा संघानुगो भव ॥८३॥
 संघः सागरगम्भीरो, जुष्टा वीरो जव स्वयम् ।
 यत्काले यच्च योग्यं स्या, त्कर्तव्यं तद्विवेकतः ॥८४॥
 ज्ञानिनां सम्मतं यत्स्यात्, योग्यं तत्परिवर्जनम् ।
 संघदाससमा ज्ञेया, श्रद्धीन्द्राद्याः स्वभक्तितः ॥८५॥
 कुर्वति संघसेवां ते, देवाः संघे सति स्थिराः ।
 विद्यादिकगुणश्चेत्स्या, तदा संघो न दुःखभाक् ॥८६॥
 संघः सदेव मत्पश्चाद्, वर्तिता स्याच्छिष्यप्रदः ।
 संघः शक्तिं विना नश्ये, न्मदाज्ञाभ्रष्टजीवनः ॥८७॥
 मदाज्ञां धारयेद्यश्च, संघोऽसौ न पतेत्कचित् ।
 मच्चूड्याग्निलाशक्ति, रात्मा यातिपरात्मताम् ॥८८॥
 शरणे मायि यश्चेति, तदाचारोऽस्ति मुनिदः ।
 जिनो रागादिपोज्जेता, जेनास्तदनुयायिनः ॥ ८९ ॥

यदाऽज्ञानी प्रधानं स्यात्, संघपातस्तदा जवेत् ।
 ज्ञानं देहि तु संघेभ्यो, धार्मिकव्यावहारिकम् ॥७०॥
 शहिसंघश्चतुर्वर्णो, गुणकर्मानुसारतः ।
 वर्तित्वाऽऽज्ञानुसारं मे, धर्मं कुर्याच्छिष्याप्लुयात् ७१
 ज्ञाने रूपशमायेस्तु, स्वाऽऽत्मधर्मस्तमुल्लसेत् ।
 संत्यज्य सर्वथा मोहं, मुक्तिं गच्छेच्चिदारिणिकाम् ॥७२॥
 आत्मेव परमाऽऽत्मा स्याद्, ध्येयः संघस्य चेदृशः ।
 आविर्भवति संघस्य, ध्येयमेवं स्वभावतः ॥ ७३ ॥
 मोक्षकर्म परित्यक्तुं, मात्मज्योतिः प्रकाशयेत् ।
 त्यादृशसाध्यदृष्टिर्हि, संघस्य सर्वदा मता ॥ ७४ ॥
 सत्सर्पं धर्मिणं पश्येत्, दृष्ट्वाऽप्येकं प्रकाशयेत् ।
 परम्परं महाप्रेम, धारको धर्मिरक्षकः ॥ ७५ ॥
 दृष्ट्वा परम्परं ज्ञानं, मादातुं रागमुदयेत् ।
 भेदे कौत्रिणि न भेदः स्याद्वर्णितः स्यात्परस्परम् ॥७६॥
 संयमेवांश्चमेवांश्च, ज्ञात्वा कृत्स्नतनं लजेत् ।
 संयाज्यान्त्यजैः सृज्य, माप्लुयात्स्वार्पणाग्निः ॥७७॥
 माधर्मिकाय न द्रुह्ये, शत्रुं शत्रुं क्षामरूपयोः ।
 माधर्मिको यदा गच्छेत्, ततोऽज्ञानं व्यापयन् ॥ ७८ ॥
 संयाज्यान्त्यजोऽप्येव, ज्ञानयेच्छत्रुमगादिरुप ।
 शृण्वान् धर्मिणं मेराग्य, प्रादुर्भूतं शत्रुं देवनाम् ॥७९॥

दिङ्मरागौ हर्तुं मन्यस्य, नमयि विद्वांसमाचरन् ।
 मुक्तोमां शरणीकृत्य, साधून् नत्वा च जक्षयेत् ॥८०॥
 निर्भस्वातन्त्र्यसाम्राज्यं, बहीराज्य मवाप्नुयात् ।
 संघो भदन्तसाकारः समाष्टिव्यष्टिशक्तिमान् ॥ ८१ ॥
 संघनाशान्महापापं, दुःखमाविर्जवेद्भृशम् ।
 संधारि दुर्गतिं याया, ज्ञादद्यात्संघहारवम् ॥ ८२ ॥
 भवेत्पूणोन्नतिः प्राप्या, त्यागिसंघशुभाशिषः ।
 संघनाशो हि मन्नाशो, ज्ञात्वा संघानुगो भव ॥८३॥
 संघः सागरगम्भीरो, जुष्टा वीरो नव स्वयम् ।
 यत्काले यच्च योग्यं स्या, तर्कतव्यं तद्विवेकतः ॥८४॥
 ज्ञानिनां सम्मतं यत्स्यात्, योग्यं तत्परिवर्तनम् ।
 संघदाससमा ज्ञेया, श्रुक्नीन्द्राद्याः स्वभक्तितः ॥८५॥
 कुर्वति संघसेवां ते, देवाः संघे सति स्थिराः ।
 विद्यादिकगुणश्चेत्स्या, तदा संघो न दुःखभाक् ॥८६॥
 संघः सदैव मत्प्रश्नाद्, वर्तिता स्याच्छिवप्रदः ।
 संघः शक्तिं विना नश्ये, नमदाज्ञाभ्रष्टजीवनः ॥८७॥
 मदाज्ञां धारयेद्यश्च, संघोऽसौ न पतेत्कचित् ।
 मच्चूड्याखिजाशक्ति, रात्ना यातिपरात्मताम् ॥८८॥
 शरणे मायि यश्चेति, तदाचारोऽस्ति मुक्तिदः ।
 जिनो रागादिपोजेता, जैनास्तदनुयायिनः ॥ ८९ ॥

मोहादिहननाचारो, जैनधर्मः स वर्त्तते ।
 जैनधर्मधरः संघः साधकोऽन्तश्चिदाऽऽत्मनः ॥ ९० ॥
 शुद्ध्यर्थं सर्वजीवानां, जैनधर्मोऽस्ति पावकः ।
 साधकश्चाष्टयोगानां, जैनधर्मी वरोऽस्त्यसौ ॥ ९१ ॥
 साधुश्चावकधर्मोऽयं, गुणस्यानकधारकः ।
 अक्षयदृष्टयो मान्ति, मद्धर्मेऽपेक्षया सह ॥ ९२ ॥
 मतमार्गभिदः सर्वे, मद्धर्मे मान्ति दृष्टयः ।
 चतुर्विधोऽस्ति मे संघो, ह्यक्षयदृष्टिधारकः ॥ ९३ ॥
 अक्षयदृष्टौ सांपेक्षे, जैनो नास्ति कदाग्रही ।
 मिथ्यामोहमर्तित्याग, आत्माऽऽनन्दो विरकिता ९४
 ज्ञानं भक्तिश्च सद्योगो, भोगे सति विरागता ।
 दुःखे सुखे समत्वं च, निरासक्तिश्च शुद्धता ॥ ९५ ॥
 न मोहः कर्मणः पाके, न द्रोहः सकलाऽऽत्मसु ।
 आत्मवत्सर्वजीवानां, द्रष्टा संवोऽस्ति शान्तिदः ॥ ९६ ॥
 विश्वोद्धारश्च सज्ज्ञाना, द्वयोपकृतिसद्गुणैः ।
 भेदज्ञावो न लोकेषु, सर्वलोकहितंकरः ॥ ९७ ॥
 परोपकृत्क्रियां कुर्वन्, मत्सत्यं जुविबोधयन् ।
 मनुष्यजातिमुद्धर्तुं, शान्तो दान्तोऽथसंयमी ॥ ९८ ॥
 पारतन्त्र्यकरं कर्म-वारयन् धर्मधारकः ।
 ईदृक्संघसमुत्क्रान्ति, निर्जदोपनिवारिका ॥ ९९ ॥

(११)

राजप्रजोपकारादि—, कर्म कुर्वन् स्थिराशयः ।
आत्मन्येव सुखमन्ता, संघो वेदेहवान्जयी ॥१००॥
दर्शनज्ञानचारित्र—, धरसंघश्चतुर्विधः ।
क्षेत्रकालानुसारेणा—पवादोत्सर्गमामृशन् ॥ १०१ ॥
संवहृत्यंचरन् संघः सर्वशक्तिप्रकाशकः ।
स्वाधिकारेण कर्त्तव्यं, कुर्वन् जयति भूतले ॥१०२॥
जापितं संघकर्त्तव्यं, ज्ञानिभिर्हृदि चारितम् ।
सम्यग् ज्ञात्वा नरा नार्यः शान्तिं पुष्टिं च विन्दत १०३
महावीरस्य सद्बोध—, पालने मोहरोधनम् ।
संघसेवाभिधोप्रन्यः कृतोबुद्ध्यद्विसूरिणा ॥१०४॥
संघसेवा सदाभूया रत्नमङ्गलदायिनी;
चतुर्विध महासंघो, जीयात्सर्वत्रशर्मदः ॥१०५॥

(११)

राजप्रजोपकारादि—, कर्म कुर्वन् स्थिराशयः ।
आत्मन्येव सुखमन्ता, संघो वैदेहगान्जयी ॥१००॥
दर्शनज्ञानचारित्र—, धरस्संघश्चतुर्विधः ।
क्षेत्रकालानुसारेणा—पवादोत्सर्गमामृशन् ॥ १०१ ॥
संघकृत्यंचरन् संघः सर्वशक्तिप्रकाशकः ।
स्वाधिकारेण कर्त्तव्यं, कुर्वन् जयति भूतले ॥१०२॥
जापितं संघकर्त्तव्यं, ज्ञानिभिर्हृदि धारितम् ।
सम्यग् ज्ञात्वानरा नार्यः शान्तिं पुष्टिं च विन्दत १०३
महावीरस्य सद्बोध—, पालने मोहरोधनम् ।
संघसेवाभिधोमन्यः कृतोबुद्धयविसूरिणा ॥१०४॥
संघसेवा सदाभूया रत्नमङ्गलदायिनी;
चतुर्विध महासंघो, जीयात्सर्वत्रशर्मदः ॥१०५॥

मोहादिहननाचारो, जैनधर्मः स वर्तते ।

जैनधर्मधरः संघः साधकोऽन्तश्चिदाऽऽत्मनः ॥ ९० ॥

शुद्ध्यर्थं सर्वजीवानां, जैनधर्मोऽस्ति पावकः ।

साधकश्चाष्टयोगानां, जैनधर्मी वरोऽस्त्यसौ ॥ ९१ ॥

साधुश्रावकधर्मोऽयं, गुणस्यानकधारकः ।

असंख्यदृष्टयो मान्ति, मद्धर्मेऽपेक्षयासह ॥ ९२ ॥

मतमार्गभिदः सर्वे, मद्धर्मे मान्ति दृष्टयः ।

चतुर्विधोऽस्ति मे संघो, ह्यसंख्यदृष्टिधारकः ॥ ९३ ॥

असंख्यदृष्टौ सापेक्षे, जैनो नास्ति कदाग्रही ।

मिथ्यामोहमार्तित्याग, आत्माऽऽनन्दो विरकिता ९४

ज्ञानं भक्तिश्च सयोगो, भोगेसति विरागता ।

दुःखे सुखे समत्वं च, निरासक्तिश्च शुद्धता ॥ ९५ ॥

न मोहः कर्मणः पाके, न द्रोहः सकलाऽऽत्मसु ।

आत्मवत्सर्वजीवानां, द्रष्टासंघोऽस्ति शान्तिदः ॥ ९६ ॥

विश्वोद्धारश्च सज्ज्ञाना, द्वयोपकृतिसद्गुणैः ।

भेदजावो न लोकेषु, सर्वलोकहितंकरः ॥ ९७ ॥

परोपकृत्क्रियां कुर्वन्, मत्सत्यं जुविबोधयन् ।

मनुष्यजातिमुद्धर्तुं, शान्तो दान्तोऽथसंयमी ॥ ९८ ॥

पारतन्त्र्यकरं कर्म—वारयन् धर्मधारकः ।

ईदृक्संघसमुत्क्रान्ति, निर्जदोपनिवारिका ॥ ९९ ॥

(११)

राजप्रजोपकारादि—, कर्म कुर्वन् स्थिराशयः ।
 आत्मन्येव सुखमन्ता, संघो वेदेहवान्जयी ॥१००॥
 दर्शनज्ञानचारित्र—, धरस्संघश्चतुर्विधः ।
 क्षेत्रकालानुसारेणा—पवादोत्सर्गमामृशन् ॥ १०१ ॥
 संघकृत्यंचरन् संघः सर्वशक्तिप्रकाशकः ।
 स्वाधिकारेण कर्त्तव्यं, कुर्वन् जयति भूतले ॥१०२॥
 ज्ञापितं संघकर्त्तव्यं, ज्ञानिभिर्हृदि धारितम् ।
 सम्यग् ज्ञात्वानरा नार्घ्यः शान्तिं पुष्टिं च विन्दत १०३
 महावीरस्य सद्बोध—, पालने मोहरोधनम् ।
 संघसेवाभिधोग्रन्थः कृतोबुद्ध्यब्धिसूरिणा ॥१०४॥
 संघसेवा सदाभूया तत्सर्वमङ्गलदायिनी;
 चतुर्विध महासंघो, जीयात्सर्वत्रशर्मदः ॥ १०५ ॥

मोहादिहननाचारो, जैनधर्मः स वर्तते ।

जैनधर्मधरः संपः साधकोऽन्तश्चिदाऽऽत्मनः ॥ ९० ॥

शुद्ध्यर्थं सर्वजीवानां, जैनधर्मोऽस्ति पावकः ।

साधकश्चाष्टयोगानां, जैनधर्मो यरोऽस्त्यसौ ॥ ९१ ॥

साधुभारकधर्मोऽयं, गुणस्थानरुधारकः ।

असौ च दृष्टो मान्ति, मज्झिमेऽपेक्षया सह ॥ ९२ ॥

मज्झिमेऽपि सारं, मज्झिमे मान्ति दृष्टयः ।

न पूर्विभ्योऽस्ति मे संपो, दृष्टोऽपि धारकः ॥ ९३ ॥

असौ च दृष्टो मान्ति, जैनो नाम्ति कदापि ।

विश्वामोदमनिर्याग, आरमाऽऽनन्दो विरक्तिया ९४

ज्ञानं मज्झिमे मयोगो, भोगेऽपि विरागया ।

ज्ञानं मुने मज्झिमे, निरागमिध शुद्धता ॥ ९५ ॥

न मोक्षः कर्मणः पाके, न मोक्षः मज्झिमेऽयम् ।

असौ च दृष्टो मान्ति, दृष्टोऽपि धारकः ॥ ९६ ॥

विश्वामोदश्च मान्ति, दृष्टोऽपि धारकः ।

ज्ञानं मुने न मोक्षो, मज्झिमेऽपि धारकः ॥ ९७ ॥

मज्झिमेऽपि धारकः, मज्झिमेऽपि धारकः ।

मज्झिमेऽपि धारकः, मज्झिमेऽपि धारकः ॥ ९८ ॥

मज्झिमेऽपि धारकः, मज्झिमेऽपि धारकः ।

मज्झिमेऽपि धारकः, मज्झिमेऽपि धारकः ॥ ९९ ॥

राजप्रजोपकारादि—, कर्म कुर्वन् स्थिराशयः ।
 आत्मन्येव सुखमन्ता, संघो वेदेहवान्जयी ॥१००॥
 दर्शनज्ञानचारित्र—, धरस्संघश्चतुर्विधः ।
 क्षेत्रकालाऽनुसारेणा—पवादोत्सर्गमामृशन् ॥ १०१ ॥
 संघकृत्यंचरन् संघः सर्वशक्तिप्रकाशकः ।
 स्वाधिकारेण कर्त्तव्यं, कुर्वन् जयाति भूतले ॥१०२॥
 जापितं संघकर्त्तव्यं, ज्ञानिभिर्हृदि धारितम् ।
 सम्यग् ज्ञात्वानरा नार्प्यः शान्तिं पुष्टिं च विन्दत १०३
 महावीरस्य सद्बोध—, पालने मोहरोधनम् ।
 संघसेवाऽभिधोग्न्यः कृतोबुद्ध्यधिःसूरिणा ॥१०४॥
 संघसेवा सदाभूया रत्नमङ्गलदायिनी;
 चतुर्विध महासंघो, जीयारत्नव्रतशर्मदः ॥ १०५ ॥

प्रजासमाजकर्त्तव्यग्रन्थः

जिनेश्वरो महावीरः श्रेणिकं प्रत्यबोधयत् ।

प्रजासत्यस्वरूपं य-ज्ज्ञात्वानक्लेश माप्नुयात् ॥१॥

वृद्धभूपसतां मानं, मातापित्रोर्विशेषतः ।

परस्परंचसाहाय्यं, सेवाभक्तिः शुभंकरा ॥ २ ॥

परस्परस्यरक्षार्थं, सङ्केतस्तनुसत्तयोः ।

राज्यसर्वाङ्गाविज्ञानं, परार्थं प्राणवर्जनम् ॥ ३ ॥

न्यायेन धनसम्प्राप्ती, राष्ट्रनीत्या प्रवर्त्तनम् ।

धर्मार्थं स्वार्पणं सर्वं, प्रभुतायां नगर्विता ॥ ४ ॥

अन्यप्रजासु दुःखस्य, विनाशाय प्रवृत्तयः ।

अनीतिं न सहेताऽपि, क्लेशो नैव परस्परम् ॥ ५ ॥

परस्परं न च द्रोहः, धोर्द्वयं लुण्ठं न कारयेत् ।

राजाऽऽदेशस्य सम्मानं, प्रजाः कुर्वन्ति भावतः ॥६॥

राजाज्ञानतिरस्कुर्या, न्यायं दंडं सहेतयः ।

पक्षयानाद्वयसन् दूर-मारमज्यांतिः प्रकाशयेत् ॥७॥

प्रजासंचेकतां कुर्वं, शान्तिमार्गं न वर्जयेत् ।

राज्यांशनिविधातारो, जीयन्ति सद्व्यवस्थिताः ८

विकाशय सर्वशर्त्ताश्च, धर्मार्थं सद्व्ययं चरेत् ।

जीवनं च विना शक्तिं, शत्रं ग्लामिनमन्तरा ॥९॥

दययादमसत्याभ्यां, वृद्धिर्दानेन जायते ।
 न्यायैक्यसत्यविज्ञानैः प्रजासंघोऽश्नुते सुखम् ॥ १० ॥
 अन्यप्रजाश्च जानीयाद्, यो निजाऽऽत्मसमा नरः ।
 मम ज्ञत्तया तथा प्रीत्या, स्यात्प्रजाऽसौ गुणाख्यः ॥ ११ ॥
 वर्जयन् दुर्गुणान् दोषा, न्धर्मकार्यं समाचरेत् ।
 व्यसनाद् दूरतः स्थित्वा, साम्राज्यं लज्जते प्रजा ॥ १२ ॥
 न हिंस्या न्मोहतो लोका, न्यापाचारं न कारयेत् ।
 सदाचारैर्नरा नार्यो, लज्जन्ते परमोन्नतिम् ॥ १३ ॥
 द्रव्येण क्षेत्रकालाभ्यां, भावेन योग्यकर्म यत् ।
 स्वाधिकारे च यत्कुर्व्या, त्सत्यप्रगतिं प्राप्नुयात् ॥ १४ ॥
 बाह्यजीवोन्नते हेतुः स्वाऽधिकारेण यो मतः ।
 धर्मार्थं धारयेत्सेव, प्रजा जीवति नाऽपरा ॥ १५ ॥
 ज्ञानेन सेवया ज्ञत्तया, वर्तते च प्रजोन्नतिः ।
 कदाऽपि नास्तिकः संघो, विन्तेशर्किं न सात्त्विकीम् ॥ १६ ॥
 जैनधर्मं च सेवेत्, यथाशर्किं स्वमुन्नयेत् ।
 धर्मकर्माऽऽत्मशुद्ध्यर्थं, धारयेत्स्वस्य मानसे ॥ १७ ॥
 कलानां शिक्षणज्ञानं, प्राप्नुयाद्भार्मिकीप्रजा ।
 मदाज्ञया धरेद्धर्मं, मोहनीयादिकं त्यजेत् ॥ १८ ॥
 न स्यात्पराजितो दुष्टे, धृत्वा बलकलादिकम् ।
 सर्वप्रकारे दक्षः स्या, दाऽऽत्मशुद्धिं च लक्षयेत् ॥ १९ ॥

जैनधर्मे चतुर्वर्णी,—प्रजा भवति शक्तिदा ।
 प्रेमाऽन्यप्रजया सार्द्धं, योगक्षेमौ चधारयेत् ॥ ३० ॥
 बलवान्वाङ्मनोकायैः प्रजासंघोऽत्र जीवति ।
 राज्ञे राज्याय धिक्कारं, ददत् किञ्चिन्न वर्द्धते ॥ ३१ ॥
 नाशयन् राज्यराजार्दि—, प्रजासंघः पतेद्द्रुवम् ।
 चेद्द्रुवोद्वाजभूमिभ्यः पतेद्राजप्रजाततः ॥ ३२ ॥
 सत्यन्यायैर्युतं राज्यं, तत्पातः पक्षपाततः ।
 उपकारो दया दानं, क्षमोदार्यविमर्शनम् ॥ ३३ ॥
 वर्त्तते संयमः प्रेम, योगः क्षेमोऽपितत्रहि ।
 प्रजा प्रवृत्तिशीलाऽस्ति, तच्छ्रेयं निवृत्तिः परम् ॥ ३४ ॥
 चातुर्वर्णः प्रजासंघो, ज्ञानमानन्द माप्नुयात् ।
 वर्णः कर्मगुणैर्ज्ञेय, श्वतुर्वर्णाप्रजा भवेत् ॥ ३५ ॥
 स्वाधिकारे गुणं कर्म, धृत्वा मद्धर्म माप्नुयात् ।
 विवेकिनीच निर्वेषा, प्रजा मुक्तिं समश्नुते ॥ ३६ ॥
 आत्मशुद्धिं प्रकुर्वन्ती, पूर्णशुद्धिपदं वहेत् ।
 आत्मोपयोगतः कर्म—, कुर्वन् धर्मः प्रवर्त्तते ॥ ३७ ॥
 बन्धोनाऽऽत्मोपयोगेन, प्रजा बाऽन्धः कदापि न ।
 कर्म कुर्यात्स्वकर्मस्या, दाऽऽत्मशुद्धोपयोगतः ॥ ३८ ॥
 निस्तारयेदहंवृत्तिं, प्रजा मज्ज्योतिषं वहेत् ।
 दर्शनज्ञानचारिण्य—योगेन सत्यमुक्तता ॥ ३९ ॥

साऽपेक्षयाऽखिलं मंत्रं, चतुराचारतत्परा ।
 व्यग्रप्रया य प्रर्त्तत, प्रजैवमतिवर्द्धते ॥ ५० ॥
 साहाय्यं दुःखिनां दद्या, द्वेष्टेष्टालम्भी मनीषितः ।
 भावान्मन्यन्त्यकरुणा- , मैत्रीमोदोद्ध धारयेत् ॥ ५१ ॥
 विषयेषु न मुग्धास्या, त्र्यजा पुष्यति शक्तिः ।
 ध्यात्मानन्दे सदा मग्नो, दूरतो भोगशर्मतः ॥ ५२ ॥
 अपेक्षयाऽखिलान्धर्मा, न्विद्यात्कर्माप्यपेक्षया ।
 सापेक्षं दर्शनं मार्गं, ज्ञात्वाऽऽत्मसरणीवहेत् ॥ ५३ ॥
 अल्पदोषो महान्धर्मो, हितं ज्ञात्येव माचरेत् ।
 यथा प्रमादतो वन्धिः प्रवृत्तिदोषिणी तथा ॥ ५४ ॥
 स्वप्रवृत्त्या प्रवर्त्तत, शुद्धात्मानि मनःक्षिपेत् ।
 प्रजैव ज्ञानिनी यत्र, तत्र शान्तिसुखादयः ॥ ५५ ॥
 जीवेदात्माविशुद्ध्यर्थं, संकेतोऽपेक्षयाऽखिलः ।
 अनेकान्तविचारज्ञो, निधयव्यवहारविदु ॥ ५६ ॥
 असंख्यनयसापेक्षे- , यो गीर्हि मुक्तिरुद्वेत् ।
 ज्ञानशीला प्रजा सा स्या, या प्रजा ब्रह्मदर्शिनी ॥ ५७ ॥
 बाह्यराज्यं तु तद्धेतुः पारम्पर्येण कल्पते ।
 आजीविकादिहेत्वर्थं, भूपादीनां व्यवस्थितिः ॥ ५८ ॥
 आत्मेव परमात्माऽस्ति, मोहनाशात्प्रकाशते ।
 शुद्धाऽऽमराज्यसाध्याय, बाह्यराज्यस्य हेतुता ॥ ५९ ॥

साऽपेक्षयाऽखिलं मंत्रं, चतुराचारतत्परा ।

व्यवस्थया च वर्त्तत, प्रजैवमतिवर्द्धते ॥ ५० ॥

साहाय्यं दुःखिनां दद्या, नेच्छेद्धर्मी मनीषितः ।

भावान्मध्यस्थकरुणा—, मैत्रीमोदाँश्च धारयेत् ॥ ५१ ॥

विषयेषु न मुग्धास्या, त्रजा पुष्यति शक्तिः ।

श्चात्मानन्दे सदामग्नौ, दूरतो भोगशर्मतः ॥ ५२ ॥

अपेक्षयाऽखिलान्धर्मा, निव्यात्कर्माप्यपेक्षया ।

सापेक्षं दर्शनंमार्गं, ज्ञात्वाऽऽत्मसरणीवहेत् ॥ ५३ ॥

अल्पदोषो महान्धर्मो, हितंज्ञात्वेव माचरेत् ।

यथा धूमावृतोवन्हिः प्रवृत्तिर्दोषिणी तथा ॥ ५४ ॥

स्वप्रवृत्त्या प्रवर्त्तत, शुद्धात्मानि मनःक्षिपेत् ।

प्रजैवं ज्ञानिनी यत्र, तत्र शान्तिसुखादयः ॥ ५५ ॥

जीवेदात्मविशुद्ध्यर्थं, संकेतोऽपेक्षयाऽखिलः ।

अनेकान्तविचारज्ञो, निश्चयव्यवहारविद् ॥ ५६ ॥

असंख्यनयसापेक्षै—, योगीर्हि मुक्तिरुद्भवेत् ।

ज्ञानशीला प्रजा सा स्या, या प्रजा ब्रह्मदर्शिनी ॥ ५७ ॥

घाक्षराज्यं तु तद्धेतुः पारम्पर्येण कथ्यते ।

आजीविकादिहेत्वर्थं, भूपादीनां व्यवस्थितिः ॥ ५८ ॥

आत्मैव परमात्माऽस्ति, मोहनाशात्प्रकाशते ।

शुद्धाऽऽमराज्यसाध्याय, घाक्षराज्यस्य हेतुता ॥ ५९ ॥

आत्मराज्ये यदाजीवे, हाह्यराज्येऽपिशान्निभाक् ।
 यत्र सापेक्षया ज्ञानं, न पक्षो न कदाग्रहः ॥ ६० ॥
 वर्त्ततान्तश्च साम्यंचे, तदानीस्संगताध्रुवम् ।
 एतादृशी प्रजा यत्र, तत्र राजाऽपिशोभनः ॥ ६१ ॥
 प्रबलोऽस्ति प्रजामंथो, मोहराजपराजयात् ।
 मद्योधेन प्रजाश्रेष्ठा, सुखं मद्योधवर्त्तिनाम् ॥ ६२ ॥
 मदाज्ञावर्त्तिनो ये च, परानन्दं प्रविन्दते ।
 ऐक्यवृत्तिः प्रजातृपे, प्रामाणिकप्रवर्त्तनम् ॥ ६३ ॥
 अन्योऽन्य मुपकारी स्या दातृमैक्येशु न मुत्तमम् ।
 वर्त्तत योगसम्मत्या, न क्लेशो देशधर्मयोः ॥ ६४ ॥
 पश्येत्सर्वत्र मां जत्तया, स्यात्तस्य सफला क्रिया ।
 ईदृक्प्रजा भवेद्यत्र, तत्र व्यक्तो भवेत्प्रभुः ॥ ६५ ॥
 आत्मज्योतिः प्रकाशेत, प्रजाजीवनमुत्तमम् ।
 मयादिव्यसनत्यागो, मतभेदे न विव्रता ॥ ६६ ॥
 हिंसायज्ञप्रचारो न, शान्तिस्तत्र प्रजागणे ।
 वसेन्मांशरणीकृत्य, मजापैर्जीवनं यहेत् ॥ ६७ ॥
 मद्रिश्वासं दृढंदद्या, त्सा प्रजाशान्ति माप्नुयात् ।
 अनन्तशक्तिपूर्णाऽहं, पारं विपिवार्यते ॥ ६८ ॥
 मद्रूपीमृगमदत्ता, मद्रूपीमृगमदत्ता ॥ ६९ ॥
 ज्ञायते ॥ ७० ॥

सद्विगुणैरुन्नातिः शान्तिः, मङ्गलानां सदाजवेत् ।
 न मोहो नामरूपेषु, स्वाधिकारप्रवर्तनम् ॥ ७० ॥
 वर्द्धेत हृत्सरो हर्षे, मद्रूपं यान्ति मज्जनाः ।
 व्यष्टिसमष्टिसद्दीर्घं, ज्ञात्वा मां मत्प्रियोजनः ॥ ७१ ॥
 दोषं त्यक्त्वाशुणीभूय, सत्प्रजा मत्पदं वहेत् ।
 त्यजेच्च विकथां निन्दा, मात्मनःसद्विगुणान्भजेत् ॥ ७२ ॥
 क्षमां याचेत् दोषस्य, मनःशुद्धिं समाचरेत् ।
 राज्यनीतिः शुभाज्ञात्वा, राजानं नापमानयेत् ॥ ७३ ॥
 दुष्टाऽधर्मिनृपं दूरं, कृत्वा शान्तिं वहेत्प्रजा ।
 दत्ते न लातिनोलक्षां, स राज्यनीतिपालकः ॥ ७४ ॥
 न्यायेन जीविकावृत्तिः स्वोपयोगेन जीवनम् ।
 ईदृग्भव्यप्रजा यत्र, तत्रानन्दः प्रवर्तते ॥ ७५ ॥
 पापयुक्ता प्रजादुष्टा, भवेद् दुःखेनपीडिता ।
 पृथक् स्याद्वर्मकर्मभ्यां, हृष्यात्पापं विधाय या ॥ ७६ ॥
 सतां या द्वेषिणी दुष्टा, सा प्रजा दुःखसंवृता ।
 देवे धर्मे गुरौ प्रीतिः पुण्यं धर्मशुभक्रिया ॥ ७७ ॥
 भृषप्रजासु यत्रैवं, तत्र न स्यु र्दिपत्तयः ।
 त्यजेद्द्वयसनिवस्तूनि, शास्त्रज्ञावं च वेदयेत् ॥ ७८ ॥
 वितण्डावादकलहं, त्यजेद्यान्तरवैरताम् ।
 सत्वरजस्तमोवृत्तं रात्मा भित्तोऽस्ति सत्तया ॥ ७९ ॥

अतो मोहादिनाशार्थं, योगाभ्यासं बहेज्जनः ।
 प्रजैवं ज्ञानिनी यत्र, क्षेमो योगश्च तत्र हि ॥ ८० ॥
 अहंत्वंवृत्तिनिर्भिन्नः कुर्वन्नपि च निष्क्रियः ।
 आसक्ति मन्तराकर्ता, शुद्धाऽऽत्मानं प्रपद्यते ॥ ८१ ॥
 सर्व्वाऽऽत्मानं स्ववत्पश्ये, त्सास्वर्गीया प्रजा स्मृता ।
 आत्मैव परमात्मा स्या, दात्मवीरः प्रकाशते ॥ ८२ ॥
 स्यादाऽऽध्यात्मिकसाम्राज्यं, यत्रनीतिमयी प्रजा ।
 यादृक् प्रजा जवेत्तत्र, तथादण्डादिरीतयः ॥ ८३ ॥
 कर्मरीत्या सुखं दुःखं, कर्मन्यायेः शुजाशुभौ ।
 कर्मणा जवचक्रंतु, प्रजाभूपव्यवस्थितिः ॥ ८४ ॥
 कर्मबन्धो न सज्ज्ञाना, यत्र तत्र न चान्धता ।
 श्चमिवदाऽऽत्मबुद्धानां, निरासक्तिः स्वकर्मसु ॥ ८५ ॥
 यत्र तु त्यागिनो वर्णा, जायन्ते ज्ञानिनस्ततः ।
 नामरूपेषु नो मोहो, लोकाः प्रभुमयास्ततः ॥ ८६ ॥
 श्चात्मज्ञानस्य शिक्षाभिः, प्रजा भवति सात्त्विकी ।
 आत्मज्ञानं विनात्वन्धा, भूपालोक्ताश्चनिर्गुणाः ॥ ८७ ॥
 हिंसाचुरा च युद्धं च, प्रजासंघे न वर्तते ।
 शान्तिस्तुष्टिश्च पुष्टिश्च, व्यक्तानन्दः समुद्भवेत् ॥ ८८ ॥
 राजाज्ञया प्रजाश्रुतिः प्रजाभूपेषु धर्मिता ।
 द्व्योरेक्यं भवेद्यत्र, तत्र ज्ञातं च शान्तित्वा ॥ ८९ ॥

कपायश्चित्संरोधो, दोषाणां वारणंतथा ।
 यत्र प्रजासुसत्तैक्यं, तत्र स्वर्गीयशान्तयः ॥ ९० ॥
 प्रजामूपेषु चेदैक्यं, तत्र नो दुष्टवञ्चनम् ।
 यथारवे स्तमोनश्ये, सधारीणां पराजयः ॥ ९१ ॥
 धर्मिषु चेत्पतेद्धाटी, विनश्येत्सापितच्छणम् ।
 दयासत्यं च रागध्व, व्यक्ता भवन्तिशान्तिदाः ॥ ९२ ॥
 मयि धृत्वामनोलोका मद्रूपं यान्ति मत्पराः ।
 कर्मबन्धं न ते यान्ति, स्वाधिकारक्रियापराः ॥ ९३ ॥
 मज्ज्ञा मन्मनसो लोकाः शुद्धब्रह्मोपयोगिनः ।
 मत्परा मरणंजित्वा, जेना यान्तिजिनंपदम् ॥ ९४ ॥
 सुखस्य जीवनं तत्र, यत्राऽऽत्मज्ञानिनो जनाः ।
 गृहस्थत्यागिनो ब्रह्म ज्ञात्वा संयान्ति मत्पदम् ॥ ९५ ॥
 प्रारब्धे व्यर्थवहारस्तु, जवत्येव सतांमतः ।
 एकोऽन्यं वञ्चयेन्नैव, न कुट्यात्पापघोषणाम् ॥ ९६ ॥
 एकोऽन्येषांशुनार्थं च, स्वकीयं जीवनं वहेत् ।
 द्रष्ट्यात्साम्यं सुखेदुःखे, ज्ञानानन्दरसरसम् ॥ ९७ ॥
 एवं विश्वमनुप्याः स्युर्नैव तत्राऽस्ति बन्धनम् ।
 विकशे दाऽऽत्मसाम्राज्यं, मत्पदं लभतेप्रजा ॥ ९८ ॥
 मयितस्मिँध्व भेदो न, ज्ञानानन्दः समुल्लसेत् ।
 स्वाधिकारेण यत्कर्म, नाऽधर्मस्तारुह्यो भवेत् ॥ ९९ ॥

उत्सर्ग मपवादं च, ज्ञात्वा कर्त्तव्यमाचरेत् ।
 प्रजा जानन्ति यत्रेवं, तत्र साम्राज्यमात्मनः ॥१००॥
 अल्पदोषो महान्धर्मो, तत्कार्यं च समाचरेत् ।
 अल्पधर्मो महादोषं, तत्कार्यं न समाचरेत् ॥१०१॥
 कर्मणोऽतीततां प्राप्य, सिद्धः स्यादायुषःक्षये ।
 केचिद्भव्या दिवं यान्ति, नृभवं यान्ति केचन ॥१०२॥
 पुण्येन शान्तिपुष्टीस्तः तुष्टिश्च द्रव्यजावतः ।
 पापमार्गा विनश्यन्ति, मद्भक्ता ये च मत्समाः ॥१०३॥
 क्षेत्रकालानुसारेण, प्रजासंघप्रवृत्तयः ।
 ज्ञात्वा कुर्युर्नरा नार्यः पूर्णानन्दं च विन्दते ॥१०४॥
 जैनधर्मं च विज्ञाय, प्रमाणं स्यात्प्रजाक्रिया ।
 ज्ञात्वा सापेक्षया धर्मं, स्वाऽधिकारेण वर्त्तताम् ॥१०५॥
 परस्परं प्रजासंघे भूपैश्च देशमोहतः ।
 वित्तादिमोहतो युद्धं, कर्त्तव्यं न कदाचन ॥१०६॥
 अन्यदेशादिलोभेन, हिंसायुद्धं निपातकृत् ।
 अशक्तधर्मिरक्षार्थं, धर्म्ययुद्धादिकं श्रयेत् ॥ १०७ ॥
 स्वाऽऽत्मदेशादिरक्षार्थं, धर्मयुद्धं च धर्मिणाम् ।
 अल्पदोषमहाधर्मं, विवेकेन प्रवर्त्तते ॥ १०८ ॥
 दुष्टभूप्रजादिभ्यः स्वाऽऽत्मसंघादिरक्षणम् ।
 कर्त्तव्यं हृदि मां धृत्वा, धर्म्ययुद्धादिकर्मभिः ॥१०९॥

विज्ञाय मत्समान्विश्व—, जीवान्मैत्र्यादिजावतः ।

विश्वस्य सर्वजीवेषु, दृश्योऽहं ब्रह्मवेदिजिः ॥ ११० ॥

हिंसाद्यधर्मयुद्धानि, देशरङ्गादिमोहतः ।

धर्मान्धरागतो भक्तैः कर्त्तव्यानि न सज्जनेः ॥ १११ ॥

धर्मादिभेदभित्तानां, विश्वस्यसर्वदेहिनाम् ।

सार्धमाऽऽत्म्यैक्यभावेन, वर्त्तनं शान्तिशर्मदम् ॥ ११२ ॥

आहारादिसमुत्पाद्यं, न्यायसंपन्नवित्ततः ।

भृपास्तेयादिकं त्यक्त्वा, स्वकीयं जीवनं वहेत् ॥ ११३ ॥

सूरिवाचकसाधूनां, साध्वीनां च विशेषतः ।

सेवाजकिः सदा कार्या, आहारादिप्रदानतः ॥ ११४ ॥

श्रेणिक !! त्वां प्रजाकार्यं, राज्यं समुपदिष्टवान् ।

जूपानामपि भूपानां—, त्यागिनां राज्यमाऽऽत्मनि ॥ ११५ ॥

त्वं स्वाधिकारतो गच्छ, शुद्धाऽऽत्मोच्छासमाप्नुहि ।

विज्ञापय प्रजाकार्यं, मार्ग्यत्वोद्धासलब्धये ॥ ११६ ॥

श्रेणिकं बोधयामास, हर्षो भूप्रजास्वभूत् ।

प्रणमन्ति प्रभोः पादौ, प्रभुं स्मृत्वा शमाप्नुयुः ॥ ११७ ॥

धीरप्रभोश्च सद्बोधे, कृते मोहो निरुप्यते ।

जायते परमानन्दो, मङ्गलानि पदे पदे । ॥ ११८ ॥

प्रजासमाजकर्त्तव्य—ग्रंथोऽयं चारु निर्मितः ।

सर्वविश्वोपकाराय, बुद्धिसागरसूरिणा ॥ ११९ ॥

उत्सर्गं मपवादं च, ज्ञात्वा कर्त्तव्यमाचरेत् ।
 प्रजा जानन्ति यत्रैवं, तत्र साम्राज्यमात्मनः ॥१००॥
 अल्पदोषो महान्धर्मो, तत्कार्यं च समाचरेत् ।
 अल्पधर्मो महादोषं, तत्कार्यं न समाचरेत् ॥१०१॥
 कर्मणोऽतीततां प्राप्य, सिद्धः स्यादायुषःक्षये ।
 केचिद्भव्या दिवं यान्ति, नृभवं यान्ति केचन ॥१०२॥
 पुण्येन शान्तिपुष्टीस्तः तुष्टिश्च द्रव्यजायतः ।
 पापमार्गा विनश्यन्ति, मद्भक्ता ये च मत्समाः ॥१०३॥
 क्षेत्रकालानुसारेण, प्रजासंघप्रवृत्तयः ।
 ज्ञात्वा कुर्युर्नरा नार्यः पूर्णानन्दं च विन्दते ॥१०४॥
 जैनधर्मं च विज्ञाय, प्रमाणं स्यात्प्रजाक्रिया ।
 ज्ञात्वा सापेक्षया धर्मं, स्वाऽधिकारेण वर्त्तताम् ॥१०५॥
 परस्परं प्रजासंघे भूषैश्च देशमोहतः ।
 वित्तादिमोहतो युद्धं, कर्त्तव्यं न कदाचन ॥१०६॥
 अन्यदेशादिसोभेन, हिंसायुद्धं निपातकृत् ।
 अशक्तधर्मिरक्षार्थं, धर्म्ययुद्धादिकं श्रयेत् ॥ १०७ ॥
 स्वाऽऽत्मनदेशादिरक्षार्थं, धर्मयुद्धं च धर्मिणाम् ।
 थ्यल्पदोषमहाधर्मं, विवेकेन प्रवर्त्तते ॥ १०८ ॥
 दुष्टनृपप्रजादिभ्यः स्वाऽऽत्मनसंघादिरक्षणम् ।
 कर्त्तव्यं ह्यदि मां धृत्वा, धर्म्ययुद्धादिकर्मभिः ॥१०९॥

शोकविनाशकग्रन्थः

प्रणम्य श्रीमहावीरं, सर्वज्ञं जिनशेखरम् ।
 करोमि तत्प्रबोधाऽऽत्म—, ग्रन्थं शोकनिवारकम् ॥१॥
 सिद्धार्थभूषे जनके दिवंगते,
 स्वर्गं गतायां त्रिशस्राख्यमातरि ।
 लेभेऽथ शोकं हृदये सुदर्शना,
 शोकं तथाऽवाप स नन्दिवर्धनः ॥ २ ॥
 देशे तथा ज्ञातिगणे कुटुम्बे,
 शोकः परं व्याप प्रजागणेषु ।
 श्रीमन्महावीरमनोऽन्तराले,
 भृशंतरां भावदयाऽऽविरासीत् ॥ ३ ॥
 स बोधयामास च नन्दिवर्धनं,
 तथा कुटुम्बान्पुरवासिमानवान् ।
 शुकसंनिरोधो वरबोधतोऽभव,
 तथा यथा सन्तुतुषुश्चतेजनाः ॥ ४ ॥
 मातुः पितुश्च मरणेन कथं स्वचित्ते,
 शोकं परं वितनुषे म्रियते न चाऽऽत्मा ।
 सर्वाऽऽत्मनां मिलाति याति तनुः स्वभाग्या,
 दायुःक्षये गमनशम्बलमस्ति धर्मः ॥ ५ ॥

शरीरवेधीयविवर्त्तनानि,
 क्रमेण यस्मिन् नटवेपवत्स्युः ।
 स्वकर्मणाऽसौ परिवर्त्यतेचेत्,
 मिथ्या न शोकः स्वजने विधेयः ॥ ११ ॥

न ज्ञानिनो विदधतीह कदापि शोकं,
 जानाति कर्म निखिलं च सदायमाऽऽत्मा ।
 दध्यात्कदापि नहि मोहमथापि मिथ्या,
 ज्ञानेन कर्म निखिलं कुरुते स्वकीयम् ॥ १२ ॥

शरीरमाऽऽत्मेति मतानुगानां,
 समुद्भवत्येव भयं च मोहः ।
 शरीरजिज्ञेति मतानुगानां,
 विनश्यतः शोकभये त्ववश्यम् ॥ १३ ॥

गृहाण मात्रादिगुणान्यथेच्छं,
 विधेहि धर्मेषु परां प्रवृत्तिम् ।
 मनुष्य योनेरियमस्ति यात्रा,
 अहंत्वमेतां त्यज्जवृत्ति मेकाम् ॥ १४ ॥

देहं विभ्रतिये च निश्चितमथो तेषां तनूत्सर्जनं
 मा त्वं विस्मर चाऽत्र मानवजने धर्मस्य संधारणम् ॥
 सम्यक् चैतदबोहि मोहपरिणाम्याऽऽत्मा भवेन्नाम्यती
 संसारात्पुनरेव आत्मपरिणाम्याऽऽत्मा परमुच्यते १५

शोकं मा कुरु नन्दिवर्द्धन जगन्मायाऽस्ति मिथ्या यतः
 पर्याया इति पुत्रलस्य सकले स्वप्नेन्द्रजाखोपमाः ॥
 रुघार्त्किं मृतकाय रोदकजना यास्यन्तियस्मात्पुनः
 संयोगोऽस्ति यतस्ततोऽस्ति विरहश्चेपापुराणीस्रियातिः १६
 इन्द्रजाखसमाः सर्वे, खेलास्तन्ति मृषाभवे ।
 वारयन् रागरोपो च, आत्मा संजायते महान् ॥१७॥

वसन्त मात्मानमदःशरीरे,
 शरीरतो भिन्न मवेहि घन्धो, ।
 त्वमाऽऽत्मनः सम्प्रति पूर्णशुद्धया ।

प्रमाणय प्रार्थितमोक्षसिद्धिम् ॥ १८ ॥

किं नामरूपेषु करोषि मोहं
 न वर्त्तसे त्वं ननु नामरूपम् ।
 नाशोऽस्ति रूपस्य तथा च नाम्नो
 घट्टाविनाशीत्यवगच्छ घन्धो

॥ १९ ॥

ज्वल्य भूनाम तथा च रूपं
 ततः पृथग् वर्त्तत एव चाऽऽत्मा ॥

जडं न चाऽऽत्मान मवेहि घन्धो
 जडेषु किं प्रेम सदाऽऽत्मनांस्यात्
 न जेदजावोऽस्ति कदापि चाऽऽत्मनो
 जडस्य जेदोऽस्ति हि पुत्रलस्य च ॥

॥ २० ॥

सम्बन्धिनं वा किमु मानये जडं

किं तत्र मत्कं किमुवा भवेत्तव

॥ २१ ॥

मोहेन देहसम्बन्धो ज्ञानेन पुनराऽऽत्मनः ॥

सम्बन्धं ये न जानन्ति, सम्बन्धः कश्च तैः सह ॥ २२ ॥

मोहेन स्वार्थसम्बन्धो महत्ता नाऽस्ति मूलत्वे ।

स्वार्थैः सम्बन्धिने रोदः केवलं सच मूर्खता ॥ २३ ॥

सम्बन्धिनो जगति ये च समं शरीरै

भ्रान्तास्तु संसृतितले जडमोहतस्ते ॥

सम्बन्धिनः पुनरहो सममाऽऽत्मना ये

निर्मोहिनश्च जगति भ्रमवर्जितास्ते

॥ २४ ॥

एष देहस्य सम्बन्धो देहावधिरथोमृषा ।

सम्बन्धे क्षणिके मोहं प्राप्य मूढो न जायताम् ॥ २५ ॥

सन्ध्याविद्युदिवाम्बु बुद्बुद्समं संसारसम्बन्धनं

मिथ्या वा क्षणनश्वरं मनासितच्छोकं न संधारयः ॥

मायां धारय मानवं भवामिमं व्यर्थं न सम्पूरयन्

घ्रातःसम्प्रतिसावधानमनसा स्वाऽऽत्मा परं ध्यायताम् ॥ २६ ॥

आत्मोपयोगतो ध्यानं कुरु घ्रातर्निजाऽऽत्मनः ।

आत्मेव परमात्माऽस्ति ज्ञानानन्दः स शोजते ॥ २७ ॥

संसार एषोऽस्ति महानसारः

सारः पुनश्चास्त्ययमाऽऽत्मधर्मः ॥

(२९)

न कश्चिदायाति निजेन सार्द्धं
रोषश्च रागश्च निवार्यतां तत्
सत्याऽऽत्मतत्त्वं श्रविचार्य मन्ये
संसारमप्ये त्वयमास्ति सारः ॥

॥ ३० ॥

स्वपापपुण्यक्रियया भवोऽन्यः
सार्द्धं समागच्छति जन्मकाले
पुण्योदये जायत एव सौख्यं
पापोदये जायत एव दुःखम् ॥

॥ ३१ ॥

पुण्योदयेनाऽऽलभते मनुष्यो
धर्मस्य सर्वोपकरं मनोज्ञम्
पापोदयेनाऽऽलभते मनुष्यो
दुःखस्य सर्वोपकरं दुरन्तम् ॥

॥ ३२ ॥

स्यात्पुण्यतो देवमनुष्ययोनिः
पापेन लभ्यं नरकादिदुःखम्
न पापकर्म क्रियतां यतस्ते
एतेन धर्मेण च सौख्यमिष्टम् ॥

॥ ३३ ॥

पशांस्वमोक्षस्य विधाय नूनं
यांविधेहि व्यवहारतस्त्वम्
आत्मा चिरं भावय चित्तदेशे
प्रादुर्भवत्येव स आत्मधर्मः ॥

॥ ३४ ॥

सम्बन्धिनं वा किमु मानये जडं

किं तत्र मत्कं किमुवा भवेत्तव

॥ २१ ॥

मोहेन देहसम्बन्धो ज्ञानेन पुनराऽऽत्मनः ॥

सम्बन्धं ये न जानन्ति, सम्बन्धः कश्च तैः सह ॥ २२ ॥

मोहेन स्वार्थसम्बन्धो महत्ता नाऽस्ति भूतले ।

स्वार्थः सम्बन्धिने रोदः केवलं सच मूर्खता ॥ २३ ॥

सम्बन्धिनो जगति ये च समं शरीरे

भ्रान्तास्तु संसृतितले जडमोहतस्ते ॥

सम्बन्धिनः पुनरदो सममाऽऽत्मना ये

निर्मोहिनाश्च जगति भ्रमवर्जितास्ते ॥ २४ ॥

एष देहस्य सम्बन्धो देहावधिरथोमृषा ।

सम्बन्धे क्षणिके मोहं प्राप्य मूढो न जायताम् ॥ २५ ॥

सन्ध्याविद्युदियाम्यु बुद्बुद्समं संसारसम्बन्धनं

मिथ्या वा क्षणनश्वरं मनसितच्छोकं न साधारणः ॥

मायां वारय मानवं भवमिमं व्यर्थं न सम्पूरयन्

घ्रातः सम्प्रति सावधानमनसा स्वाऽऽत्मा परं प्यापताम् ॥ २६ ॥

आत्मोद्योगतो प्यानं कुरु घ्रातनिजाऽऽत्मनः ।

आत्मेव परमात्माऽस्ति ज्ञानानन्दः स शोनते ॥ २७ ॥

संसार एषोऽस्ति महानगारः

स्तरः पुनश्चाग्नयमाऽऽमधर्मः ॥

(२९)

न कश्चिदायाति निजेन सार्द्धं
रोषश्च रागश्च निवार्यतां तत्
सत्याऽऽत्मतत्त्वं श्रविचार्य मन्ये
संसारमध्ये त्वयमास्ति सारः ॥

॥ २८ ॥

स्वपापपुण्यक्रियया भवोऽन्यः
सार्द्धं समागच्छति जन्मकाले

॥ २९ ॥

पुण्योदये जायत एव सौख्यं
पापोदये जायत एव दुःखम् ॥

पुण्योदयेनाऽऽलभते मनुष्यो
धर्मस्य सर्वोपकरं मनोज्ञम्

॥ ३० ॥

पापोदयेनाऽऽलभते मनुष्यो
दुःखस्य सर्वोपकरं दुरन्तम् ॥

॥ ३१ ॥

यात्पुण्यतो देवमनुष्ययोनिः
पापेन लभ्यं नरकादिदुःखम्

न पापकर्म क्रियतां यतस्ते
पुण्येन धर्मेण च सौख्यमिष्टम् ॥

आशांस्वमोक्षस्य विधाय नूनं
पुण्यांविधेहि व्यवहारतस्त्वम्

॥ ३२ ॥

श्चात्मा चिरं भावय चित्तदेशे
प्रादुर्भवत्येव स श्चात्मधर्मः ॥

अनन्तजन्माऽऽगतहेतुरूप-

ग्रन्थेर्वियोगो भवतित्ववश्यम्

॥ ३८ ॥

अष्टौ कर्माणि जानीहि, द्रव्यकर्म सुनिश्चितम् ॥

दिदूरागौ भावकर्मोऽस्ति, तनुर्नोकर्म केवलम् ३९

निस्सृतं द्रव्य नोकर्म, निस्सृते चावकर्मणि ॥

कृतस्नकर्मक्षयो मोक्षो, यन्धो तद्विद्धि निश्चितम् ४०

दुष्टवृत्तौच रुद्धायां, व्यापारः शुभवृत्तिकः ।

जायते धर्मयोगोऽन्तो, निर्हिंसाचारवृत्तिकः ॥ ४१ ॥

विलोभ्यमाने खलु दुःखिजीवे,

प्रजायतेऽसौ करुणाप्यऽपारा ॥

धर्म्ये दयार्कर्मणि संप्रवृत्ते,

प्रादुर्भवत्येव परोपकारः

॥ ४२ ॥

उदयति नहि हिंसा वृत्तिरल्पाऽपिचित्ते,

उदयति यदि किञ्चिच्छान्ति मायाति शीघ्रम् ॥

ध्रुव मवितथशान्तिब्रह्मचर्ये भवानां,

निवितनिखिल कर्माणि स्वरोधं लज्जन्ते ॥ ४३ ॥

सन्तोषे वर्त्ततां चित्तं, न रागो विषयेष्वपि ।

प्रातिकूल्ये नहि द्वेषः समस्त्यागोऽथ उद्भवेत् ॥ ४४ ॥

द्वेषश्शत्रुषु नो जयेत्पुनरिह स्तां शुद्धयुक्तिक्षमे,

सेवातो गुरुदेवयोः स्वहृदये स्यादाऽऽत्मशुद्धिस्तथा ॥

अनन्तजन्माऽऽगतहेतुरूप-

ग्रन्थैर्वियोगो भवतित्ववश्यम् ॥ ३८ ॥

अष्टौ कर्माणि जानीहि, द्रव्यकर्म सुनिश्चितम् ॥

द्रिद्रागौ भावकर्मोऽस्ति, तनुनोर्कर्म केवलम् ३९

निस्सृतं द्रव्य नोर्कर्म, निस्सृते जावर्कर्मणि ॥

कृत्स्नकर्मक्षयो मोक्षो, बन्धो तद्विद्धि निश्चितम् ४०

दुष्टवृत्तौ च रुद्धायां, व्यापारः शुभवृत्तिकः ।

जायते धर्मयोगोऽन्तो, निर्हिंसाधारवृत्तिकः ॥ ४१ ॥

विलोक्यमाने खलु दुःखिजीवे,

प्रजायतेऽसौ करुणाप्यऽपारा ॥

धर्म्ये दयार्कर्मणि संप्रवृत्ते,

प्रादुर्भवत्येव परोपकारः ॥ ४२ ॥

उदयति नहि हिंसा वृत्तिरल्पाऽपिचित्ते,

उदयति यदि किञ्चिच्छान्ति मायाति शीघ्रम् ॥

ध्रुव मवितथशान्तिब्रह्मचर्य्ये भवानां,

निश्चितनिखिल कर्माणि स्वरोधं लज्जन्ते ॥ ४३ ॥

सन्तोषे वर्त्ततां चित्तं, न रागो विषयेष्वपि ।

प्रातिकूल्ये नहि द्वेषः समस्त्यागोऽथ उद्भवेत् ॥ ४४ ॥

द्वेषश्शत्रुषु नो जवेत्पुनरिह स्तां शुद्धबुद्धिक्षमे,

सेवातो गुरुदेवयोः स्वहृदये स्पादाऽऽत्म शुद्धिस्तथा ॥

अनन्तजन्माऽऽगतहेतुरूप-

अन्येर्वियोगो भवतित्ववश्यम् ॥ ३८ ॥

अष्टौ कर्माणि जानीहि, द्रव्यकर्म सुनिश्चितम् ॥

दिङ्मरागौ भावकर्मोऽस्ति, तनुनोर्कर्म फेवलम् ३९

निश्च्युतं द्रव्य नोर्कर्म, निश्च्युते जावकर्म्मणि ॥

कृत्स्नकर्मक्षयो मोक्षो, घन्धो तदिद्धि निश्चितम् ४०

दुष्टवृत्तौच रुद्धायां, व्यापारः शुभवृत्तिकः ।

जायते धर्मयोगोऽन्तो, निर्हिंसाचारवृत्तिकः ॥ ४१ ॥

विलोक्यमाने खलु दुःखिजीवे,

प्रजायतेऽसौ करुणाप्यऽपारा ॥

धर्म्ये दयाकर्मणि संप्रवृत्ते,

प्रादुर्भवत्येव परोपकारः ॥ ४२ ॥

उदयति नहि हिंसा वृत्तिरल्पाऽपिचित्ते,

उदयति यदि किञ्चिच्छान्ति मायाति शीघ्रम् ॥

भुव मवितथशान्तिब्रह्मचर्ये भवानां,

निचितनिग्विष्य कर्माणि स्वरोधं लजन्ते ॥ ४३ ॥

सन्तोषे वर्त्ततां चित्तं, न रागो विषयेष्वपि ।

प्रातिकूल्ये नहि द्वेषः समस्त्यागोऽथ उद्भवेत् ॥ ४४ ॥

द्वेषश्शत्रुषु नो जवेत्पुनरिह स्तां शुद्धबुद्धिक्षमे,

सेवातो गुरुदेवयोः स्वहृदये स्यादाऽऽत्म शुद्धिस्तथा ॥

गृह्णन्त्याऽऽत्मविशुद्धिहेतुनिवहं ये भावतो द्रव्यतः,
वैदेहाः किल ते भवन्त्यपितनौ मोहोऽस्तुतेपांकुतः ४५

निराऽऽत्मजडतत्त्वानां, ममतालीयते स्वतः ।

नाहंकारो जडेषु स्या, जडोजाड्येन वर्तते ॥ ४६ ॥

आत्मोपयोगे परिणामवाँश्चेत्

आत्मा तदाऽसौ लज्जते हि मुक्तिम् ॥

शोकादिकं तद्व्यवधूय शीघ्रं,

धर्मे प्रवृत्तिं कुरु नन्दिबन्धो !!

॥ ४७ ॥

आत्मोपयोगिनि तथाऽपगते च मोहे,

नो जायते मनसि कोऽपि शरीरशोकः ॥

संजायते किमपि शुद्धमपारधैर्यं,

लोकेषु सारमिह केवल माऽऽत्मतत्त्वम्

॥ ४८ ॥

अज्ञानेनाऽऽत्मतत्त्वस्य च-

निजहृदये जायते मोहवेगः,

त्वं चाहं चेति श्रुतिर्नहि जड-

विषये जायते आऽऽत्मबोधात् ॥

शीघ्रं कामस्य वेगो विलय-

मतितरां याति सामूलचूडं,

तस्मा लोकेषु सारं नविक !!-

विजयते शुद्धमाऽऽत्मैकतत्त्वम्

॥ ४९ ॥

रोदरोदं मृत्यु मायान्ति सर्वे
खण्ड्या मृत्युं कोऽपि नाऽऽयाति पश्चात् ।

ये जानन्त्याऽऽत्मस्वरूपं स्वचित्ते

तेषां शान्तिर्जायते सत्यसिद्धा

॥ ५० ॥

ज्ञात्वा तत्त्वविनिश्चयं कुरुत वा शान्तं तथा स्वं मनः,
धर्म्ये चाऽप्यनि गच्छतां न च भवेत्काश्चिदमिष्यान्नमः॥

जीवा अन्यज्वेषु कर्मगतिर्निर्गच्छन्ति भुञ्जन्ति वा,
स्वेषां कर्मविपाकमेव नियतो न्यायः सखे वर्त्तते ५१

कर्माऽऽत्मसङ्गोऽयमनादिकालात्,

नियोजिते कर्मणि चाऽऽत्मतत्त्वात्

प्रादुर्भवत्येव हि श्रुद्धतत्त्वम्,

लोकेषु सारं स्फुरदाऽऽत्मतत्त्वम्

॥ ५२ ॥

आत्मज्ञानी न बध्नाति, कर्म कर्मकरोऽपिसन् ।

आत्मोपयोगतद्वाऽस्ति, धर्म आसक्तिवर्जितः ॥५३॥

अज्ञानी निर्वलोऽस्तीव, ज्ञानीतु बलवान्महान् ।

कर्मयोगी तु सम्भूय, ज्ञानी कर्मान्त माचरेत् ॥५४॥

सम्यज्ज्ञानी त्वकर्मा स्या, त्कुर्यन्सर्वाः क्रिया अपि

अपुनर्वन्धतां याति, आत्मधर्मं च गच्छति ॥५५॥

आत्मन्येवाऽऽत्मधर्मोऽस्ति दर्शनज्ञानरूपकः ।

वीर्यानन्तस्वरूपोऽस्ति, कर्मनाशात्प्रकाशते ॥ ५६ ॥

युक्त्याऽऽत्मविशुद्धिहेतुनिवहं ये भावतो द्रव्यतः,
वैदेहाः किल ते भवन्त्यपितनौ मोहोऽस्तुतेपांकृतः ४'

निराऽऽत्मजडतत्त्वानां, ममतालीयते स्वतः ।

नाहंकारो जडेषु स्या, जडोजाड्येन वर्तते ॥ ४६ ॥

आत्मोपयोगे परिणामवाँश्चेत्

आत्मा तदाऽसौ लज्जते हि मुक्तिम् ॥

शोकादिकं तद्व्यवधूय शीघ्रं,

धर्मे प्रवृत्तिं कुरु नन्दिवन्धो !! ॥ ४७ ॥

आत्मोपयोगिनि तथाऽपगते च मोहे,

नो जायते मनसि कोऽपि शरीरशोकः ॥

संजायते किमपि शुद्धमपारधैर्यं,

लोकेषु सारमिह केवल माऽऽत्मतत्त्वम् ॥ ४८ ॥

अज्ञानेनाऽऽत्मतत्त्वस्य च—

निजहृदये जायते मोहवेगः,

त्वं चाहं चेतिवृत्तिर्नहि जड—

विषये जायते चाऽऽत्मबोधात् ॥

शीघ्रं कामस्य वेगो विलय—

मतितरां याति सामूलचूडं,

तस्मा लोकेषु सारं नविक !!—

विजयते शुद्धमाऽऽत्मैकतत्त्वम्

॥ ४९ ॥

रोदरोदं मृत्यु मायान्ति सर्वे
लब्ध्वा मृत्युं कोऽपि नाऽऽयाति पश्चात् ।

ये जानन्त्याऽऽत्मस्वरूपं स्वचित्ते

तेषां शान्तिर्जायते सत्यसिद्धा

॥ ५० ॥

ज्ञात्वा तत्त्वविनिश्चयं कुरुत वा शान्तं तथा स्वं मनः,

धर्म्ये चाऽध्वनि गच्छतां न च भवेत्काश्चिदमिम्या ब्रमः॥

जीवाश्चान्यजनेषु कर्मगतिर्निर्गच्छन्ति भुञ्जन्ति वा,

स्वेषां कर्मविपाकमेव नियतो न्यायः सखे वर्तते ५१

कर्माऽऽत्मसद्गोऽयमनादिकालात्,

नियोजिते कर्मणि चाऽऽत्मतत्त्वात्

प्रादुर्भवत्येव हि श्रुततत्त्वम्,

लोकेषु सारं स्फुरदाऽऽत्मतत्त्वम्

॥ ५२ ॥

आत्मज्ञानी न घमाति, कर्म कर्मकरोऽपि सन् ।

आत्मोपयोगतश्चाऽस्ति, धर्म आसक्तिवर्जितः ॥५३॥

अज्ञानी निर्वलोऽतीव, ज्ञानी तु यत्नवान्महान् ।

कर्मयोगी तु सम्भूय, ज्ञानी कर्मान्तमाचरेत् ॥५४॥

सम्यग्ज्ञानी त्वकर्मा स्या, त्कुर्यन्सर्वाः क्रिया अपि

अपुनर्वन्धतां याति, आत्मधर्मं च गच्छति ॥५५॥

आत्मन्येवाऽऽत्मधर्मोऽस्ति दर्शनज्ञानरूपकः ।

वीर्यानन्तस्वरूपोऽस्ति, कर्मनाशात्प्रकाशते ॥ ५६ ॥

एहन्त्याऽऽत्मविशुद्धिहेतुनिवहं ये भावतो द्रव्यतः
वेदेहाः किल ते भवन्त्यपितनो मोहोऽस्तुतेषां कृतः २५

निराऽऽत्मजडतत्त्वानां, ममतास्वीयते स्वतः ।

नाहंकारो जडेषु स्या, जडोजादयेन वर्त्तने ॥ ४६ ॥

आत्मोपयोगे परिणामवाँश्चेत्

आत्मा नदाऽसौ लज्जते हि मुक्तिम् ॥

शोकादिकं तद्व्यवधूय शीघ्रं,

धर्मे प्रवृत्तिं कुरु नन्दिबन्धो !!

॥ ४७ ॥

आत्मोपयोगिनि तथाऽपगते च मोहे,

नो जायते मनसि कोऽपि शरीरशोकः ॥

संजायते किमपि शुद्धमपारधैर्यं,

लोकेषु सारमिह केवलं माऽऽत्मतत्त्वम्

॥ ४८ ॥

अज्ञानेनाऽऽत्मतत्त्वस्य च-

निजहृदये जायते मोहवेगः,

त्वं चाहं चेतिवृत्तिर्नहि जड-

विषये जायते चाऽऽत्मबोधोत्थात् ॥

शीघ्रं कामस्य वेगो विलय-

मतितरां याति सामूखचूडं,

तस्मा लोकेषु सारं जविक !!-

विजयते शुद्धमाऽऽत्मैकतत्त्वम्

॥ ४९ ॥

रोदंरोदं मृत्यु मायान्ति सर्वे
 लब्ध्वा मृत्युं कोऽपि नाऽऽयाति पश्चात् ।

ये जानन्त्याऽऽत्मस्वरूपं स्वचित्ते

तेषां शान्तिर्जायते सत्यसिद्धा

॥ ५० ॥

ज्ञात्वा तत्त्वविनिश्चयं कुरुत वा शान्तं तथा स्वं मनः,
 धर्म्यं चाऽध्वनि गच्छतां न च भवेत्काश्चिदमिष्यान्नमः॥

जीवा अन्यज्वेषु कर्मगतिर्निर्गच्छन्ति भुञ्जन्ति वा,
 स्वेषां कर्मविपाकमेव नियतो न्यायः सखे वर्तते ५१

कर्माऽऽत्मसङ्गोऽयमनादिकालात्,

नियोजिते कर्मणि चाऽऽत्मतत्त्वात्

प्रादुर्भवत्येव हि शुरुतत्त्वम्,

लोकेषु सारं स्फुरदाऽऽत्मतत्त्वम्

॥ ५२ ॥

आत्मज्ञानी न बध्नाति, कर्म कर्मकरोऽपि सन् ।

आत्मोपयोगतश्चाऽस्ति, धर्म आसक्तिवर्जितः ॥५३॥

अज्ञानी निर्वलोऽतीव, ज्ञानी तु बलवान्महान् ।

कर्मयोगी तु सम्भूय, ज्ञानी कर्मान्त माचरेत् ॥५४॥

सम्यज्ज्ञानी त्वकर्मा स्या, त्कुर्वन्सर्वाः क्रिया अपि

अपुनर्वन्धतां याति, आत्मधर्मं च गच्छति ॥५५॥

आत्मन्येवाऽऽत्मधर्मोऽस्ति दर्शनज्ञानरूपकः ।

धीर्यानन्तस्वरूपोऽस्ति, कर्मनाशात्प्रकाशते ॥ ५६ ॥

सुताः पापिसहस्राणि, मृताः सर्वेऽपि चेकदा ।

मुमूर्च्छं सागरश्चक्री, वैराग्यज्ञानतोऽतरत् ॥ ६५ ॥

बहुवर्षं मयापयच्छुचा मरुदेवी निजपुत्रमोहतः

श्चन्नवद्वतमोहिनीयदा क्षणतो मुक्तिपुरी मथाविशत् ६६

रामो मृतो हेति जगाद देवः

श्रीलक्ष्मणप्रीतिपरीक्षणार्थम् ।

निशम्य हा भ्रातरिति ब्रुवाणो,

जहौ शरीरं नृपलक्ष्मणोऽपि

॥ ६७ ॥

केनाऽपि सार्द्धं न च कोप्यगच्छ,

त्वंस्वं च वाटं सकला अगच्छन् ।

राजा महान्रावणसन्निभोऽपि,

प्राणांश्च हित्वा नरकंजगाम

॥ ६८ ॥

कर्मानुसारं परयोनिमायात्,

भावी न संयात्यपसारितेऽपि ।

येऽकम्पयन्दमामपि पादघाते,

स्तेऽपि प्रयाता अथच प्रयान्ति

॥ ६९ ॥

तेषां शरीरस्य नचाऽपि नाप्नो,

न वर्ततेऽपि स्मृति रत्नकाशे ।

असंख्यकालस्य जिनेश्वराणा

मयाऽपि तावन्नच नामतस्थौ

॥ ७० ॥

न देहतः कोऽप्यमरो बभूव
किं कर्तुमिष्टोऽस्ति तदाऽत्र मोहः ।

अद्यावधि नाम तथा च देहो,
जातोऽस्त्यनन्तो गणने न गण्यः

॥ ७१ ॥

समुद्रवीचीनयवद्वपुस्सु
त्वया न शोकाचरणं विधेयम् ।

सम्यन्धिनां नाम यथाच देह
स्तथाऽऽत्मनोऽप्यविधतरंगवत्तो

॥ ७२ ॥

हेनन्दिवन्धो श्रुणु सत्यबोधं,
प्रसाद्य चित्तं स्मर शुद्धतत्त्वम् ॥

अलक्ष्यनिर्जन्मनिरत्ययाऽत्मा,
निर्मोहभावेनस चिन्तनीयः

॥ ७३ ॥

महिष्यः कृष्णचन्द्रस्य
ग्राहि ग्राहीत्यघोषयन् ।

न कोऽपि तास्ततोऽरक्षी
द्विचिग्राकर्मणांगतिः

॥ ७४ ॥

ऐन्द्रजालिकसंकाशे
कर्मणी द्वे शुताऽशुभे ।

नाऽऽत्मभावं नतो धेहि
वस आऽऽत्मस्वभावतः

॥ ७५ ॥

कृष्णद्वैपायनाख्यो मुनिरथ-

विपिने, साम्बप्रद्युम्नवालैः

सञ्जातोपद्रवस्सन् तनुमपि

विसृज, त्रिभिर्देवो धमृष ॥

ब्रामं ब्रामं ससर्वा सष्टहजनधनां

द्वारिकां संददाह,

ध्वंसंचक्रे च तस्या जलनिधिसलिले

कोऽप्यरक्षन्न तस्मात्

॥ ७६ ॥

आत्मज्ञानेन चात्माऽऽयं, वली जवति कर्मणः ॥

क्षणेनाऽनन्तकर्माणि, नश्यन्ति सच्चरित्रतः ॥ ७७ ॥

आयुस्तुतन्नश्यति जायते च,

प्रमोदशोको न ततो विधेयौ ।

स्या आत्मजावेन सदा प्रसन्नः,

कुर्यादशेषं तु मनोमायिस्थात्

॥ ७८ ॥

नार्थो नरा मच्छरणागता ये

ते चोत्तरेयुर्भवन्तिन्धुपारम् ।

देहं त्यजन्शोक मयो न कुर्या ।

त्कदाऽपि नो रोदरवंप्रकुर्यात्

॥ ७९ ॥

श्वासोच्छ्वासेः पूर्णमद्भ्यायकानां

सत्यं ज्ञानं जायते हृत्प्रदेशे ।

कृष्णद्वैपायनाख्यो मुनिरथ—

विपिने, साम्बप्रद्युम्नबालेः

सञ्जातोपद्रवस्सन् तनुमपि

विसृज, ज्ञानिदेवो धमृद्व ॥

ग्रामं ग्रामं ससर्वा सहजजनधनां

द्वारिकां संददाह,

ध्वंसंचक्रेच तस्या जलनिधिसलिले

कोऽप्यरक्षन्न तस्मात्

॥ ७६ ॥

आत्मज्ञानेन चात्माऽऽयं, वक्षी जवति कर्मणः ॥

क्षणेनाऽनन्तकर्माणि, नश्यन्ति सच्चरित्रतः ॥ ७७ ॥

श्यायुस्तुतन्नश्यति जायते च,

प्रमोदशोको न ततो विधेयौ ।

स्या आत्मजावेन सदा प्रसन्नः,

कुर्यादशेषं तु मनोमायिष्यात्

॥ ७८ ॥

नाय्यो नरा मच्चरणागता ये

ते चोत्तरेयुर्भवसिन्धुपारम् ।

देहं त्यजन्शोक मयो न कुर्या ।

त्कदाऽपि नो रोदरवंप्रकुर्यात्

॥ ७९ ॥

श्वासोच्छ्वासैः पूर्णमदृश्यायकानां

सत्यं ज्ञानं जायते हृत्प्रदेशे ।

शृण्वन्निपायनाग्न्यो मुनिरथ-

विपिने, साम्बप्रशुम्नवालेः

सञ्जातोपद्रवस्सन् ननुमपि

यितुञ्ज, क्षामिदेवो धमृष ॥

ब्रामं ब्रामं सत्सर्पा सष्टहजनधनां

क्षारिकां संददाह,

ध्वंसंयकेच तस्या जलनिधिसलिले

योऽप्यरक्षत तस्मात्

॥ ७६ ॥

आत्मज्ञानेन चात्माऽऽयं, पक्षी जवति कर्मणः ॥

क्षणेनाऽनन्तकर्माणि, नश्यन्ति सच्चरित्रतः ॥ ७७ ॥

श्यायुस्तुतमश्नति जायते च,

प्रमोदशोको न ततो विधेयो ।

स्या श्यात्मजावेन सदा प्रसन्नः,

कुर्ष्यादशेषं तु मनोमायिस्पात्

॥ ७८ ॥

नाय्यो नरा मच्चरणागता ये

ते चोत्तरेयुर्भवसिन्धुपारम् ।

देहं त्यजन्दोक मथो न कुर्ष्या ।

त्कदाऽपि नो रोदरवंप्रकुर्ष्यात्

॥ ७९ ॥

श्यासोच्छ्वासिः पूर्णमद्भ्यायकानां

सत्यं ज्ञानं जायते हृत्प्रदेशे ।

शृण्वद्वापयनाग्नौ मुनिरप-

विपिने, साम्प्रप्रशुप्तपालैः

सञ्जातोपद्रवस्सन् तनुमपि

यिसृज, क्षामिदेवो यमृष ॥

ब्रामं ब्रामं ससर्वा सण्दजनधनां

क्षारिकां संददाह,

ध्वंसं प्रमेय तस्या जलनिधिसलिले

योऽप्यरक्षत तस्मात्

॥ ७६ ॥

आत्मज्ञानेन आत्माऽऽपं, पञ्ची जवति कर्मणः ॥

क्षणेनाऽनन्तकर्माणि, नश्यन्ति सद्यरिघ्नतः ॥ ७७ ॥

आयुस्तुतस्तद्विधाति जायते च,

प्रमोदशोको न ततो विधेयो ।

स्या आत्मजायेन सदा प्रसन्नः,

कुर्व्यादशेषं तु मनोमायिस्पात्

॥ ७८ ॥

नार्यो नरा मञ्जरणागता ये

ते चोत्तरेयुर्भवसिन्धुपारम् ।

देहं त्यजन्दोक मथो न कुर्व्या ।

त्क्दाऽपि नो रोदरवंप्रकुर्व्यात्

॥ ७९ ॥

आसोच्छ्वासैः पूर्णमद्रूप्यायकानां

सत्यं ज्ञानं जायते हृत्प्रदेशे ।

शृण्वद्वैपायनाख्यो मुनिरथ-

पिपिने, साम्बप्रपुत्रबालेः

सञ्जातोपद्रवस्सन् ननुमपि

विसृज, मामिदेवो यभूव ॥

ग्रामं ग्रामं ससर्पा सहजनधनां

द्वारिकां संददाह,

ध्वंसंघकेच तस्या जलानिधिसलिले

कोऽप्यरक्षस्य तस्मात्

॥ ७६ ॥

आत्मज्ञानेन चात्माऽऽपं, धृष्टी जवति कर्मणः ॥

क्षणेनाऽनन्तकर्माणि, नश्यन्ति सच्चरित्रतः ॥ ७७ ॥

श्यायुस्तुतमश्रयति जायते च,

प्रमोदशोको न ततो विधेयी ।

स्या श्यात्मजावेन सदा प्रसन्नः,

कुर्यादशोपं तु मनोमायिस्पात्

॥ ७८ ॥

नाय्यो नरा मच्छरणागता ये

ते चोत्तरेयुर्भवसिन्धुपारम् ।

देहं त्यजन्शोक मयो न कुर्या ।

त्कदाऽपि नो रोदरवंप्रकुर्यात्

॥ ७९ ॥

श्वासोच्छ्वासेः पूर्णमद्रूप्यायकानां

सत्यं ज्ञानं जायते हृत्प्रदेशे ।

कृष्णद्वैपायनाख्यो मुनिरथ-

विपिने, साम्बप्रद्युम्नबालैः

सञ्जातोपद्रवस्सन् तनुमपि

विसृज, ह्यग्निदेवो धमृष ॥

ब्रामं ब्रामं सत्सर्वा सृष्टहजनधनां

द्वारिकां संददाह,

ध्वंसंचक्रेच तस्या जलनिधिसलिले

कोऽप्यरक्षन्न तस्मात्

॥ ७६ ॥

आत्मज्ञानेन चात्माऽऽयं, धृष्टी जवति कर्मणः ॥

क्षणेनाऽनन्तकर्माणि, नश्यन्ति सच्चरित्रतः ॥ ७७ ॥

ध्यायुस्तुतन्नश्याति जायते च,

प्रमोदशोको न ततो विधेयो ।

स्या ध्यात्मजावेन सदा प्रसन्नः,

कुर्यादशेषं तु मनोमायेस्पात्

॥ ७८ ॥

नाय्यो नरा मच्छरणागता ये

ते चोत्तरेयुर्भवसिन्धुपारम् ।

देहं त्यजन्शोक मयो न कुर्या ।

त्कदाऽपि नो रोदरवंप्रकुर्यात्

॥ ७९ ॥

श्वासोच्छ्वासेः पूर्णमदृष्यायकानां

सत्यं ज्ञानं जायते हृत्प्रदेशे ।

श्वासोच्छ्वासैर्मज्जयेत्तत्पराणां
किञ्चित्पापं चित्तलग्नं नहि स्यात् ॥ ८० ॥

अन्तेऽपि यो देहविसर्गकाले ।
प्रपद्यते मां स नरो विदेहः ।
अनन्तजन्मार्जितपापनाशो ।
मुक्तिर्ध्रुवं मच्छरणागतानाम् ॥ ८१ ॥

श्चजोऽविनाशी च महाननन्तो
नित्यस्तथाऽनादिरथ प्रपूर्णः
आत्मा सवीरः परमेश्वरः स्या ।
तिस्रोऽप्यसावेव च सत्तयाऽस्ति ॥ ८२ ॥

शुद्धाऽऽत्मवीरंशरणं विधाय
संशोध्य चित्तं सच शुद्ध आत्मा ।
षट्कारके र्याति यदा च शुद्धिः ।
तदा स आत्मैव जवेत्पराऽऽत्मा ॥ ८३ ॥

यो हृष्येदाऽऽत्मनावेन, यन्धं नायाति कर्मणाम् ।
श्चात्मानं न जटे पदये तस्याच्छुद्धाऽऽत्मा स निर्मगः ८४
विदेहो देहसत्वेऽपि, नास्ति कालोऽपि मज्जनान् ।
दुर्गन्तो नाप्नुयादास, मायु रानन्दतः क्षिपेत् ८५
स्वाधिकारेण कर्माणि, कुर्यतां निर्जरा भवेत् ।
स्वाधिकारेण कर्माणि, कुर्वाणा विन्दते शिवम् ८६

देहो म्रियेताऽपि स नो विनश्ये
 त्किञ्चिद्भयं स्यान्न च मृत्युकाले
 प्राणान्त्यजेन्निर्जय एव भूत्वा
 जक्ता हि मे धामशिवं सज्जन्ते ॥ ८७ ॥

सम विश्वासिनो ये च, येषां प्रेम मयि स्थिरम् ।
 महापापकृतश्चाऽपि, सज्जन्ते ध्यानतः शिवम् ॥ ८८ ॥

समग्रजीवोद्धृतये भवो मे
 संकेतित स्तीर्थकरोति नाम्ना ॥
 वर्तध्व मेतत्प्रविचार्य नाट्यो
 नराश्च निर्लिप्य हि कर्म कुर्युः ॥ ८९ ॥

नाट्यो नरा मच्छरणागता ये
 जन्मानि तेषां सफलानिसन्ति ॥
 निजाऽऽत्मशुद्धिं समवाप्य तेऽपि
 स्युर्ज्ञानिनो योगिजनाश्च भक्ताः ॥ ९० ॥

वर्णादयो ये च मनुष्यवर्गाः
 स्वं कुर्वते कर्म दिवं सज्जन्ते ॥
 देहं विमुच्याऽऽशु सुखं सज्जन्ते
 क्लेशं लभन्ते न भवे परस्मिन् ॥ ९१ ॥
 मनोमयि न्यस्य नराश्च नाट्यः
 प्रवर्तयेयु र्भवमुत्तरेयुः ।

उत्तारिता ये नहि चाऽन्यदेवै
र्मङ्गकितस्ते भव मुत्तरन्ति

॥ ९२ ॥

आत्मकर्म विविदुः प्रजागणा,
नन्दिवर्धनसुदर्शनादयः ॥

शान्तिमापुरवधूय हृच्छुचं ।

ज्ञानतः प्रभुमथो प्रतुष्टुवुः

॥ ९३ ॥

दृष्टान्तैर्दशभिस्तु दुर्लभतरं लब्ध्वा भवं मानवं
ज्ञानाद्याऽऽत्मगुणप्रशोधनकृते संसाध्यतां पौरुषम् ॥
वारम्वारमयं न मानवभव स्संजायते देहिनाम्,
दृष्टान्ते मधुविन्दुतुल्यविषये नो मोहनीयं त्वया ९४

अनादिकाला न्मनुजादिकानां
देहाश्च भूताश्च तथा भवन्ति ॥

मृदादितो ये प्रभवन्ति देहा ।

स्ते मृत्तिकायेषु हि संविशन्ति

॥ ९५ ॥

लोको जन्मजरामृतिप्रचृतिभिर्दुःखैरलं पूरितः

नोपारं विषयप्रभूतसुखतत्तृष्णामहावारिधेः ।

आत्मज्ञानविरकिताभिरथ यो जागर्त्ति नो तन्मृतिः,

यो शेते पुनरत्र मोहविषये तज्जन्ममृत्यू भुवम् ९६

आगारोमम मेधनं परिजनो राज्यं च देशश्चमे

पतादृग् ममताभिरत्र भुवने घञ्जोऽस्ति रागद्विषोः,

ज्ञानानन्दमयः परात्परतरः साऽऽत्माऽस्ति देहस्थितः
जीवो वेत्ति न तं बधूप्रभृतिभि रसत्यं सुखं मन्यते ९७

आत्मा नश्येन्नैव कालत्रयेऽपि

पर्याया ये पुद्गलानां जडानां ।

नानारूपेस्ते भवन्ति प्रकामं

पश्चात्पश्चात्ते च नष्टा जवन्ति ॥

॥ ९७ ॥

जाताःप्राण्यभादयो जिनवराः पूर्वं त्रयोविंशतिः

ते वै केवलबोधतो जगदिदं जाग्रत्तरं चकिरे ।

दीक्षां प्राप्य तथाऽहमप्यथ सखे श्रीकेवलज्ञानतः

अज्ञानाच्छयनाद्धि जाग्रत्तरं विश्वं करिष्ये ध्रुवम् ॥९९॥

दृश्याजडा ये जगतः पदार्था

याता न यास्यन्ति स मंच कौञ्चित्

तदत्र दृश्ये हि पदार्थमात्रे

मोहो विधेयो भवता न घन्धो

॥ १०० ॥

स्याच्छातावेदनं पुण्यैः पुण्यं पुण्येनकर्मणा ।

अशातावेदनं पापैः पापं पापेनकर्मणा

॥ १०१ ॥

पूर्वमासन्पदार्था ये तेनासन्वर्त्तमानवत् ।

अथ ये चापि दृश्यन्ते, ते भविष्ये न भाविनः ॥१०२॥

जगत्पदार्थाः क्षणिका स्थनिरयाः

संसारमप्ये शरणं न किञ्चित् ।

पूणोऽस्ति दुःखैरभितो भवोऽयं
सैकाकिजीवो हि समेति याति ॥ १०३ ॥

सन्त्याऽऽत्मभिन्ना हि जडाः पदार्था
देहोऽशुचिः सोऽपि ततो विजिन्नः ।
मिथ्यात्वरगाऽविरतिद्विपाद्यै
दोषैर्भवत्येव हि कर्मबन्धः ॥ १०४ ॥

मिथ्यात्वरगाविरतिद्विपां स,
त्संरोधतः सम्बरनामतत्त्वम् ।
अनेकरीत्या तपसः क्रियाणि,
स्तत्त्वं भवेत्तत्त्वलु निर्जराख्यम् ॥ १०५ ॥

अनाद्यनन्तपद्द्रव्य—, मयोलोकः प्रवर्तते ।
शाश्वतो द्रव्यरूपेण, पर्यायैः सोह्यशाश्वतः ॥ १०६ ॥
सम्यज्ज्ञानमतीवदुर्लभतरं संसारघोरार्णवे,
स्याद्वादप्रतिबोधकृजिनवरप्राप्तिर्मेहादुर्लभा ।
जैनोधर्म इहास्त्यनन्तसमयात्काले तथाऽनन्तकेऽ-
वश्यं स्थास्यति नन्दिवर्द्धन सखे जानीहितनिश्चितम् ॥ १०७ ॥

अनेकवारं सह सर्वजीवै,
मात्रादिसम्बन्ध इहानुभूतः ।
निजः परोवेति तु तत्र मोहे,
ज्ञानी न मोहं कुरुते कदापि ॥ १०८ ॥

पीतानि सर्वाब्धिजलानि जीवैः

संभक्षिताः पार्थिवपुद्गलाश्च ।

आत्माऽवयोधं च विना स्वतोषं,

जाता न तेषां सुखशान्त्यवाप्तिः

॥ १०९ ॥

येऽङ्गीकरिष्यन्त्यथ जैनधर्मं

समेत्य ते मुक्तिं मनन्तकालम् ।

सुखेषु वत्स्यान्ति तदत्र फार्ष्णे

दृढं मनः श्लाघि सुदर्शने त्वम्

॥ ११० ॥

अनन्तकालचक्राद्धि, मुक्तो भवितुमाऽऽत्मनः ।

ज्ञानदर्शनचारित्र्या—, पथेव सम्यगुपासय ॥ १११ ॥

आत्माऽभिन्नस्तथानित्यो, ज्ञानानन्दस्वरूपकः ।

आत्मन्यस्ति स वै धर्मः कर्मभिस्स तिरोहितः॥११२॥

तीर्थकराणां मृपत्तादिकानां,

सतांत्रयोर्विंशतिसंख्यकानाम् ।

आसश्चतुर्विंशतितीर्थकर्ता,

अहं महावीरजिनोऽवतीर्णः

॥ ११३ ॥

मातापितृजने दिवं प्रतिगते न न्यादिषोराज्ञानान्,

जैनधर्ममुपादिशन्मृतिजवच्छोकापहारक्षमम् ॥

दीक्षाम्प्राप्य समेत्य फेयलिदृशां संस्थाप्य तीर्थं निजं,

विश्वानुलुप्तपापसौ मम मदा—वीरो विदध्याच्छिवम्॥११४॥

ईशो महावीर उदात्तधीरो
 जिनः परब्रह्म च देवपूज्यः ।
 तीर्थकरोऽयं भवतोऽवतारः
 समग्रविश्वोद्धरणाय जातः

॥ ११५ ॥

अल्पाऽपि चिन्ता न चचार चित्ते
 शोकोगतः क्लेशचयोऽपि नष्टः ।
 माता पिता द्वौ च दिवं प्रयातौ
 द्युत्वा तयो मुक्तिरथो विदेहे

॥ ११६ ॥

देवदेवीशिरोभूयी-भूतया भवदाज्ञया ।
 राज्यं धर्ताऽस्मि कर्माणि, कुर्वाणः स्वाऽधिकारतः ॥११७॥
 उपदेशाद्गता भ्रान्ति, रात्मधर्मं विवेद च ।
 अक्रियो व्योमवच्चाऽऽत्मा, सत्तया स्वोपयोगवान् ११८
 सम्यग्दृष्टिस्तु निर्वन्धो, नान्धः सम्यक्प्रदर्शकः ।
 सत्यं सापेक्षया जानन्, सर्वं कार्यं करोति सः ॥११९॥
 ज्ञातो धर्मस्तबोद्धोधा, द्रुता एकान्तदृष्टयः
 महावीरस्तु जगवा-, नुद्भूतोऽनन्तशक्तिकः ॥१२०॥
 तपोजपज्ञानदयादमाना
 मोदार्यसेवार्पणसंयमानाम्
 सद्रोधनेनैव समग्रविश्वो-
 द्धाराय धीरो पुत्रनेऽयतीर्णः

॥ १२१ ॥

यो नन्दिवर्धन नमेघ सहस्रवारं
 स्तूयादपारमघ मां विधिभिः समर्चेत् ।
 भूत्वा प्रमोदनपरोविदधच्च कर्म
 स्वस्वाऽधिकारकरणे प्रभवेच्च जग्यः ॥ १२२ ॥
 हितकृद्भिर्मितः सत्यं, ग्रन्थोऽयं शोकवारकः ।
 मर्तृणां मृत्युतः पश्चाद्भणितः सुखकृद्भवेत् ॥ १२३ ॥
 चिन्ता दूरमुपैति मोहसहितः शोकोऽपि याति क्षयं,
 धर्मप्राप्तिकरा भवन्ति पठना द्वायौ नरा भूतले ।
 वाणीयं जयकारिणी जिनमहावीरप्रभोर्वर्त्तते,
 श्रीसूरीश्वरबुद्धिसागरकृतो ग्रन्थो भवेच्छ्रेयसे ॥ १२४ ॥

चेटकबोधग्रन्थः

वैशालीश निशम्यतां बुधवर
त्वं पुण्यवान्वर्त्तसे,
अन्ताराज्य मवेत्य राज्य मवनेः
कार्यं त्वया त्यागिवत् ।
वर्त्तस्वाऽथ दयाप्रदानदमनैः
ज्ञात्वा कुरुष्व क्रियाः,
राज्यं चाऽपि स्वयत्नतश्च विदध
झुङ्क्ष्वाऽन्नमुद्यम्य च
लोकानांसुखहेतवे च विदध
द्राज्यं स्वसम्राट् नवेत्,
सत्पाज्ञाः कुरु नो कदाचन पुनः
सत्ताऽजिमानं कुरु ॥
रोषं दोषिषु नो कुरु प्रियतया
त्वं दुःखिनः पोषय,
क्लेशं चाऽपि सहस्व धर्मकरणे
नो द्विष्य शत्रुष्वपि
प्रेम्णा प्रवर्त्तस्व तु धर्मकार्ये,
जहीहि नो क्षत्रियभूषरीतिम् ।

॥ १ ॥

॥ २ ॥

(४७)

मृपाऽभिमानं कुरु नाऽपि किञ्चिन्,
न्यायो यत स्तत्र विरोधशान्तिः

॥

सद्रक्तृशृन्दान्कुरु चाऽऽत्मपार्श्वे,
प्राणाःपतेयु न वद त्वसत्यम् ॥

त्वं मारयाशु स्वकदुष्टहृत्तीः,
त्वं जश्मवादिद्धि धनं परेषाम्

परास्त्रियो विद्धि च मातृतुल्याः,
सम्मानय त्वं च महाऽऽत्मनोऽपि ।

॥ ४ ॥

नवं नवं ज्ञानमथो कुरु त्वम्,
प्रवर्त्तयाज्ञाध्व मम स्वदेशे

दयां च विस्तारय सर्वदेशे,
पशूँश्च संपात्रय हूयमानान् ।

॥ ५ ॥

संरक्षता द्रोणिजनाननाथान्,
गृहाण सन्मानयजन्मलाभम्

आकर्णयोद्घोष मपि प्रजानां,
हृयीवो भव त्वं नहि सत्कलामु ।

॥ ६ ॥

विद्धि स्वतुल्यानिह सर्वजीवान्,
सदैव कर्माचर यदिधेयम्

राज्याद्व्याहि दुर्व्यसनानि कृत्वा,
नारी नरान्तोष्ययुतान्कुरुष्व ।

॥ ७ ॥

विपन्नलोकस्य सहायकः स्या,

दुष्टेर्गुणे राज्यपराजयः स्यात्

॥ ८ ॥

सद्गुणानां महाराज्ये, सुखं ज्ञानं च निश्चितम् ।

दुर्गुणान्दूरतोमुज्ज्व, शूरः स्या नृपमण्डले

॥ ९ ॥

न निर्वलाऽऽत्मा कुरुते स्वराज्यं

सदा स्वराज्यं बलिनां विभाति ।

न्यायो यतस्तत्र हि सत्यराज्यं,

चाऽन्यायिराजा न कदापि गण्यः

॥ १० ॥

दण्डायैर्हि कुरु न्याय, मीढिभीत्या प्रवर्त्तताम् ।

भूपरूपं प्रजैव स्या दितिज्ञाने न दुःखिता

॥ ११ ॥

संरक्ष जीवा त्रिखिलान्स्वराज्ये,

सतो जनात्रक्ष विदण्ड्य दुष्टान् ।

प्रजाजनानां भव रक्षकस्त्वं,

मोहप्रमादाँश्च विसर्जय त्वम्

॥ १२ ॥

विषये परतन्त्रो य स्तस्य धैर्यं पलायते ।

दुर्बुद्ध्या न स्थिरः स्थाने श्रेयः स किं विधास्यति ॥ १३ ॥

चित्तद्रवो यस्य जवेदयाभिः,

न नाम पादौ गुरु देवयोर्यः ।

प्राणात्ययेऽपि व्यभिचारको नो,

गण्यस्त्वसौ भूपपदस्य योग्यः

॥ १४ ॥

अहिंसया राज्य मुदेति नूनं,
तथा च हिंसानिरुदेत्यधर्मः ।

समुद्धरेद्धिसकपापिनो यः,
जीवेष्वलंस्या दुपकारकर्त्ता

मर्तुं परार्थं च समुद्यतो यः

स सत्यभूषो जगतो जयी स्यात् ।

भूत्वा पवित्र स्तनुवाद्मनोभिः

साम्राज्य मुचैः कुरुते पुमान्यः

ईर्ष्या च रक्षेतखलु दुर्गुणेषु,

स्वर्गं शिवं राज्यमयाऽपि विन्ते ।

प्रीत्या च यः सान्त्वयति प्रकोपं,

प्रजाजनह्नेशमपाकरोति

राजा च यः सद्गुणनीतियुक्तः

सर्वक्रियास्तस्य जवन्ति सिद्धाः ।

यो भूपतिर्दुर्गुणनीतियुक्तः

कथं नृपोऽसौ नृपनामयोग्यः

महामार्या च दुष्काले, प्रजावर्गं प्रपातयेत् ।

सर्वं पापं विनश्ये द्यौ, स ध्रुवं धर्मभूषतिः ॥ १९ ॥

ज्ञात्वा सर्वविधां नीतिं, प्राणान्धर्मार्थं मर्षयेत् ।

आज्ञां प्रचारये द्राज्ये, दोषान् हत्वा गुणी जवेत् ॥ २० ॥

निरासत्तया भवेद्राज्यं, प्रजामूपोन्नतिस्तदा ।

ईदृग् विश्वानुपो राजा, न कदापि भवे पतेत् ॥२१॥

हेचेटक त्वंतु गुणाकरोऽसि,

त्वं सर्वथा पालयसे मदाज्ञाः ।

अन्तः कुरु ध्यान महो मदीयं,

ततश्च निर्वाणमवाप्स्यसि त्वम्

॥ २२ ॥

जानीहि अष्टादशभूपमुख्य,

विकाशयत्वं परमात्मसौख्यम् ।

आत्मोपयोगेन स सर्वदा त्वं,

नीत्या वहीराज्य मथो वह त्वम्

॥ २३ ॥

जगत्सु संचारय जैनधर्म,

लभस्व वाह्यान्तरशक्तिवृन्दम् ॥

श्रीचेटकं तं प्रतिबोध्य वीरः,

प्रभुस्त पश्चात्प्रचभूव साधुः

॥ २४ ॥

श्रुत्वा वीरप्रजोर्वाणीं, धर्ममापुर्नृपप्रजाः ।

वीरबोधःकृतो व्यक्तो, बुद्धितागंरसूरिणा ॥ २५ ॥

(सुदर्शना सुबोधः)

प्रज्जो महावीर च वर्द्धमान
भ्रात विभो सत्यगुणावलम्बिनः
हे देव विश्वेश्वर हे स्वयंभो
त्वामाश्रयन्तीश समप्रविश्वे

॥ १ ॥

महावतारः परमेश्वरस्य
संसारमुद्धारयितुं बभूव ।
नरोत्तमः श्रीपुरुषः पुराणः

पूर्णो महान्सर्वसुसज्जनेषु

॥ २ ॥

ज्ञानं च सत्यं तव सङ्गमेन
प्रादुर्बभूवैकलया च जक्तिः ।
लोकत्रयस्य प्रतिपाल धीर

श्रीमन्महाधीर सदा जय त्वम्

॥ ३ ॥

विकाशितुं भूमिषु जैनधर्मे
तीर्थङ्करः प्रादुरभूद्गुणान्वितः ।

एहे वसन्दीपितवान् त्रिलोकी

मयातरङ्गारतभानुरीशः

॥ ४ ॥

चन्द्रोऽथसूक्त्यो भवदाशयेव

ग्रहाश्च सर्वेः परितः क्षरन्ति ।

वहिर्न ते शासनतोऽस्ति कश्चि
त्सर्वस्य विश्वस्य सदाश्रयस्त्वम्
अध्यात्मदृष्ट्याऽसि महामह्यं स्वं
चादर्शयन्तीह जना जवन्तम् ।

॥ ५ ॥

त्वन्नामतो दुःखमपैति सर्वं
सर्वापदं स्त्वद्भजतां दहन्ति

॥ ६ ॥

श्रीमन्महावीरजपोद्यताना
मनादिकालीनमपैति यापम् ।

सुदर्शनाऽहं भगिनी त्वदीया
त्वद्बोधतोऽमृन्मनसो विनोदः

॥ ७ ॥

स्वजन्मकालात्प्रचुवीरेदेवः
समग्रविश्वेषु मह्यं श्वधीरः ।

अङ्गुष्ठतो मेरुमकम्पयद्यो

मेरुस्तदाऽकम्पदतीवघोरम्

॥ ८ ॥

इन्द्रोऽविदधस्य अनन्तशक्तीः

त्वं स्वामिवीरो जयवान्प्रचूयाः,

इन्द्रादयस्त्वां प्रभुमाश्रयन्ति

त्वां विश्वदेया अखिलाः स्मरन्ति

॥ ९ ॥

वीरेतिवीरेतिजपोद्यतानां

चिन्हं तदेवाऽस्ति मुजकतायाः ।

(५३)

स्वर्गं महापापजनाश्च यान्ति
त्वत्सेवका नो नरकं विशन्ति
प्रभो परब्रह्म हि साकृतिस्त्वं
देहं विधायोपकृतिं वितन्वन् ।
तत्त्याग्यवस्थाप्रथमं प्रभो मां
सुदर्शनां शिक्षय धर्मतत्त्वम्
प्रपीयमानं वचनाऽमृतं ते
सूते सुखं दुःखमपाकरोति ।
वीरप्रभो देह्युपदेशमेवं
नश्येद्यतःक्लेशगणो मदीयः
वीरप्रभुश्चेति वचो वभाषे
सुदर्शने त्वं शृणु हे गुणज्ञे ।
श्री जैनधर्मोऽस्ति जगत्सु सारः
शुद्धानि तस्याचरणानि सन्ति
त्वं सत्यबोधाऽऽचरणानि रक्ष
श्वसश्च मिथ्याचरणं जहीहि ।
श्रीजैनधर्मस्य जयो जगत्सु
ज्ञानेन दुष्टाचरणं विनश्येत्
न जैनधर्माद्वहिरस्ति धर्मः
कोऽपीति नीहि परं रहस्यम् ।

॥ १० ॥

॥ ११ ॥

॥ १२ ॥

॥ १३ ॥

॥

ते मुख्यजेना मयि ये प्रकामं
प्रीतिं च विश्वासमयो धरन्ति
त्राम्यन्ति ये वा न कुतर्कवादा,
हाम्यन्ति ये वा मन इन्द्रियाणि ।

॥ १५ ॥

क्रियागुणैर्वर्णविज्ञाग एव
जानन्ति येते ममरागभाजः

॥ १६ ॥

योग्या तु जातिगुणकर्मभिः स्या
न जन्मतो जातिरियं हि योग्या ।
गुणक्रियाभिः सकला हि वर्णाः
सत्यं मदीयं शरणं लभन्ते

॥ १७ ॥

स्वकर्मणः स्वस्वगुणाऽनुसारं
जजन्ति मां ते सकला हि वर्णाः ।

श्रीजैनधर्म समुपास्य दृष्टुः
शिवं यथाशक्ति सुखं लभन्ते

॥ १८ ॥

जानीहि सर्वान्मनुजान्समानान्
जानिं तथा तद्गुणकर्मयोगैः ।

उद्योऽय नीचो व्यपदिश्यते य
न्निश्चयं कोऽपि न तत्र सारः

॥ १९ ॥

न वनधर्मेषु च गर्विनः स्या
न देहधर्मेषु च मुदा किञ्चित् ।

(५५)

जानीहि सर्वान्दृढये समानान्

॥ २० ॥

कंचिज्जनं नाप्यपमानय त्वम्

जेनाश्च ये सन्ति गुणक्रियानि

वर्तन्त एवं व्यपहारतस्ते ।

अन्तर्न सिद्धं न च काऽपि जानिः

श्री जैनधर्मस्य रहस्यमेतत्

॥ २१ ॥

श्रीजैनधर्मप्रतिपालयन्ती

प्रियस्य तस्मात्तर वा भवार्धि ।

ये नास्तिका दुष्टनराश्च नार्य

स्ते मां न जानन्ति जगत्सु सारम्

॥ २२ ॥

ये मां न जानन्ति नराश्च नार्य

स्ते नास्तिकाः सन्ति हि विद्धि सत्यम् ।

ये जैनधर्मं न च मानयन्ति

दुर्वृद्धयो दारुणनास्तिकास्ते

विश्वासनीया न च ते कदाचि

द्ये नास्तिका दुर्मतयो हि वक्राः ।

तेषां न सङ्गोऽपि कदापि कार्यो

ये सन्ति मद्भक्तिविनाशदक्षाः

गुणाश्च दुःसङ्गतया घ्नन्ति

प्रादुर्भवेद् दुष्टगुणो द्वितीयः ।

॥ २४ ॥

मय्यस्ति येषां बहुलोऽनुराग

स्तच्चेतसि त्याग उदेति पूर्णः

॥ २५ ॥

अनन्यजक्तयाऽत्र भजन्ति मां ये

तेः सज्यते चेतसि शुद्धमुक्तिः ।

धरन्ति नो ये हृदयेऽपराशां

ये वा मनुष्या मयि विश्वसन्ति

॥ २६ ॥

जीवन्त एते प्रजवन्ति जैना

जवन्ति चित्तेरपि नाऽन्य दासाः ।

जैना मदर्थं प्रसजं म्रियेरन्

वैमानिके तेऽवतरन्ति मृत्वा

॥ २७ ॥

येषां जयं धर्मरणं विधातुं

न चाऽस्ति तेषां हृदि जैननीतिः ।

देहस्य चाऽप्यास इहाऽस्ति याव

ज्जीवाश्च तावज्जगतो हि दासाः

॥ २८ ॥

जानन्ति कायान्वसनेन तुल्या

न्ते सत्यनीत्या प्रजवन्ति जैनाः ।

ये मद्वचस्मु प्रति विश्वसन्ति

प्रसिद्धजैनाः खलु ते भवन्ति

॥ २९ ॥

ये चाऽऽत्मविज्ञा खलु ते न जैना

धरन्ति चित्ते न कदापि देन्यम् ।

सर्वाणि कर्माणि सदाचरन्तो
मन्नाम ये केऽपि मुदा भजन्ति
विश्वासं मारोप्य मयि प्रकामं
कुर्युः क्रियां ते न भवन्ति दासाः ।

॥ ३० ॥

मद्वक्तये ये च जवन्ति योग्या
स्तान्संविधातुं स्वशिरोऽपि देयम्
दुःखानि महं खलु ये सहेरन्
भुञ्ज्युश्च ये कर्म तद्याप्य कर्म ।

॥ ३१ ॥

धरन्ति नो ये जडवस्तुदेन्यं
जैनाश्च ते दुष्टगुणान्जयन्ति
जैनास्तु ये शत्रुघ्नं जयन्ति
सम्यक्त्वतो ये खलु निर्वहन्ति ।

॥ ३२ ॥

श्रीजैनधर्मव्यवहारकार्यं
रक्षेत्सदाचारविचारराशिम्
यथा समर्थं समयानुसारं
जैनाश्च ते ये प्रतिपालयन्ति ।

॥ ३३ ॥

ते सर्वकालेषु जवन्ति जैना
नाय्यो नरा ये खलु मां भजन्ति
वेषक्रियाणां तु मृषैव भेदो
न तत्र खेदं कुरुते जनो यः ।

॥ ३४ ॥

वेषक्रियाः सन्ति बहुप्रकारा
यस्मिन्नुचिर्यस्य स तस्य सारः ॥ ३५ ॥

अन्यक्रियाकर्तृजनेन सार्द्धं
सदाऽत्मजावेन हि वर्तते यः ।
निन्दां न कुर्यान्मतमार्गजेदै
र्मा नीतितो यः स्मरति प्रकामम् ॥ ३६ ॥

यतो मयि प्रेम ततो हि युक्ति
स्तथाविधा मुक्ति मवाप्नुवन्ति ।
श्रीजेनधर्मस्य शृणोतु सारं
ननो मयि न्यस्य तु निश्चयेन ॥ ३७ ॥

वर्तन्त एतद्भुवि वीतबन्धं
य मानवास्ते खलु सन्ति जैनाः ।
दिवानिदां मानवजातयो या
स्सर्वत्र खण्डेषु घ मां भजन्ति ॥ ३८ ॥

स्वतन्त्रतां शान्तिमधो लभन्ते
ते जीवनं शुद्धधिया वहन्ति ।
सुदर्शने ! मेऽस्ति नचादिरन्तो
दृष्ट्या यतो पदयसि आऽस्मि तत्र ॥ ३९ ॥

पूर्णानुगामी मम जायते यो
लभेन पूर्णं सच जैनधर्मम् ।

ज्ञानं तथा प्रेम हि जैनधर्मे
स्सर्वेषु जीवेषु दया च सत्या ॥ ४० ॥

जक्तौ समैवाऽस्ति तपोजपादि
नो बुद्धिगर्वो न यसे लुपधर्मे ॥
महाऽऽत्मनो मत्सदृशान्विदन्ति
हेशो न तेषां हृदये कदाचित् ॥ ४१ ॥

कुर्यन्ति ये सज्जनशुद्धसेवा
मभेदबुद्ध्या मयि ये यसन्ति ।
थीजैनधर्मस्य तु सत्यसारं
जानीहि तत्सज्जनशुद्धसेवा ॥ ४२ ॥

दुःखे सुखे ये मयि विश्वसन्ति
व्यग्राः कदाचिन्न च ते ज्ञवन्ति ।
क्षान्तोपसर्गं प्रभजन्ति मां ये
दुःखस्य दाहं च सदा विसह्य ॥ ४३ ॥

मामन्तराऽन्यं नच कंचिदिच्छे
त्स मत्समो भक्तजनश्च पुण्यः ।
सहेतुं मह्यं सकलापमानं
सहेतुं निन्दा मणवा च गालीम् ॥ ४४ ॥

सहेतुं सर्वं च परीषदादि
मामन्तरा कामयते न किञ्चित् ।

वेपक्रियाः सन्ति बहुप्रकारा
यस्मिन्नुचिर्यस्य स तस्य सारः ॥ ३५ ॥

अन्यक्रियाकर्तृजनेन सार्द्धं
सदाऽत्मजावेन हि वर्त्तते यः ।
निन्दां न कुर्व्यान्मतमार्गजेदै
र्मा नीतितो यः स्मरति प्रकामम् ॥ ३६ ॥

यतो मयि प्रेम ततो हि युक्ति
स्तथाविधा मुक्ति मवाप्नुवन्ति ।
श्रीजेनधर्मस्य शृणोतु सारं
ननो मयि न्यस्य तु निश्चयेन ॥ ३७ ॥

वर्तन्त एतद्भुवि वीतबन्धं
य मानवास्ते खलु सन्ति जैनाः ।
दिवानिशं मानवजातयो या
स्सर्वत्र खण्डेषु च मां भजन्ति ॥ ३८ ॥

स्वतन्त्रतां शान्तिमथो लज्जन्ते
ते जीवनं श्रुद्धधिया वहन्ति ।
सुदर्शने ! मेऽस्ति नचादिरन्तो
दृष्ट्या यतो पदपाति चाऽस्मि तत्र ॥ ३९ ॥
पूर्णानुरागी मम जायते यो
लभेत पूर्णं सच जैनधर्मम् ।

(५९)

ज्ञानं तथा प्रेम हि जैनधर्म
स्तवेषु जीवेषु दया च सत्या
भक्तौ ममेवाऽस्ति तपोजपादि
नो बुद्धिगर्वो न वसे क्रुधर्मे ॥
महाऽऽत्मनो मत्सदृशान्विदन्ति
क्लेशो न तेषां हृदये कदाचित्
कुर्वन्ति ये सज्जनशुद्धसेवा
मभेदबुद्ध्या मयि ये वसन्ति ।
श्रीजैनधर्मस्य तु सत्यसारं
जानीहि तत्सज्जनशुद्धसेवा
दुःखे सुखे ये मयि विश्वसन्ति
व्यग्राः कदाचिन्न च ते भवन्ति ।
क्षान्त्योपसर्गं प्रभजन्ति मां ये
दुःखस्य दाहं च सदा विसृज्य
मामन्तराऽन्यं न च कंचिदिच्छे
त्स मत्समो भक्तजनश्च पुण्यः ।
सहेतुं मह्यं सकलापमानं
सहेतुं निन्दा मणया च गालीम
हेतुं सर्वं च परीषदादि
मन्तरा कामयते न किञ्चित् ।

॥ ४० ॥

॥ ४१ ॥

॥ ४२ ॥

॥ ४३ ॥

॥ ४४ ॥

विषं सुधीमत्य गलेद्यथेच्छं
वियोगतो मे प्रदहेद्यदन्तः ॥ ४५ ॥

जैनाश्च ते सन्ति महापवित्रा
मय्येव चित्तं विनिवेशयन्ति ।
मीलन्ति ते मत्सदृशाश्च भूत्वा
ये मत्पथं स्वार्पणतो व्रजन्ति ॥ ४६ ॥

नमामृतेऽस्त्यत्र यदीयराग
स्त्यागोऽन्तरे भोगिदशासु येषाम् ।
कुर्वन्त्यमोहं जडसञ्चयं ये
ये व्यापृणन्त्यत्र निजोपयोगैः ॥ ४७ ॥

बहिर्ग्रहं श्वेतासि तद्विसर्गो
विरागता वस्तुषु पौद्गलेषु ।
शुभाशुभीयां न जडेषु बुद्धिं
शुद्ध्या तथा कर्म सदाचरन्तः ॥ ४८ ॥

मर्चितका मन्मनसो नरा ये
सर्वत्र कालेषु ममाऽनुरक्ताः
निष्कामकर्माण्यखिलानि कुर्युः
जैनाश्च ते मत्पदवीं लजन्ते ॥ ४९ ॥

लक्ष्मीपृच्छौ नवा हृष्या चक्ष्माशो नाऽपि खिन्दति ।
लक्ष्मीभायो न लक्ष्मीषु हर्षे शोकं नवाचरेत् ॥ ५० ॥

सेवमाना जगजेना ष्यं देवा भवन्ति हि ।
 भोग्यपि भोगतो भिन्नो, पीतरागमस जायते ॥५१॥
 वर्तन्ते समभायेन मत्समास्ते नरास्त्रियः ।
 साम्यं च जैनधर्मोऽस्ति नदाप्नुहि सुदर्शने ॥ ५२ ॥
 जीवनं यह सद्गृह्या जैनधर्मः स्थिरः समः ।
 पवित्रं जीवनं येषां, मद्देदं ते न विन्दने ॥ ५३ ॥
 सर्वेषणां नरानाथ्यं स्यागावस्थाऽधिकाणिः ।
 सर्वकामविनाशेन स्यागावस्थागुणाः स्युः ॥ ५४ ॥
 स्वातन्त्र्यं चान्तरस्यागो दास्यं जडमोहनः ।
 नृपेभ्यस्त्यागिनः श्रेष्ठारतदधः सर्वजीवनम् ॥ ५५ ॥
 स्यागोऽस्ति यद्यदंशेन, वैराग्यं तत्तदंशतः ।
 वैराग्येनाऽऽत्मरागोऽस्ति जागृत्तन्तः सुदर्शने ॥ ५६ ॥
 कामाशापन्धना दुःखं कामाशाविरहाख्यं ।
 कामाशाप्यजनं स्यागो, पेति ज्ञान्यनिधिः पुमान् ५७
 निर्मन्धास्त्यागिनः सौम्यः,—भाजः संन्यासिनस्तथा ।
 देशादिप्रतिपन्धो न तेषां न ममतालसः ॥ ५८ ॥
 यद्वागो न जडे वधि सप्यागः शुन आन्तरः ।
 यो जागर्त्याऽऽत्मभावेन योगी सोऽस्ति सुदर्शने ॥ ५९ ॥
 द्वेषो जडे नाऽस्ति शुजाशुभो वा
 द्वेषो न तेषां हृदि वधिरिति ।

विषं सुधीमत्य गलेद्यथेच्छं

वियोगतो मे प्रदहेद्यदन्तः

॥ ४५ ॥

जेनाश्च ते सन्ति महापवित्रा

मय्येव चित्तं विनिवेशयन्ति ।

मीलन्ति ते मत्सदृशाश्च भूत्वा

ये मत्पथं स्वार्पणतो ब्रजन्ति

॥ ४६ ॥

नमामृतेऽस्त्यत्र यदीयराग

स्त्यागोऽन्तरे भोगिदशासु येषाम् ।

कुर्वन्त्यमोहं जडसञ्चयं ये

ये व्यापृणन्त्यत्र निजोपयोगैः

॥ ४७ ॥

वहिर्ग्रहश्चेतसि तद्विसर्गो

विरागता वस्तुषु पौद्गलेषु ।

शुभाशुभीयां न जडेषु बुद्धिं

शुद्ध्या तथा कर्म सदाचरन्तः

॥ ४८ ॥

मर्च्चितका मन्मनसो नरा ये

सर्वत्र कालेषु ममाऽनुरक्ताः

निष्कामकर्माण्यखिलानि कुर्युः

जेनाश्च ते मत्पदवीं लज्जन्ते

॥ ४९ ॥

लक्ष्मीवृद्धौ नवा हृष्या चन्नाशे नाऽपि खिन्दति ।

लक्ष्मीभावो न लक्ष्मीषु हर्ष-शोकं नवाचरेत् ॥ ५० ॥

सेवमाना जगज्जिना एवं देवा भवन्ति हि ।
 भोग्यपि भोगतो भिन्नो, वीतरागस्स जायते ॥५१॥
 वर्तन्ते समभावेन मत्समास्ते नरास्त्रियः ।
 साम्यं च जैनधर्मोऽस्ति तदाप्नुहि सुदर्शने ॥ ५२ ॥
 जीवनं बह सद्गृह्या जैनधर्मः स्थिरः समः ।
 पवित्रं जीवनं येषां, मद्भेदं ते न विन्दते ॥ ५३ ॥
 सर्ववर्णा नरानार्थ्य स्त्यागावस्थाऽधिकारिणः ।
 सर्वकामविनाशेन त्यागावस्थागुणाः खलु ॥ ५४ ॥
 स्वातन्त्र्यं चान्तरत्यागौ दास्यं जडमोहतः ।
 नृपेभ्यस्त्यागिनः श्रेष्ठास्तदधः सर्वजीवनम् ॥ ५५ ॥
 त्यागोऽस्ति यद्यदंशेन, वैराग्यं तत्तदंशतः ।
 वैराग्येनाऽऽत्मरागोऽस्ति जागृप्सन्तः सुदर्शने ॥ ५६ ॥
 कामाशावन्धना दुःखं कामाशाविरहात्सुखं ।
 कामाशात्यजनं त्यागो, पेत्ति जाग्यनिधिः पुमान् ५७
 निर्घ्नन्थास्त्यागिनः सौख्यं,—भाजः संन्यासिनस्तथा ।
 देशादिप्रतिषन्धो न तेषां न ममतालयः ॥ ५८ ॥
 यद्वागो न जडे क्वचि सत्यागः शुन आन्तरः ।
 यो जागर्त्याऽऽत्मभावेन योगी सोऽस्ति सुदर्शने ॥ ५९ ॥
 द्वेषो जडे नास्ति शुनाश्रुभो वा
 ह्येवो न तेषां हृदि क्वचिदस्ति ।

प्रवर्तमानस्स जडेषु कांचि
 छभेत पीडां नहि चेतसि स्वे ॥ ६० ॥
 स्पृशे स्पर्शेन्द्रियेणैव प्रारब्धं साम्यतो वहेत् ।
 धर्म्यं स्पर्शं धरन्साम्ये स्थितः प्रारब्धवाद्दकः ॥ ६१ ॥
 रसेद्रसा न्यो रसनेन्द्रियेण
 प्रारब्धतः साम्यधिया च तिष्ठेत् ॥
 प्रयोजने वेत्तिरसान्तमग्रा
 न्त्यागत्वमन्तःकरणे विधाय ॥ ६२ ॥
 यो वा रसासक्ति मृते यथेच्छं
 खादेत्परं मोहधिया ब्रमेन्न ।
 भोगं तथाऽऽसक्ति मृते प्रकुर्व
 न्प्रारब्धतस्तर्हि स योग एव ॥ ६३ ॥
 आगच्छतो नासिकया सुगन्धो,
 दुर्गन्धकश्चाऽत्र जवेन्न चाऽन्यः ।
 साम्येन गन्धग्रहणं प्रकुर्या
 त्प्रारब्धतो जीवन मावहेच्च ॥ ६४ ॥
 हृष्यात्सुगन्धेन मनो न किञ्चि
 दुर्गन्धतो नाऽपि शुचं लभेत ।
 न नासिकापौद्गलगन्धतो वै,
 सञ्जायते ज्ञानवतां च बन्धः ॥ ६५ ॥

रूपाणि दृग्भ्यां प्रविलोकयन्ति,
न ज्ञानिनस्तत्र भवन्ति क्षीनाः ।

दृश्यानि दृग्भ्यां प्रविलोकयन्ति,
परं न तेषां वशगा जवन्ति

॥ ६६ ॥

दृग्भ्यां विना वासनया प्रपश्यन्,
समश्रुतेऽसौ परमार्थबोधम् ।

दृशोश्च रूपाणि हि साधनानि,
धर्मस्तु दृग्भ्यां जवति प्रमाणम्

॥ ६७ ॥

निरीक्ष्य जीवप्रतिपालनार्थं,
दृशाविमौ वीक्ष्य विचारणार्थं

दृशौ सुखार्थं भवतस्तथेमौ,
गुरोश्च देवस्य विलोकनार्थम्

॥ ६८ ॥

दृग्यांच धर्मोऽपि विकाशते वै,
रूपेण बन्धं न बुधा लभन्ते ।

साम्प्येन दृश्यानि विलोक्य त्वं,
मोहादिवश्या जव नो कदाचित्

॥ ६९ ॥

अनन्तपुण्यैर्मिलितं हि बलुः,
सङ्गज्ञानिनां सर्वं महो सुखार्थं ।

कदाचि दाऽऽकर्णय नापदादा
ज्ञानासि चेदाऽऽत्मदशाहितानि

॥ ७० ॥

- अधर्म्यशब्दैर्जगदस्ति पूर्णं
धर्म्यैश्चशब्दैः सुखसारमस्ति ।
शब्दान्त्यजाऽधर्मविवर्द्धकाँस्त्वं,
शब्दान्शुजा न्जावय चेत्तसि त्वम् ॥ ७१ ॥
- श्रुत्वाऽशुभं द्विष्य सुदर्शने नो
विसृज्य निन्दां कुरु कोपनाशम्
शुजश्रुतौ चाद्यदशासु राग
स्त्यागश्च पश्चाद्भवतीति विद्धि ॥ ७२ ॥
- मानापमाने च निशम्य हर्षं,
शोकं नवा चेत्तसि चानय त्वम् ।
न शब्दसृष्टेः खलु पारमस्ति,
तत्तत्र नाऽसक्ति रये विधेया ॥ ७३ ॥
- गुरोश्च देवस्य गुणान् शृणु त्वं,
कर्णौ शुभाकर्णनहेतवेस्तः ।
मुक्तिर्भवेदिन्द्रियतोऽपि यश्चे,
छन्दुर्भाध मेवोपयुनक्ति तानि ॥ ७४ ॥
- वाण्याऽपि भाषस्व शुजं च सत्यं
सुदर्शने ! रक्षयतात्संधर्मम् ।
कुरुष्व वक्ष्यानि निजेन्द्रियाणि
सुदर्शने स्वाद्य चाऽऽत्मसौख्यम् ॥ ७५ ॥

मुखं जयेनैव निजेन्द्रियाणां—

दुःखं वशेनैव निजेन्द्रियाणाम् ।

शुभोपयोगो हि निजेन्द्रियाणां—

सद्धर्मयोगोऽस्ति नमोपादिष्टः

॥ ७६ ॥

योगं न तेषामशुचे कुरुष्व,

प्रारब्धतो धर्मकृते च भोगः ।

सम्यक्तया मां भजतां जनानां,

भवान्ति तत्तद्विषयेन्द्रियाणि

॥ ७७ ॥

ज्ञानाय लब्धानि निजेन्द्रियाणि,

भोगाय जानीहि तथा च तानि ।

शुभोपयोगोऽस्ति यदीन्द्रियाणां—

श्रीजैनधर्मो गुणयोग एवः

॥ ७८ ॥

युञ्जन्ति चित्तं सममाऽऽत्मना ये,

तेषां तु दोषा विलयं प्रयान्ति ।

अनन्तपुण्येन मनो हि लब्धं,

भाग्यान्महत् साधनमस्ति हस्ते

॥ ७९ ॥

मनोऽन्तरा नास्ति निजाऽऽत्ममुक्ति—

स्तस्मान् मनोशुद्धिमहो कुरुष्व ।

आत्माऽस्ति राजा च मनःप्रधानः,

कायोरथो वाजिन इन्द्रियाणि

॥ ८० ॥

अधर्म्यशब्दे जंगदस्ति पूर्ण
धर्म्यशब्देः सुखसारमस्ति ।

शब्दान्त्यजाऽधर्मविवर्द्धकस्त्वं,
शब्दान्शुक्ता न्नात्रय चेतसि त्वम्

॥ ७१ ॥

श्रुत्वाऽशुभं द्विष्य मुदर्शने नो
विसृज्य निन्दां कुरु कोपनाशम्

शुजश्रुतो चायदशासु राग

स्त्यागश्च पश्चाद्भवतीति विद्धि

॥ ७२ ॥

मानापमाने च निशम्य हर्षं,

शोकं नवा चेतसि ध्यानय त्वम् ।

न शब्दस्येष्टः खलु पारमस्ति,

तत्तत्र नाऽसक्ति रये विधेया

॥ ७३ ॥

गुरोश्च देवस्य गुणान् शृणु त्वं,

कर्णौ शुभाकर्णनहेतवेस्तः ।

मुक्तिर्भवेदिन्द्रियतोऽपि यश्चे,

च्छुभार्थं मेवोपयुनक्ति तानि

॥ ७४ ॥

वाण्याऽपि भाषस्व शुजं च सत्यं

मुदर्शने ! रक्षयतात्सद्वधर्मम् ।

कुरुष्व वश्यानि निजेन्द्रियाणि

सुदर्शने स्वादय चाऽऽत्मसौख्यम्

॥ ७५ ॥

सुखं जयेनैव निजेन्द्रियाणां—

दुःखं वशेनैव निजेन्द्रियाणाम् ।

शुभोपयोगो हि निजेन्द्रियाणां—

सद्धर्मयोगोऽस्ति नमोपादिष्टः

॥ ७६ ॥

योगं न तेषामशुजे कुरुष्व,

प्रारब्धतो धर्मकृते च भोगः ।

सम्यगतया मां भजतां जनानां,

भवन्ति तत्तद्विषयेन्द्रियाणि

॥ ७७ ॥

ज्ञानाय खवधानि निजेन्द्रियाणि,

भोगाय जानीहि तथा च तानि ।

शुजोपयोगोऽस्ति यदीन्द्रियाणां—

श्रीजैनधर्मो गुणयोग एवः

॥ ७८ ॥

युञ्जन्ति यित्तं सममाऽऽत्मना ये,

तेषां तु दोषा विस्त्रयं प्रयान्ति ।

अनन्तपुण्येन मनो हि लब्धं,

भाग्यान्महत् साधनमस्ति हस्ते

॥ ७९ ॥

मनोऽन्तरा नास्ति निजाऽऽत्ममुक्ति—

स्तस्मान् मनोशुद्धिमहो कुरुष्व ।

आत्माऽस्ति राजा च मनःप्रधानः,

कायोरथो वाजिन इन्द्रियाणि

॥ ८० ॥

आत्मोपयोगे निखिलक्रियाणा-

माचारतो धर्म उदेति पूर्णः ।

आत्माऽनुसारं मनसः प्रवृत्त्या,

भवेद्विशुद्धोऽतितरां तदाऽऽत्मा

॥ ८१ ॥

पूर्णो भवेच्चेन्मनसो विकाश-

स्तदा भवेदाऽऽत्ममहाविकाशः ।

मनोविकाशाय हि निश्चितं त्वं,

प्राप्तिं च जानीहि निजेन्द्रियाणाम्

॥ ८२ ॥

दयां च दानं च दमं कुरुष्व,

तथाऽऽत्मशक्तीः सहसा लभस्व ।

लब्ध्वाऽऽत्मशक्तीः कुरु धर्मकार्य-

निजाऽऽत्ममुक्तिं च कुरु प्रकामम्

॥ ८३ ॥

चित्तेन्द्रियशरीरैर्हि, आत्मा पूर्णः प्रकाशते ।

बाह्यनःकायसंयोग-आत्मयोगस्तु तद्वलात् ॥ ८४ ॥

ब्रह्मचर्यैर्वपुर्वीर्यं, लब्ध्वा धैर्यं प्रकाशय ।

आत्मशक्तिरनन्ताऽस्ति, कायशक्त्या प्रकाशते ॥ ८५ ॥

नीरोगं रक्ष कायं तद्, योगियोग्यो भविष्यसि ।

रक्ष चोपधिवायुभ्यां, योग्यसात्विकजोनैः ॥ ८६ ॥

अमूल्यं च वपुर्ज्ञात्वा, धर्माऽर्थं देहयोग्यता ।

वाचः सारं स जानाति, आत्मशक्तिं समभुते ॥ ८७ ॥

(६८)

लक्ष्मीर्यशो वा यदिवापगच्छे-

तदाऽपि सत्यं स नरो वदेद्धि ॥ ९४ ॥

पापानि सत्योक्तिषु नो भवन्ति,

न्यायोऽपि कश्चिन्न हि सत्यतुल्यः ।

ज्ञानं विना सत्यमपि प्रमाणं-

नेवाऽस्ति तज्ज्ञानिजनस्तु विन्ते ॥ ९५ ॥

अन्यायचौर्ययोस्त्यागे-र्मयि रागो भविष्यति ।

मनोवाणीशरीरार्थं, सत्यं सङ्केतितं मया ॥ ९६ ॥

अस्ति कायान्महच्चित्त-माऽऽत्माऽस्ति मनसो महान् ।

तत्कर्म सात्त्विकं वेत्ति, सत्यं यश्चोत्तरोत्तरम् ॥ ९७ ॥

कुर्यादिन्द्रियसंरक्षां, यो मनो मयि विन्यसेत् ।

आत्मवद्गणयेदन्यान्, मद्भक्तिं स समश्रुते ॥ ९८ ॥

धर्माऽर्थं वाङ्मनःपुष्टिं, रागरूपो न वाऽऽचरेत् ।

प्राप्तं यत्तत्र संतोषो-न दोषं कस्यचिद्वदेत् ॥ ९९ ॥

अशुनं मर्म मा ब्रूहि, विचार्य मधुरं वद ।

वर्ज्यते निन्दया पापं, नो ममक्तिः शृणा जयेत् ॥ १०० ॥

गुरोश्च देवस्य जह्मीहि निन्दां-

सुदर्शने जायहि सद्गुणे स्वयम् ।

सदा रिपुभ्यां भव सायधाना

द्रव्येण भावेन च निर्मला म्याः ॥ १०१ ॥

शुद्धा समारोपय मा कलङ्क—

क्रोधेन मा घूहि तथापशब्दम् ।

संरक्ष विघ्ना त्स्वजनान्गुणज्ञे

संरक्ष तद्वत्पशुपक्षिणस्त्वम्

॥ १० ॥

अस्ति गोपालने धर्म—आर्याणां कर्म तच्छुभम् ।

धेनू रक्ष गृहेष्टृत्वा, प्रीत्या त्वं हि सुदर्शने ॥ १०३ ॥

पालनेन भवेत्स्वर्गो—गवादिपशुपक्षिणाम् ।

यत्र वासो मृगादीनां, यज्ञयोग्याऽस्ति सा धरा १०४

जवेद्धिंसा गवादीनां, नत्र यज्ञो न जायते ।

स यज्ञदेश आर्याणां, मज्ज्ञानं यत्र जायते ॥ १०५ ॥

पालयन्ति गवादीन्ये, स्वस्तेषामायुषः क्षये ।

यत्र गावो निहन्यन्ते, तत्र काचिन्न यज्ञता ॥ १०६ ॥

यज्ञेषु पशुनाशेन, दुःखे वासस्तु निश्चितः ।

यत्र हिंसा ततो यज्ञो, नास्ति शिक्षां प्रमाणय १०७

ये ब्राह्मणक्षत्रियवेदयशूद्रा—

रक्षन्ति गास्ते सुखिनो भवन्ति ।

एषाऽऽर्यरीतिः कथिता त्वदर्थे,

तद्वर्तने काऽपि न पापभीतिः

॥ १०८ ॥

समाजदेशयो गावो, धनानि महिषादयः ।

रक्षन्ते तत्र नोत्पाता—मानवा दधते सुखम् ॥ १०९ ॥

उक्त्वा कुरु न तद्भङ्गं, कुरु मा दुष्टसङ्गमम् ।
 विश्वसीहि न दुष्टेषु, मा दासो व्यसनी जवः ॥१२८॥
 व्यसनाद् दुर्गुणाद् दूरं, वसतां मुक्तिरुद्भवेत्,
 अन्धायेन न धर्मः स्या-न्न श्रेयः पक्षपाततः ॥१२९॥
 आत्मवद्यत्र नीतिः स्या-त्तत्र मच्छाकिरुद्धसेत् ।
 यत्र विश्वासिघातो न, तत्र पुण्यप्रभोदयः ॥१३०॥
 यत्र किञ्चिन्न चेदोऽस्ति, सत्यैक्यं यत्र पाल्यते ।
 देशराज्योभयोर्वृद्धिः, स्यादानन्दो गृहे गृहे ॥१३१॥
 सम्मतिर्यत्र राज्येषु, तत्र शान्तिश्च वर्तते ।
 प्रामाणिका यतो जैना-वृद्धिः स्यात्तत्र सर्वतः १३२
 न कुर्यादपरस्येर्ष्या, वृत्तिर्यत्राऽस्ति सार्विकी ।
 ज्ञायन्ते सरला दार्या, आर्य भूमिस्तु धर्मतः ॥१३३॥
 विश्वासो मयि यस्याऽस्ति, स आनन्दं समश्नुते ।
 संशयाऽऽत्मा भवेन्नष्टः, प्रकाशन्ते न शक्तयः ॥१३४॥
 नास्तिकैः सह वासेन, श्रद्धा नश्यति तत्क्षणात् ।
 अश्रद्धाया गुणाभावो, विनश्यन्ति प्रकाशिताः १३५
 नाऽश्रद्धया फलेन्मंत्रं, कार्यसिद्धिर्न तां विना ।
 मयि श्रद्धालवो भव्या, लभन्ते सकलान्गुणान् १३६
 तर्कादयः प्रमाणानि, सन्त्यश्रद्धालुबोधने ।
 श्रद्धाप्रमाणमुत्कृष्टं, बहुशक्तिगुणाकरः ॥ १३७ ॥

श्रद्धाप्रेमसु मद्भक्ति-र्न भक्तिः संशयास्पदे ।
 शुद्धप्रेम्णाऽस्ति मद्दृष्टि-र्देवी सृष्टिस्ततो जवेत् ॥ १३८ ॥
 श्रद्धाप्रेमबलाद्भक्ति-स्तामृते, निष्फलं तपः ।
 श्रद्धालवो नरा नार्घ्य-स्तेषामत्र फलं जवेत् ॥ १३९ ॥
 श्रद्धालवो नरा नार्घ्य-स्तत्र मद्भक्तिशक्तयः ।
 श्रद्धाप्रेमेव मद्भूयं, तद्दिना दुःखमुद्भवेत् ॥ १४० ॥
 मन्नाम्ना जजते मां यः, सर्वशक्तीः समश्नुते ।
 मन्नाम्ना यत्र रागः स्या-स्तोऽभङ्गः सर्वकर्मसु ॥ १४१ ॥
 मयि श्रद्धातिरागी यो-महानाग्यमवेहि तम् ।
 मत्प्रेमिणश्च ये जैना-स्ते जयं चाऽत्र विन्दते ॥ १४२ ॥
 बुद्धिवादं परित्यज्य, सत्कार्यप्रेममानसा ।
 भूत्वा मदाज्ञया गच्छ, पश्याऽऽत्मानं सुदर्शने ॥ १४३ ॥
 याह्यान्तर्वर्तनं चैकं, मद्भक्तानां सुनिश्चयः ।
 सत्यं विवेकमाधाय, वर्तते चतुरो जनः ॥ १४४ ॥
 आसक्तिं विषये नैव, सत्कर्म नित्यमाचरेत् ।
 अतिभोगेन रोगः स्या-दात्मनिर्यलता जवेत् ॥ १४५ ॥
 धर्म्यभोगेन योगस्य, साधना मम रागिणाम् ।
 व्याप्नुवन्ति न ते शोकं, विशालदृष्टिधारकाः ॥ १४६ ॥
 गाम्भीर्यमधिगतः पूर्ण, मिच्छा दुर्व्यसनस्य नो ।
 नेच्छन्ति मां पिना किञ्चि-च्छभन्ते भक्तिमदिताः ॥ १४७ ॥

नास्त्रि रूपे त्यजेन्मोहं, न द्रुष्ट्यादुपकारिणे ।
 स्वस्वातन्त्र्यं सदा रक्षे-त्पारतन्त्र्यं सहेत न ॥१४८॥
 जगन्मान ममानं च, तत्र ध्यानं न धारयेत् ।
 बन्धेकोऽपि न धर्मोऽस्ति, अधर्मः प्रतिबन्धने ॥१४९॥
 विषयेषु न वद्धा ये, जीवन्मुक्ता भवन्ति ते ।
 श्यसन्मानं च नाकांक्षे-द्वित्तानुसारदानवान् ॥१५०॥
 इच्छा स्वकीयाऽस्ति भवस्य मूलं,

तृष्णा तथाऽशा जवदुःखमूलम्
 करोति यो वाऽऽत्मवशां निजाशां,
 भूत्वा स भक्तो मम शान्तिमेति ॥ १५१ ॥

मुह्यन्ति लोकेषु न चाशया ये,
 स्तवेषु निन्दासु समा जवन्ति ।
 ते योगिनः कर्मकृतो मदीयां,
 लीलां लभन्ते जवमुचरन्ति ॥ १५२ ॥

भक्तेषु मे मतम एव राग-
 स्तथैव भक्ता मम भाग्यवन्तः ।
 दोषेण युक्तोऽपि जवेददोषी,
 रोषेषु यो वै कुरुतेऽतिरोषम् ॥ १५३ ॥
 सुदर्शने कुर्याति यश्च कोपे,
 मानेषु मार्गा प्रतिज्ञायते यः ।

कापट्यकर्त्ता कपटेषु यः स्याद्,
भूत्वा प्रलोभी प्रणिहन्ति लोभम् ॥ १५४ ॥

कुर्याच्च मोहादियु शत्रुभावं,
स्वतंत्रताया मिति सद्विज्ञातः ।
कुर्वन्त एवंविधकर्मजप्ता,
जैनाः सदा श्रद्धसुखं लजन्ते ॥ १५५ ॥

अनन्तशक्तिस्त्वयमात्मदेव-
धित्तेन कुर्वथ निजाऽऽत्मसेवाम् ।
आत्माऽर्थं मन्यान्यखिलानि कुर्या-
च्छ्रीजेनधर्मो लजने स्वराज्यम् ॥ १५६ ॥

कुर्याज्ज्ञात्वा शुभं कर्म, मृषावन्धं परित्यजेत् ।
वर्तमानं शुभं कर्म, कुर्याद्दृज्जां नवाऽऽधरेत् ॥ १५७ ॥

माया भयं दुर्जननिन्दया त्वं,
शुभानि कर्माणि विधेहि भावेः ॥
स्वीयं तु जानीहि मनस्तु सत्यं,
त्वं धेहि रीर्तास्तु महाजनानाम् ॥ १५८ ॥

विशालदृष्ट्या कुरु सर्वकार्यं,
मृषावचो विद्धि न चैव सत्यम् ।
विशन्ति सत्यानि तु जैनधर्मे,
न जायतेऽसत्यतयाऽत्र शान्तिः ॥ १५९ ॥

निर्दोषिणः पीम्य नो कदाचि-

च्छ्रीजिनधर्म त्वमेवेहि सत्यम् ।

अशक्तिकान्पीडय मा कदाचिद्,

भूत्वोद्धता नो पतिता भवन्तु

॥ १६० ॥

निरागसो दण्डय नो कदाचि,

च्छिरस्सु कृत्वा च शुभां मदाज्ञाम् ।

कांश्चिन्न किंचिन्ननु वञ्चय त्वं

विधाय नर्ण कुरु किंच कार्यम्

॥ १६१ ॥

अत्यंतपापं च यतोऽस्ति देशे

सर्वा विपत्तिः समुदेति तत्र ।

अन्यायिनां स्याः प्रतिपक्षकर्त्ता,

न्यायेन सत्येन बलेन पूर्णः

॥ १६२ ॥

स्वप्राणरक्षाय सुदर्शने त्वं,

न निर्वलीभूय जहीहि लज्जाम् ।

मृतिर्जवेत्किंतु जयं भवेन्न-

एवं हि जैना जगति स्थिराः स्युः

॥ १६३ ॥

कस्याप्याऽऽगो न कर्तव्यं, मा स्पर्धस्वात्तमैः सह ।

कुरु नो दुष्टविश्वासं, दुष्टदासो न वा जव ॥ १६४ ॥

सत्यशिक्षां श्रुतो न्यस्य, त्यक्त्वा द्वेषापमानने ।

सहस्व देवगुर्वर्थ, संधार्थं जीवनं वह ॥ १६५ ॥

विनयं कुरु पृच्छाना-मन्तर्दोषं निवारय ।

प्रमाणं कुरु साधूनां, मत्ताम स्मर जावतः ॥ १६६ ॥

ज्ञानादिनिर्महान्योऽस्ति, तस्य त्वं विनयं कुरु ।

जैनधर्मस्य मूलं हि, विनयं विद्धि निश्चितम् ॥ १६७ ॥

पृष्ट्वा विनयेर्विद्यां, शक्तीध विनयैः पुनः ।

विनयेन शुचंप्राप्ति-गैर्घोऽज्ञाने च गच्छतः ॥ १६८ ॥

सद्भागो मातृपित्रादौ, विनेयानां हि मुक्तये ।

शुभो विनयतो ज्ञानं, पृच्छिवेला प्रजायते ॥ १६९ ॥

श्लेशका यत्र तत्रैव, पशवो विनयादृते ।

नश्येद्भि विनयात्पापं, मत्प्रेमा विनयं धरेत् ॥ १७० ॥

संशोभते नो विनयं विना जनः,

स्वच्छं न चित्तं विनयं विना जवेत् ।

अवाप्यते यद्विनयात्सुदर्शने,

"नोवाप्यते" तत्कृतकोदयुपायतः ॥ १७१ ॥

सेवस्व जीवमात्रं त्वं, हृष्टा विनयकर्मसु ।

चिन्दस्व महतां पादौ, सोऽसाहा स्या गुणग्रहे ॥ १७२ ॥

प्रीत्या च कुरु संस्कारं, पृच्छाऽथ कुशलादिकम् ।

उपेकुरु विना स्वार्थं, परार्थं जीवनं वद ॥ १७३ ॥

स्वार्थं विनोपकुर्वन्तः, शोकं गृह्णन्ति नो नराः ।

"स्वार्थं प्रत्युपकाराय, तत्र नो परमार्थता ॥ १७४ ॥

स्वार्थादयो न सिद्ध्यन्ति, पश्चात्ताप स्तदा भवेत् ।
 परमार्थफलं नस्या-न्निष्फलं स्याच्च जीवनम् ॥१७५॥
 स्वार्थं विनोपकुर्वन्ति, ये ते धन्यतमा नराः ।
 मत्स्वरूपं लभन्ते ते, कोऽपि नास्त्यत्र संशयः ॥१७६॥
 मदाज्ञया नरा नार्य-उपकुर्वन्तु भावतः ।
 लभन्तां परमां मुक्तिं, विश्वासीभूय कुर्वताम् ॥१७७॥
 आशा नश्यति पुत्रादि-सेविनां स्वार्थमन्तरा ।
 निःस्वार्थसेवया जगत्या, त्वाऽऽत्मधर्मः प्रकाशते ॥१७८॥
 परोपकारशीलाये, कीर्तिमानेच्छया विना ।
 उद्यता उपकाराय, स्वाऽपमानं विषह्य च ॥ १७९ ॥
 वष्यन्ते ते न मायायां, निःसंज्ञज्ञानसंयुताः ।
 मुक्तिधाम लज्जन्ते ते, तरन्ति जवसागरम् ॥१८०॥
 इच्छेत्प्रत्युपकारं नो, धन्यास्ते हि नराः क्षिपः ।
 जेदजावो न चित्तेषु, चोपकारोऽस्ति शत्रुषु ॥१८१॥
 उपकर्तुं मनःप्राण,-वित्तकायबलादिकम् ।
 अर्पयन्ति समग्रं ये, लभन्ते मत्पदं सुखम् ॥१८२॥
 सर्वोपकाररूपोऽस्ति, जैनधर्मस्तमाचर ।
 उपकृत्य वदेद्यश्च, स मायाबन्धने स्थितः ॥१८३॥
 नामरूपेषु निर्मोहा गुप्तदानविधायिनः ।
 ज्ञानदानसमं नान्य-दाऽऽत्मदानं तु सौख्यकृत् ॥१८४॥

उपकारा अनेके ये, यथाशक्तिसुखप्रदाः ।
 नैसर्गिकोपकारश्च, प्रकृत्या तस्य जायते ॥१९५॥
 जीवन्मृता ज्वन्त्येते, ये लोका अपकारिणः ।
 योगं-क्षेमं च ते यान्ति, मच्चूद्धाप्रेमधारकाः ॥१९६॥
 उपकारैर्यथा भाव-स्तथा धर्मोऽपि वर्द्धते ।
 वैरशान्तिस्तथा धर्म-शुद्धिः स्यादुपकारतः ॥१९७॥
 दुःखिरोगिजनोद्धारं, कर्तुं भवन्तु तत्पराः ।
 उपकारोहि वीराणां, धर्म एवाऽस्ति वर्णिनाम् ॥१९८॥
 कुरु यात्रार्थिनां शालां, दानं देह्यजयादिकम् ।
 पशुपक्षिनृणां दुःख-नाशेन त्वं सुखी जव ॥१९९॥
 जजन्ति नाम मे ये च, हृदि तेषामुपग्रहः ।
 परमार्थपरा भक्ताः, स्वार्थं जानन्ति तत्र हि ॥२००॥
 तत्रोन्नतिः सुखं शान्ति-जैनधर्मो भवेद्यतः ।
 हिंसादिदोषनाशःस्या-त्सन्तोषः सर्वदेहिषु ॥ २०१ ॥
 बुद्धिसत्त्वादिशुद्धिः स्या-त्सर्वस्याञ्छान्तिकारणम् ।
 विस्तृते जैनधर्मे च, सर्वं पापं विनश्यति ॥ २०२ ॥
 समाजदेशयोर्शुद्धि-जैनधर्मस्य सेवने ।
 जैनधर्मेऽग्नित्वा धर्माः, कुरु कर्माणि निश्चयात् ॥२०३॥
 पात्रयेद्देशनां मेघे-स्तुखं देशसमाजयोः ।
 जैनधर्मप्रियाज्ञाने, यत्र स्तब्ध ततः सुखम् ॥ २०४ ॥

धेयापराङ्मनासक्ता-ये ते चर्मानुरागिणः ।

ये मुग्धाश्चर्मरङ्गेषु, चर्मकारा भवन्ति ते ॥ २१५ ॥

चर्मकारास्तु मद्रूपं, ते न पश्यन्ति मन्महः ।

मयि रक्ताश्च ये जीवा-लभन्तेऽनन्तजीवनम् ॥ २१६ ॥

व्यभिचारं च संहृत्य, ब्रह्मरूपे मयि स्थिताः ।

व्यभिचारिनरा नार्यः, सत्यं तत्प्रेम नो मयि २१७

सर्वशक्तेर्भवन्ब्रष्टो-नाशयन्त्यखिलान्गुणान् ।

दुःखकालस्य दासः सन्, देशसंघविनाशकः ॥ २१८ ॥

अनेकान्निधरोगैः स, -पापे देशप्रजां क्षिपेत् ।

व्यभिचारं रुजागारं-विद्धि द्वारमधोगतेः ॥ २१९ ॥

दुःखपरम्परादायी, व्यभिचारोऽतिकुत्सितः ।

व्यभिचारविचारेण, त्वऽपारं दुःखमुद्भवेत् ॥ २२० ॥

व्यभिचारस्य न प्रेम, योगक्षेमौ ततः कुतः ।

ब्रह्मचर्येण देशस्य, समाजस्य तयोन्नतिः ॥ २२१ ॥

व्यभिचारेण पातः स्या-द्विश्वाप्तो मयि नोद्भवेत् ।

व्यभिचारसमं पापं, शापश्चाऽपि न तत्समः ॥ २२२ ॥

व्यभिचारी स्थिरो न स्या-न्निघ्नपते दुःखयोगतः ।

ब्रह्मचर्यं हि मच्छक्ति-र्धृतायां शक्तिरुद्भवेत् ॥ २२३ ॥

ब्रह्मचर्यसमो धर्मो, नोपकारसमा क्रिया ।

देहवीर्यं च रक्ष त्व-माऽऽमर्षीर्यं प्रकाशय ॥ २२४ ॥

जावप्रमाणसाहाय्यं, मत्कृतं विन्दते जनाः ।
 विना रूपाभिधोपाधीन्, रमन्ते मयि ये जनाः ॥२३५॥
 लभन्ते ब्रह्मचर्येण, ब्रह्म तद्धाम मामकम् ।
 नास्तिकैः सह संगेन, शीलनाशो जवेद्भुवम् ॥२३६॥
 नान्तर्वन्धं बह त्वं च, मयि चित्तं निवेशय ।
 कोटिलिप्तावल्लोकेन, व्यञ्जिचारी न मज्जनः ॥२३७॥
 भूत्वा मद्भजनाऽऽसक्ता जीवन्तु ब्रह्मचर्यतः ।
 सर्वत्र मत्समं जावं, धृत्वैक्यं च प्रवर्तताम् ॥२३८॥
 आत्मदानैर्हरन्भेदं, संघादावेकतां कुरु ।
 मत्संघ ऐक्यमारूढो-धर्मवृद्धिं करोतु सः ॥ २३९ ॥
 दत्त्वा च स्वार्थभोगांस्त्वं, विधेहि योगसाधनम् ।
 मां निर्भेदेन सेवस्व, त्यज संकुचितान्मतान् ॥२४०॥
 नरा नार्यः क्रियाज्ञानैर्यतन्तां स्वस्वजायतः ।
 देशप्रजासुखे सौख्यं, तदुःखादुःखमाऽऽत्मनः ॥ २४१ ॥
 ज्ञात्वैकीमूय वर्तन्तां, मिष्यागर्वं विधत्त न ।
 राज्यं सत्तां धनं देहं, संघेक्याय विमृज्यत ॥२४२॥
 भेदवन्मतमुन्मुच्य, जैनधर्मं भजन्त्य च ।
 विश्वासां मयि सत्प्रीति-र्जनस्वस्येतिलक्षणम् ॥२४३॥
 मनक्रियादिजेदांस्तान्, त्यज त्वं संघरागतः ।
 विषायं वर्तते संघ-पत्यं मच्छासने गुणः ॥ २४४ ॥

संघेक्ये वर्द्धते धर्मो-भेदेनाऽधर्म उद्भवेत् ।

अभेदेरेक्यवृद्धिः स्या-द्विर्विद्या बलं मतिः ॥२५३॥

सर्वप्रजासु यत्रैक्यं, तत्रैकोऽस्मि विराडहम् ।

ऐक्यं सेवस्व मत्प्रेम्णा, जेदं हानिकृतं त्यज ॥२५४॥

उच्चनीचो न वा ज्ञेयो, नृजातो लिङ्गभेदतः ।

आत्मभावं समादाय, निश्चयेनेक्यमाचर ॥ २५५ ॥

न नामरूपेषु विमोहनीयं,

संघेकताया इदमस्ति गुह्यम् ।

रूपाभिधामोहनिवारणं च,

सुदर्शने धारय मत्सुशिक्षाम् ॥ २५६ ॥

नामोपाधिभिदं त्यक्त्वा, विख्याऽऽत्मानं तु सत्तया ।

सर्वाऽऽत्मा सत्तया त्वेको-ऽवेहि व्यापकभावतः २५७

विद्धि सर्वान्नरास्तुल्या-न्नामरूपे न मानय ।

नामरूपेषु नो खिन्द, खेदं निस्तारयेक्यतः ॥२५८॥

मोहं विस्मृत्य मल्लीना, एकभावेन मां वह ।

ऐक्ये धर्मस्त्वजिन्नोऽस्ति, विद्ध्यऽऽत्मनि सुदर्शनं २५९

सर्वाऽऽत्मानश्चमत्तुल्याः, कश्चिज्ज्ञेदो न तत्र हि ।

आत्मदृष्ट्या वसैक्ये त्वं, लभन्तां मनुजाः सुखम् २६०

कुरु कर्मैक्यतः सर्वं, मन्तर्निष्कामवृत्तिना ।

संघस्यैक्योपयोगं तु, लोका दुष्टं विधत्त न ॥२६१॥

आचार्यसंघसाधनां, मानं त्रेण परं मणि ।

कुरु साधर्मिणां सेवा-भीष्यादेषो न धाम्य ॥२७२॥

याते कोदयपमानेऽपि, मानं साधर्मिनो न चेत् ।

सदस्य तदपि म्यानः, संघनतो मनः कुरु २७३

विचार्य देशकाशाभ्यां, विद्धि संघं तु मन्ममम् ।

संघं पूजय सेयस्य, अणात्कर्माणि संहर ॥२७४॥

संघरक्षणदृढवर्थ, स्वसाम्राज्यार्पणं कुरु ।

संघसेवैव मासेवा, पुण्यं फलति तरुतौ ॥ २७५ ॥

कालानुसारतः संघो-नीती रचयते शुभाः ।

राज्यनीतिसमा संघ-नीति स्तां वह कालतः २७६

क्रियाकालानुसारेण, त्यागिनां परिवर्तते ।

तुल्यान्वहेद्गुणान्नित्या, क्रियायां परिवर्तनम् २७७

संघाधीनं हि जानन्ति, प्रवीणाः परिवर्तनम् ।

संस्कुर्वन्ति महासंघा-जैनानां वर्द्धते गुणः ॥२७८॥

स्वातन्त्र्यं स्याच्च जैनानां, वर्द्धन्ते वलबुद्धयः ।

निश्चयव्यवहाराभ्यां, बलिसंघो हि वर्द्धते ॥२७९॥

मच्छ्रद्धया विना नाऽस्ति, गति नास्ति तथा मतिः ।

मच्छ्रद्धया विना नाऽस्ति, योगो वा सुखमुत्तमम् २८०

मां चित्ते न्यस्य यः कुर्या-त्संघो भक्त्याऽश्रुते सुखम् ।

संघानामपमानेन, त्वपमानं ध्रुवं मम ॥ २८१ ॥

यो द्रुष्टेन्मम संघेभ्यो-दुर्गतावृद्धवत्स च ।
 एहस्थत्यागिनां भक्तिः, संघशक्तिं तनोति च ॥२८२॥
 जना ये सर्ववर्णानां, जेदस्तत्र न कश्चन ।
 संघो हि सर्ववर्णानां, महौस्तं जज नन्मयः ॥२८३॥
 भुक्त्यादिद्वयवहाराणां, प्रेम्णा निर्भेदमाचर ।
 सर्वसंघस्य यो मुन्यः, सम्मानं तस्य मत्तमम ॥२८४॥
 गुणैरघेसरः कार्यो-मा मन्दं कुरु नापकम् ।
 गुणयान्सर्वतः श्रेष्ठो-यथ सर्वकलानिधिः ॥ २८५ ॥
 न पक्षाऽपक्षतां धेदि, तादृगघेसरं पुरु ।
 नीतिं सम्मिमन्य कुर्वन्तु, संघा ये देवायुदयोः ॥२८६॥
 व्यापारं द्यवहारं च, प्रवर्तयत दाम्भदम् ।
 मम भक्तो न जेदोऽस्ति, सर्वे तुभ्या दि मानवाः ३०७
 संघेयं विश्वलोकानां, तमेकः सत्तयाऽग्रपदम् ।
 विधाम्यन्ति तथाऽस्थन्ति, साध्या पिते शृजे दह ३०८
 सुखं स्यात्संघोत्पत्तिः, सर्वं दुःखं विनश्यति ।
 सेवस्व जीवतो भक्त्या, गुणान्पश्य गुणान् दह ३०९
 न पश्य दोषलेखं च, मनःशेरातिवारय ।
 कुर्वन्त्येवमपि निम्नो च, गुणान्दृष्ट्वा गुणान्दह ३१०
 गुणानुसंगिगच्छत-आसतो मम वर्तते ।
 दुष्टाकरो महासंघो-महात्मा यथ रक्षति ॥ ३११ ॥

विघ्न तीर्थसेवायै, महासंधं विलोकय ।
 संघयात्रां प्रकुर्वतु, सेवन्तां जोजनादितः ॥ २९२ ॥
 कुरु संगं सुसाधूनां, तरन्तु भववारिधिम् ।
 जैनधर्मविनाशाय, परधर्मी यतेत चेत् ॥ २९३ ॥
 धर्मयुद्धंतदा कार्य्ये, शस्त्रार्थैर्वलतस्तथा ।
 कुरु व्यर्थं नवा युद्धं, क्रुद्धो न स्या अकारणम् २९४
 एकीभूय सहस्र त्वं, शिक्षणानि लभस्व च ।
 समर्पयत चाऽत्मानं, न मोहं संशयं कुरु ॥ २९५ ॥
 ये संकीर्णविचारा हि, संघाऽधोगतिकारकाः ।
 स्वातन्त्र्यस्य च हर्तारो—दूरं वसत तत्ततः ॥ २९६ ॥
 नव्यजीवनयोद्धारो—विशाखाऽऽचारबुद्धयः ।
 विश्वस्मिन्द्यापका ये च, तानाचरत हेजनाः ॥ २९७ ॥
 जीर्णाः संकीर्णतां प्राप्ता—मलीनाः शक्तिनाशकाः ।
 अधर्म्याः पातकर्तार—स्तानाचारान्विमुञ्चत ॥ २९८ ॥
 शिक्षणं जैनधर्मस्य, सभन्तां प्रेमतो जनाः ।
 याच संघेषु मे भक्ति—नीतिशक्तिं तनोति सा ॥ २९९ ॥
 यत्र संघे समाज्ञाऽस्ति, कल्याणं तत्र वर्तते ।
 यत्र संघेऽस्ति मे गान—मनुमृतिस्तथा सुखम् ॥ ३०० ॥
 पक्षपातां मयि प्रेम, योगदेमो ततो ध्रुवम् ।
 कल्याणकोसमयो यत्र, तत्र दुःखं न जायते ॥ ३०१ ॥

प्रख्याता वालके तात-गुरुमात्रनुसारिता ।
 माता शिक्षकतुल्याऽस्ति, पाठयन्ती सुतान्गृहे ३११
 बाल्ये विहितसंस्कारा-स्तादृशःसारउद्भवेत् ।
 पितरो भाविनो बालाः, शिशुरेव महद्धनम् ॥३१२॥
 बालो भूपस्तथा देवो-बालकान्तज शिक्षणेः ।
 देशोदयोधनं बालो-नानाजापां च शिक्षय ॥३१३॥
 विचचित्तवपुःशक्ति-बाले व्याप्नोति वेगतः ।
 गुणिपुत्रास्ततः स्वर्ग-देशद्रव्याणि बालकाः ॥३१४॥
 बालसंघोदये याते, दुष्कृत्यं याति दूरतः ।
 बालकान्कुरु वीराँस्त्वं, संगृहाण स्वतन्त्रताम् ॥३१५॥
 उत्सर्गेणोदये धर्म-आपद्धर्मस्तु सङ्कटे ।
 धर्मा उन्नतिकर्माणि, जायते शर्म तत्कृतौ ॥३१६॥
 नीतिज्ञानं च बालानां, कर्मज्ञानं च शिक्षय ।
 ज्ञानं च सर्वधर्माणां, तेन सच्छक्तिरुद्भवेत् ॥३१७॥
 यच्छक्तिस्तस्य राज्यं स्या-त्साहाय्यं कुरु शिक्षणे ।
 जैनधर्मस्य रक्षायां, प्राणार्पणसुशिक्षणम् ॥ ३१८ ॥
 न भयैः परतन्त्रः स्या-क्रियाज्ञाने स्वतन्त्रता ।
 प्राणान्ते न त्यजेन्न्यायं, स्वधर्मव्रतपालकः ॥३१९॥
 दुष्टैः पराजितो न स्या-देवं बालो यतो भवेत् ।
 धर्मराज्यं ततो विद्या,-सुखं सम्यक्स्वतन्त्रता ३२०

कुरु देवसमान्वाता-न्वृणु निर्भिस्वतन्त्रताम् ।
 यत्नं विद्याऽथ साम्राज्यं, जैनधर्मस्य जायते ॥३२१॥
 भोगः शक्तिर्दया दानं, बालसंघे निरोगिता ।
 दुर्गुणव्यसनादूरं, तत्र शक्तिः प्रजायते ॥ ३२२ ॥
 बाले स्वतन्त्रता प्रेम, विद्यारोग्यबलानि च ।
 सर्वनीतिकलास्ताभि-र्मिथ्यागर्वो न जायते ॥३२३॥
 स्थित्वा गुरुकुले विद्यां, विद्यार्थी सेवयाऽऽप्नुयात् ।
 धर्माचार्ये विनीतः स्या-त्कदाचिन्न वदेन्मृषा ॥३२४॥
 लभेत विनयाद्विद्यां, धर्माचार्यं च सेवयेत् ।
 ज्ञापयेद्गुरुदेवस्तं, मानवानां शुभाः क्रियाः ॥३२५॥
 जैनधर्मस्य वेदांश्च, रदस्यं ज्ञापयेत्स्फुटम् ।
 बालिकाः शिक्षयेदेवं, विनयं प्रेमसेवनम् ॥ ३२६ ॥
 लीपिभाषाक्रियाज्ञानं, नानाज्ञानं च शिक्षयेत् ।
 शिक्षयेत्तं स्मरेद्याव-द्विद्यार्थी जायते महान् ॥३२७॥
 विद्यार्थिगुरुसाहाय्या-ज्जायते सत्यमुन्नतिः ।
 पूज्योपकारको देवो-धर्माचार्योऽस्ति शीर्षवत् ॥३२८॥
 हस्तौ यथा प्रणम्योऽसौ, ध्यानं धर्मगुरोः कुरु ।
 पठ सर्वकलाः प्रेम्णा, गुरुतः स्वानुभूतितः ॥३२९॥
 विद्धि गुरुकुले वासं, बालानामष्टवर्षतः ।
 पसेयुर्मल्लचर्येण, गुरोपाश्रये च बालिकाः ॥ ३३० ॥

योग्यावस्थासु लभं स्या-त्सत्यं प्रेम यतो भवेत् ।
 यत्राऽऽत्मा गुणकर्मभ्या-मेको लभं तदुच्यते ॥३३१॥
 एकता यत्र चान्योन्यं, तद्वन्नं प्रणयात्मकम् ।
 गुणान्विना यतो लभं, विघ्नास्तत्र भवन्ति हि ॥३३२॥
 नाधर्म्यकामतो लभ-मात्मैक्ये लभमुत्तमम् ।
 शुद्धप्रेम यतश्चाऽस्ति, तद्वन्नमवधारय ॥ ३३३ ॥
 लभं गुणं विना हेयं, सत्सख्ये लभमुत्तमम् ।
 प्रीतिं विना दहेच्चित्तं, नेच्छालभं ततः कथम् ॥३३४॥
 पत्नी दासी पतिर्दास-औदासीन्यं ततो द्वयोः ।
 मयि यत्र न विश्वासः, का लभाशा ततो जवेत् ३३५
 देहलभं पशोस्तुल्यं, मेलो न गुणकर्मणाम् ।
 नोन्नतिः पशुलभेन, शुद्धप्रीत्या सुखं हितत् ॥ ३३६ ॥
 स्वार्थः परस्परं यत्र, न यत्र परमार्थता ।
 यत्राऽधार्मिककामाशा, तत्र पत्नी न वा पतिः ३३७
 पृथक् कीर्त्यभिलापः स्या-दपमानं सहेत न ।
 भवेदन्योन्यतो निन्दा, तत्र लभं न शोचते ॥३३८॥
 परस्परं मनोजेदः, खेदः क्लेशस्तथा भवेत् ।
 नान्योन्येषु मिलेच्चित्तं, तत्र किं लभमुत्तमम् ॥३३९॥
 व्यभिचारो यतो लभे, सुखिनो न नरास्ततः ।
 गुणकर्म विना पुत्रा, जायन्ते दासदुःखिनः ॥३४०॥

नीरोगी न तयोर्देहो—बलं बुद्धिर्न वा यतः ।

धर्मप्रेम न वा नीति—स्तत्र का लग्नयोग्यता ॥३४१॥

पतिधर्मो भवेत्पत्न्यो, पत्नीषु गुणकर्मणी ।

संस्कारात्सहजादिव्यं, तत्र प्रणययोग्यता ॥ ३४२ ॥

घनाः पतिव्रताधर्माः, शुद्धप्रेम तदादिकम् ।

पतिचित्ताऽनुसारेण, पत्युर्या सहचारिणी ॥ ३४३ ॥

नाऽन्यपुंसा स्मरेद्वनोगं, पत्युर्या सहचारिणी ।

पत्न्यो प्रेम शुभा दृष्टि—धर्मार्थं व्यक्तिसर्जनम् ॥३४४॥

या भूत्वा पतिरूपिणी स्वमनसः, कृत्वा स्वतां दूरतः,

श्रीपत्युर्गुणसौष्टवं ह्यभिलषे—स्ववार्पणारी नवेत् ।

मर्यादां प्रतिपालयेद्विजपतो, नारोपयेद् दूषणं,

निन्देन्नापि पतिं कदापि दयिता, पत्न्यो मनो वेशयेत् ३४५

पत्या सार्द्धं या सुखे वाऽस्ति दुःखे,

घोरापत्नौ स्वाऽपमानं सहेत ।

पत्नी सत्यं यत्नते गेहदेवी,

पत्या सार्द्धं विप्रहं नाऽऽश्रयन्ती ॥ ३४६ ॥

सत्कुर्यान्ती पतिं प्रीत्या, वक्षयन्ती न वा पतिम् ।

पालींश्च पालिका रक्षे—खटुम्यादिप्रपालिनी ॥३४७॥

सन्तुष्य संस्मरेथा मां, यथाऽऽयं व्ययमाचरेत् ।

मनोवाक्कायतो दुःखं, नार्पयेत्पुनमाहरेत् ॥ ३४८ ॥

वञ्च्याः न परपुंसा स्या-च्छीलं रक्षेत्सुखप्रदम् ।
 न मुखेचर्मरङ्गेन, शिक्षां मे या च मानयेत् ॥३४९॥
 कर्मणा यो मिलेद्भर्ता, तत्रैव प्रीतिमाचरेत् ।
 पत्यौ धर्मेच्छया रागं, त्यागं चापि द्विवर्द्धयेत् ३५०
 वैराग्यं प्रतिरागं च, धर्म्यकामा समाचरेत् । :
 मिथ्या कटु च न ब्रूया-दुपाज्जन्तान्सहेत् सा ३५१
 पत्युश्चिन्तां च जानीया-द्वोधयेत्तत्सहायकृत् ।
 पत्याऽऽत्मनाचरेत्प्रेम, पतिसौख्यं च कामयेत् ३५२
 गोपयेत्पतिमर्माणि, तद्विश्वासं न खण्डयेत् ।
 श्वश्रूश्चशुरसन्मानं, गुरुसाधुगुणानुरटेत् ॥ ३५३ ॥
 मिथ्याग्रहस्त्यजेत्सर्वान्, गम्भीरा मां न जेत्परम ।
 विस्मरेन्न सुखे दुःखे, चाभ्यस्येदपि साम्यतः ॥३५४॥
 न त्यजेज्जनमर्यादां, सत्याऽसत्यं विचारयेत् ।
 प्राणान्तेऽपि त्यजेन्नैव, धर्मं कुर्याद्गृहक्रियाः ॥३५५॥
 सरागा प्रतिवेशिमन्यां, परनिन्दां न वाऽऽचरेत् ।
 गुणार्जवे कृतप्रीति-र्नक्तिर्मूर्तिमती यथा ॥ ३५६ ॥
 घालकं पालयेत्प्रेम्णा, विद्यां नीतिं च शिक्षयेत् ।
 सत्यं ब्रूयात्प्रियं ब्रूया-द्धर्मे पातिव्रते दृढा ॥३५७॥
 वैद्यकज्ञोपधं कुर्याद्, गृहे सद्रस्तु पूरयेत् ।
 विद्याद्गृहस्थितिं सर्वा, समाना सुखदुःखयोः ॥३५८॥

उदारं स्वमनः कुर्यात्पतितुष्ट्या च शान्तिजाकृ ;
 मनो घाणीं च संयच्छे-त्रोद्धता स्वेच्छया चलेत् ॥ ३५९ ॥
 दीर्घदृष्ट्या चरेत्कर्म, चाऽऽत्मसौन्दर्यं मर्थयेत् ।
 दध्याद्गुणमहाशोभां, क्रेशं कुर्यान्न कोपिता ॥ ३६० ॥
 पालयन्ती स्वयं वासं, सेवयेत्पशुपक्षिणः ।
 पालयद्भरुजार्तांश्च, यथाशक्ति सुसेवयेत् ॥ ३६१ ॥
 स्यात्कदाचित्पतिः क्रुद्ध-स्तदा ब्रूयान्न किञ्चन ।
 उचितावसरं ज्ञात्वा, सर्वं स्पष्टं निवेदयेत् ॥ ३६२ ॥
 स्वपत्युर्मनसः शङ्कां, छिन्दन्ती खेदवर्जिता ।
 कालोचितं प्रवर्तेत, पतिव्रतपरायणा ॥ ३६३ ॥
 प्राघृणीतिथिसन्मानं, व्ययं योग्यं करोति या ।
 नोदासीना जवन्ती या, दुःखेषु मयि विश्वसेत् ३६४ ॥
 सुपात्रोचितदानानि, कुर्वन्ती दुष्टतां विना ।
 रक्षेद्ब्रह्मातिमासेषु, भोगे नो मोहयेन्मनः ॥ ३६५ ॥
 प्रजोत्पत्तिवृत्ते जोगो-धन्येण नियमेन च ।
 न भ्रष्टा जैनधर्मात्स्या-दपि नष्टे धनादिके ॥ ३६६ ॥
 पाखण्डिना न च व्रान्ता, न व्रष्टा मम भक्तिः ।
 शिक्षयित्वा प्रकुर्याच्च, सन्तानाञ्जैनधर्मिणः ॥ ३६७ ॥
 मयि धृद्धा मयि प्रेम, दुःखिजीवे दयाश्रुता ।
 निवृत्तौ मां च गायन्ती, मज्ज्ञानं सत्प्रवृत्तिषु ॥ ३६८ ॥

कुटुम्बं पालयेत्प्रीत्या, पूजयेत्संगेद्गुरुम् ।
 जैनशुद्धी प्रकुर्याद्य, विघातनुधनव्ययम् ॥ ३६३ ॥
 प्रामाणिकं प्रवर्तत, तस्याः स्याच्छुद्धि मन्मतिः ।
 मदाज्ञया रतिं कुर्या-तस्याः स्यादुत्तमा गतिः ॥ ३७० ॥
 सुलजः पतिभावो न, यदि सत्यं विचारयेत् ।
 योग्यः स्याद्गुणकर्मभ्यां, निर्दोषी च निरोगवान् ॥ ३७१ ॥
 आत्मभोगश्च निष्कामो-भृतिर्मन्नाम चेतसि ।
 नारीं परिणयेत्सेव, यो विद्याल्लभयोग्यताम् ॥ ३७२ ॥
 प्रतिज्ञापालनं कुर्या-न्नान्यः स्याद्ग्रामरूपयोः ।
 अन्तः स्याच्छुचरागश्च, सेवाभक्तिर्विरागिता ॥ ३७३ ॥
 स्वार्पणं जैनसेवायां, मदाज्ञां शिरसा वहेत् ।
 विद्यात्सर्वकलाशिक्षां, बुद्धिं मानं च सात्त्विकम् ॥ ३७४ ॥
 कालोचितक्रियावेत्ता, कर्मयोगी शुचप्रदः ।
 धीरो वीरोऽथ गम्भीरो-बलवान्पौरुषैर्गुणैः, ॥ ३७५ ॥
 जानीयाद्ब्रह्मवत्कायं-क्षयादिरोगवान्न यः ।
 गुणी वाक्कायचित्तै र्यो-लभयोग्यः स वै पतिः ॥ ३७६ ॥
 समाजसंघसेवाया-मानन्दी क्लेशवर्जितः ।
 उद्योगी साहसी लक्ष्मी, यच्चित्ते सन्ति साधवः ॥ ३७७ ॥
 सहेत कोटिदुःखानि, मच्छ्रद्धामन्तरे वहेत् ।
 उदारो ज्ञानवान्प्रेमी, सात्त्विकाहारभोजनः ॥ ३७८ ॥

धर्मयुद्धे चलेदमे, जीत्या मोहेन न स्वलेत् ।
 सर्वयुक्त्या च शस्त्राद्यै—युद्धेन्नोपतितो जवेत् ॥ ३८९ ॥
 नोच्चनीचौ गुणैः कार्यैः, संयमे धारयेन्मनः ।
 भ्रांतोऽपि न त्यजेद्धर्मं, योग्यं कर्म सदाऽऽचरेत् ॥ ३९० ॥
 सत्पात्रे वितरेद्दानं, गुरुवाणीं निशामयेत् ।
 गुरुबोधाद्विदन्सर्वं, साधुबृन्दञ्च मानयेत् ॥ ३९१ ॥
 स्वार्थेषु नो जवेदन्धो—दुर्गुणव्यसनं विना ।
 गृहे क्लेशं न वा कुर्या—दतिलोभं न वा चरेत् ॥ ३९२ ॥
 रागिद्वेषिजिदं विद्या—न्नापत्तौ खेदयेन्मनः ।
 कुर्यात्सज्जनसंगं च, योग्याऽयोग्यं विचारयेत् ॥ ३९३ ॥
 व्यापारविद्यादिककर्म कुर्व—

त्रिजाऽधिकारेण च धर्म्यकर्म ।
 सम्वेदयेच्चाऽखिलजातिनीतिं,
 प्रेम्णा मदालामपि पालयेद्यः ॥ ३९४ ॥
 प्रजादिराज्यादिककर्मकुर्व—

न्प्रेम्णा परस्याऽपि सहायकर्त्ता ।
 देशस्य राज्यस्य च पालने यः,
 कर्म प्रकुर्वन्गुणिरागवान्स्यात् ॥ ३९५ ॥
 परस्यावरतीर्थानां, देवः स्याच्छुद्धसेवया ।
 शीघ्रं तपोभावा—न्करोति शुद्धभावतः ॥ ३९६ ॥

धर्मस्तत्र यतः कर्म, निश्चयव्यवहारतः ।
 प्रवृत्तौ धर्ममाज्ञाय, निवृत्तौ शर्म वेदयेत् ॥ ४०७ ॥
 दम्पत्योर्जीवनं धर्मे, बहेत्सत्सुखदुःखयोः ।
 तुष्टिरन्तर्बहीराग-रोषो प्राप्तदशासु न ॥ ४०८ ॥
 गार्हस्थ्यधर्ममैक्येन, कुर्वन्ती सद्भिचारतः ।
 गृहस्थजीवनं धर्मे, कुर्याच्चाऽधर्ममुत्सृजेत् ॥ ४०९ ॥
 मां स्मरेत्सर्वकृत्येषु, सर्वत्र मां विलोकयेत् ।
 सर्वान्ते मां च पश्येद्यो-जानीयाद्गुह्यमान्तरम् ४१०
 दाम्पत्यजीवनं तेषां, ये मद्भक्ता नराः स्त्रियः ।
 मद्भक्तिबलतो यान्ति, तेऽनन्तमाऽऽत्मजीवनम् ॥ ४११ ॥
 वैराग्यं चेद्गृहावासे, तदा त्यागः शुभो जवेत् ।
 रागस्याऽपेक्षया त्यागं, मद्भक्तिं विन्दते शुचाम् ॥ ४१२ ॥
 रागत्यागो च चित्तस्य, तज्जायहि सुदर्शने ॥ ॥
 अस्त्योपचारिकत्यागो-रागत्यागो न चाऽऽत्मसु ४१३
 शुभाशुचौ मनोभावो, ततश्चाऽऽत्मा स्वयं पृथक् ।
 शुभाशुभविचारेभ्यो-निष्ठाऽऽत्मधर्मकृद्भव ॥ ४१४ ॥
 वर्त्ततां गुणकर्मभ्या-मनोन्यस्य ममान्तिके ।
 निरासक्त्या भवेच्छुद्धो-बुद्धोऽर्हन्निष्कण्ठरीश्वरः ॥ ४१५ ॥
 पुत्रीपुत्रान्कुरु श्रेष्ठा-नृहसूत्रं तु नीतिभिः ।
 गुणिनो यदि सन्ताना-राज्यं संघश्च शोभते ॥ ४१६ ॥

वशीकृत्य मनस्तिष्ठे-त्सहेताऽपि रुजादिकम् ।

एकीभूय गृहे तिष्ठ, जवाऽन्यस्य गुणग्रही ॥ ४२७ ॥

नोदासीना भवाऽऽपत्तो, विश्वसीहि मयि स्थिरम् ।

हर्षं बह मयि प्रीत्या, मोहजालं निराकुरु ॥ ४२८ ॥

आत्मोदात्तकृते सर्वे, ज्ञात्वा विश्वासमाचर ।

समः सर्वोऽस्यवस्थासु, वर्तस्वाऽऽनन्दतः सुखी ॥ ४२९ ॥

दुःखदृश्यानि शिक्षार्थे, ज्ञात्वा स्या न मनोवशः ।

दोषं कृत्वाऽपि नो देहि, सर्वं शिक्षय वस्तुतः ॥ ४३० ॥

एकोऽन्यस्मिन्कुरु प्रीति-मेकोऽन्यक्षेममाचर ।

धर्मेनेदाश दुष्टाभ्युः, पुष्टाः स्युर्गुणरागतः ॥ ४३१ ॥

धर्मनिधित्तनेदेन, स्वाऽऽमानेदेन वर्तताम् ।

आप्तनिष्ठं जडं विद्धि, धर्मः सत्यस्तनो ध्रुवम् ४३२

दृश्यते यत्र यत्रात्मा, मत्समं प्रेम तन्मथते ।

आत्मन्येव मन्ऽगृह्यो-यो विन्ने शिवमश्नुते ॥ ४३३ ॥

परमं तनो यत्र, गृह्याऽऽत्माने नय व्रमः ।

मद्वक्ता ईदृशा यत्र, तत्र भागोऽयं निवृत्तः ॥ ४३४ ॥

वदं धीमऽऽत्मविश्वागो-यत्र तत्र गुप्तं ध्रुवम् ।

न गुप्तं मनसा व्यथ्या, न वा देवादिमोहनः ४३५

अमन्तेनो महान्दुःखी, कृतो नाशोऽग्नि मद्बुद्धि ।

अधर्माः मन्सा नोदशो वा, परं मन्मोदितानां गुणम् ४३६

अधिकारो गृहस्थानां, देशादीनां च रक्षणे ।

लक्ष्मीं सत्तां च यो रक्षे—सुखी स्याद्व्यवहारतः ॥ ४३७ ॥

दुष्टैर्षो दण्ड्यते नैव, भ्रान्त्या चान्तो न वा जवेत् ।

भूर्तेश्च वञ्च्यते नैव, निर्मायी सरलैः सह ॥ ४३८ ॥

समाजदेशकृत्यानि, कुर्वन्सत्यं च संवदेत् ।

सर्वैः सार्द्धमजेदेन, वर्त्तते नच पापकृत् ॥ ४३९ ॥

एवं यत्र नरा नार्यो—वृद्धा युवकुमारकाः ।

वर्त्तते मङ्गलं तत्र, स्वातन्त्र्यं निर्भयं मनः ॥ ४४० ॥

आत्मजोगो भवेत्तत्र, न पक्षाऽपक्षता भवेत् ।

ओदार्येण गृहावासी, कृपणो न घटुष्ययी ॥ ४४१ ॥

वृद्धाज्ञा मन्यते गेहे, प्राणानैक्यार्थमर्पयेत् ।

भेदः स्वार्थो यतो न स्या—तत्र सौख्यमृतं गृहम् ॥ ४४२ ॥

अभियोगशमो यत्र, मर्यादा लघुशृङ्गयोः ।

न्यायलाजोऽस्ति सर्वेषां, श्लेशो नच कुट्टम्बिनाम् ॥ ४४३ ॥

स्यात्क्षमापनमन्योऽन्यं, नोन्मादो नच दाग्रता ।

सत्ताधनतनुत्यागो—रैर्यं शान्तिः सुखं भवेत् ॥ ४४४ ॥

नाल्पं नो वाऽधिकं यत्र, चैकोऽन्यत्र प्रसीदति ।

संपे देशे गृहे सौख्यं, गुणैर्दुःखविनाशनम् ॥ ४४५ ॥

एकस्याऽन्यदिते प्राणा—ध्यामाऽऽनन्दो यतो महान् ।

यत्र योगः प्रकृत्याऽस्ति, भोगस्तत्र सुखं तमः ॥ ४४६ ॥

यत्र धर्मः प्रकृत्याऽस्ति, कर्म प्रकृतिजिस्सह ।
 प्रकृत्या सह खेलोऽस्ति, निर्लेपेन सुखी भव ॥४४७॥
 गृहादयः सन्ति सह प्रकृत्या,
 संसार एषः प्रकृतिर्हि यावत् ।
 आत्मा तथेयं प्रकृतिर्द्वयं च,
 परस्परं तावदलम्बने स्तः ॥ ४४८ ॥
 प्रकृत्यालम्बनेनैव, सद्भावैर्मुक्तिमश्रुते ।
 प्रकृतिः स्वानुकूला चे-द्व्यक्त आत्मगुणो भवेत् ॥४४९॥
 प्रकृतौ रागरोषौ न, पोषः प्रकृतिपालनात् ।
 कोऽपि दोषः प्रकृत्या नो, यत्राऽऽत्मा दोषवर्जितः ॥४५०॥
 न बन्धमोक्षौ प्रकृतौ कदाचि-
 न्न बन्धमोक्षौ च निजाऽऽत्मनि स्तः ।
 अन्तर्भवेत्स्वाऽनुभवोऽपरोक्षो-
 त्रान्तिर्ब्रजेदोपततिर्विनश्येत् ॥ ४५१ ॥
 अहमेकोऽस्मि यच्चित्ते, तत्र सर्वा हि बुद्धयः ।
 दृढाः स्युर्गृहिजक्ताश्च, प्रीतिश्चिदानतः शिवम् ४५२
 घहौ कपाये सति सर्वनाशो-
 दूरीतिदुष्टव्यसने विलासः ।
 अनीतयस्तत्र तु भीमजीति-
 देशे संमाजेऽघञ्जरीतयश्च ॥ ४५३ ॥

परस्परं विनाशार्थ-मुख्यनन्ते प्रजा यतः ।
 सर्वनाशाय वायुः स्या-द्रोगोत्पादस्तथा रणः ॥४५४॥
 शिक्षाया मे यतो हास्यं, प्रजानाशो भवेन्नतः ।
 शिक्षातो मे विरुद्धश्चे-न्न सुखं देशसंघयोः ॥ ४५५ ॥
 वर्त्तते मम शिक्षाभि-र्लक्ष्मी शान्तिं स चाभ्रुते ।
 मदाज्ञावर्तने शक्ति-र्विश्वस्मिन्भक्तिरुद्भवेत् ॥ ४५६ ॥
 धर्मभेदेन नो युज्य, दुष्टकेशं विनाशय ।
 सर्वे वै विश्वसन्तानाः, प्रिया आत्मसमा मम ॥४५७॥
 मा युज्येद्भेदतः कश्चि-न्मां च सर्वत्र पश्यतु ।
 ममाऽभेदाज्जगत्पश्य, चैक्यवीरं विलोकय ॥ ४५८ ॥
 धर्मो मत्प्रीतिसेवासु, कुरु कर्म मयि स्थिरः ।
 श्वनन्ताऽऽनन्दमाधेहि, शिक्षां स्मर सुदर्शने ॥४५९॥
 मनोजावेन संसारो-मुक्तिः स्यादाऽऽत्मभावतः ।
 आत्मजावे स्थिरो भूत्वा, कुरु कर्माणि मन्मनाः ॥४६०॥
 आधारनामरूपेभ्यः, पृथग्मां प्रविशोकय ।
 निजज्योतिस्सु संगम्य, स्यादनन्तसुखास्पदः ॥४६१॥
 सर्वाऽवस्थासु मन्नाम, निष्कामेन भजन्ति ये ।
 मद्भक्त्या विन्दते ज्ञानं, तद्ज्ञानं ददते पुनः ॥ ४६२ ॥
 शुद्धभक्तिस्तथाज्ञानं, यातोऽन्ते त्वेकरूपताम् ।
 मृग्यमाणश्च यः शेष-स्तं मां जक्ता हि विन्दते ॥४६३॥

यत्र धर्मः प्रकृत्याऽस्ति, कर्म प्रकृतिनिस्तह ।
 प्रकृत्या सह खेलोऽस्ति, निर्लेपेन सुखी भव ॥४४॥
 गृहादयः सन्ति सह प्रकृत्या,
 संसार एषः प्रकृतिर्हि यावत् ।
 आत्मा तथेयं प्रकृतिर्द्वयं च,
 परस्परं तावदलम्बनं स्तः ॥ ४४८ ॥
 प्रकृत्यालम्बनेनेव, सदावेर्मुक्तिमश्नुते ।
 प्रकृतिः दयानुकूला ये-द्वयक्त आरमगुणो भवेत् ॥४४९॥
 प्रकृतौ रागरोषौ न, पोषः प्रकृतिपालनान् ।
 कोऽपि दोषः प्रकृत्या नो, यत्राऽऽत्मा दांपवर्जितः ॥४५०॥
 न वन्द्यमोक्षो प्रकृतौ कदापि-
 न वन्द्यमोक्षो च निजाऽऽत्मनि स्तः ।
 अन्नमर्षेण्वाऽनुनातोऽगोक्षो-
 द्राग्निर्द्वैतरोपतनिर्विन्दयन् ॥ ४५१ ॥
 अहमेहोऽस्मि यमिमे, तत्र सर्वं हि पृष्ठयः ।
 ददः स्युर्गुदितकाश्च, प्रीतिप्रदानतः शिवम् ॥४५२॥
 वयो कथाने मति सर्वनाशो-
 दुर्गतिर्दृष्ट्यस्यमे दिदायः ।
 धर्मदयश्च नृ भूमिर्जीति-
 देवः मन्त्रावेऽवर्गितयश्च ॥ ४५३ ॥

परस्परं विनाशार्थं-भुञ्जतन्ते प्रजा यतः ।
 सर्वनाशाय वायुः स्या-द्रोगोत्पादस्तथा रणः ॥४५४॥
 शिक्षाया मे यतो हास्यं, प्रजानाशो भवेत्ततः ।
 शिक्षातो मे विरुद्धश्चे-न्न सुखं देशसंघयोः ॥ ४५५ ॥
 वर्तते मम शिक्षाभि-र्लक्ष्मीं शान्तिं स चाश्रुते ।
 मदाज्ञावर्तने शक्ति-र्विश्वस्मिन्भक्तिरुद्भवेत् ॥४५६॥
 धर्मभेदेन नो युद्ध्य, दुष्टक्लेशं विनाशय ।
 सर्वे वै विश्वसन्तानाः, प्रिया आत्मसमा मम ॥४५७॥
 मा युद्धेज्जेदतः कश्चि-न्मां च सर्वत्र पश्यतु ।
 ममाऽभेदाज्जगत्पश्य, चैक्यवीरं विलोकय ॥४५८॥
 धर्मो मत्प्रीतिसेवासु, कुरु कर्म मयि स्थिरः ।
 श्वनन्ताऽऽनन्दमाधेहि, शिक्षां स्मर सुदर्शने ॥४५९॥
 मनोजावेन संसारो-मुक्तिः स्यादाऽऽत्मभावतः ।
 आत्मजावे स्थिरो भूत्वा, कुरु कर्माणि मन्मनाः ॥४६०॥
 आधारनामरूपेज्यः, पृथग्मां प्रविलोकय ।
 निजज्योतिस्सु संगम्य, स्यादनन्तसुखास्पदः ॥४६१॥
 सर्वाऽवस्थासु ममाम, निष्कामेन भजन्ति ये ।
 मद्भक्त्या विन्दते ज्ञानं, तद्ज्ञानं ददते पुनः ॥ ४६२ ॥
 शुद्धभक्तिस्तथाज्ञानं, यातोऽन्ते त्वेकरूपताम् ।
 मृग्यमाणश्च यः शेष-स्तं मां जक्ता हि विन्दते ॥४६३॥

दृष्ट्वागच्छदं नृणां, काले तद्विर्मया लभो ।
 विप्रमिश्रमनसा ज्ञाना, भगवो मां नराः शिष्यान् ।
 ममैव तद्विभिन्नोऽहं, मदासीरो जिनेश्वरः ।
 मया तस्मान्न वेति यमैवे, मया शान्तिं मृतमभुजे ॥ १५ ॥
 तस्मात्तदा या यद्विरक्तं, हृदयमागमनं कदा ।
 तद्विप्रैरेव तव मां, पादेष्वङ्गदया तमेव ॥ १६ ॥
 अहं यथा मम पादेष्वङ्गदया तमेव ने मुनः ।
 अहं यथा तस्मात्तदा, भगवो मां मया जीवतः ॥ १७ ॥
 तव पादेष्वङ्गदया मया तमेव न विप्रैरेव मां शिष्यान् ।
 अहं यथा तस्मात्तदा, भगवो मां मया जीवतः ॥ १८ ॥
 अहं यथा तस्मात्तदा, भगवो मां मया जीवतः ॥ १९ ॥
 अहं यथा तस्मात्तदा, भगवो मां मया जीवतः ॥ २० ॥
 अहं यथा तस्मात्तदा, भगवो मां मया जीवतः ॥ २१ ॥
 अहं यथा तस्मात्तदा, भगवो मां मया जीवतः ॥ २२ ॥
 अहं यथा तस्मात्तदा, भगवो मां मया जीवतः ॥ २३ ॥
 अहं यथा तस्मात्तदा, भगवो मां मया जीवतः ॥ २४ ॥
 अहं यथा तस्मात्तदा, भगवो मां मया जीवतः ॥ २५ ॥
 अहं यथा तस्मात्तदा, भगवो मां मया जीवतः ॥ २६ ॥
 अहं यथा तस्मात्तदा, भगवो मां मया जीवतः ॥ २७ ॥
 अहं यथा तस्मात्तदा, भगवो मां मया जीवतः ॥ २८ ॥
 अहं यथा तस्मात्तदा, भगवो मां मया जीवतः ॥ २९ ॥
 अहं यथा तस्मात्तदा, भगवो मां मया जीवतः ॥ ३० ॥

आत्माऽस्त्ययं देवगुरुस्वरूपो—

धर्मस्वरूपश्च स रूप्यरूपी ।

पदयाऽऽत्मचित्तेषु निजाऽऽत्मखेलं,

शरीरसौधः परमोत्तमोऽस्ति

॥ ४७४ ॥

आजीविकादिक मवश्यकृतिं विधाय,

स्वच्चादिकोचितसुभोजनमप्यवाप्य ।

जीवन्तु नाम वपुरादित एव ज्ञव्या—

धर्म्यक्रियां व्यवहृतेरखिलाध्वरन्तः

॥ ४७५ ॥

सर्वोत्तमां कृपिमवेहि सुदर्शने त्वं

स्वातन्त्र्यमस्ति जगतः कृपितस्तु नूनम् ।

न स्यात्कृपिं विदधतां ननु कोऽप्यनर्थो—

भव्याङ्गिनां सकलनीतिषु तत्पराणाम् ॥४७६॥

यन्त्रादिककलाः सर्वा—व्यापारश्चाऽपि मध्यमः ।

जीव्यते चाऽपि विद्यादे—जीवनं नोद्यमं विना ॥४७७॥

निर्दोषिणस्ते च नराः स्त्रियःस्यु—

ये नीतितः कर्म सदाचरन्ति ।

गृहाश्रमे कर्म विधाय सर्व,

जज्ञा ममेमं भवमुत्तरन्ति

॥ ४७८ ॥

कर्माचरन्तो गुणकर्मरीत्या,

न जायते तद्गुदि कोऽपि पन्थः ।

दुग्धाज्यवदहं व्यासः, काष्ठे वह्निर्यथा तनौ ।
 विश्वस्मिन्सत्तया ज्ञात्वा, भजध्वं मां नराः स्त्रियः ॥४६४॥
 नामरूपादिभिन्नोऽहं, महावीरो जिनेश्वरः ।
 स्वाऽऽत्मानं वेत्ति यश्चैवं, स शान्तिं सुखमश्नुते ॥४६५॥
 भ्रमन्ब्रान्त्या चतुर्दिक्षु, कुर्वन्नाशामनेकशः ।
 न तिष्ठति जनवातः, पारंमच्छ्रद्धया व्रजेत् ॥ ४६६ ॥
 श्रद्धया मम योऽतिष्ठ-देहजावात्स वै मृतः ।
 अजीवदाऽऽत्मरूपेण, भूत्वा स मृतजीवनः ॥४६७॥
 नित्याऽऽत्मानो यतो जैना-न म्रियन्तेऽपि मारिताः ।
 देहप्राणा विनश्यन्ति, चाऽऽत्मा न म्रियते स्वतः ॥४६८॥
 यन्नाऽऽत्मा म्रियते सत्यं, तत्कृत्यं विद्धि भावतः ।
 निश्चयान्म्रियते नाऽऽत्मा, तज्ज्ञस्तु सत्यकर्मवान् ॥४६९॥
 अविनाशी त्रिकालेऽपि, सोऽनन्ताऽऽनन्दबोधवान् ।
 दृश्यते पञ्चभूतैर्न, वेत्ति यः सच निर्भयः ॥ ४७० ॥
 आत्मानं कोऽपि नो हन्ति, चाऽऽत्मानं कोऽपि नाऽऽहरेत् ।
 नाऽऽत्मनो जन्ममृत्यु स्तः, कर्ता हर्ता स्वयं हि सः ॥४७१॥
 आत्मा जैनो जिनो ब्रह्मा, हरो विष्णुर्महौश्व सः ।
 मद्धर्मास्त्वाऽऽत्मपर्यायाः, सर्वे धर्मा इह स्थिराः ॥४७२॥
 रूप्यरूप्ययमाऽऽत्माऽस्ति, गुरुदेवस्वरूपकः ।
 आत्मनो जैनधर्मे तुः सर्वे धर्माः प्रमान्ति हि ॥४७३॥

आत्माऽस्त्वयं देवगुरुस्वरूपो-

धर्मस्वरूपश्च स रूप्यरूपी ।

पदयाऽऽत्मचित्तेषु निजाऽऽत्मखेलं,

शरीरसौधः परमोत्तमोऽस्ति

॥ ४७४ ॥

आजीविकादिक मवश्यकृतिं विधाय,

स्वध्यादिकोचित्तुभोजनमप्यवाप्य ।

जीवन्तु नाम वपुरादित एव जव्या-

धर्म्यक्रियां व्यवहृतेरखिलाधरन्तः

॥ ४७५ ॥

सर्वोत्तमां कृपिमवेहि सुदर्शने त्वं

स्वातन्त्र्यमस्ति जगतः कृपितस्तु नूनम् ।

न स्यात्कृपिं विदधतां ननु कोऽप्यनर्थो-

भव्याङ्गिनां सकलनीतिषु तत्पराणाम् ॥४७६॥

यन्त्रादिककलाः सर्वा-व्यापारश्चाऽपि मप्यमः ।

जीव्यते चाऽपि विद्यादे-जीवनं नोद्यमं विना ॥४७७॥

निर्दोषिणस्तं च नराः स्त्रियःस्यु-

यै नीतितः कर्म सदाचरन्ति ।

गृहाश्रमे कर्म विधाय सर्वे,

जक्ता ममेमं भवमुत्तरन्ति

॥ ४७८ ॥

कर्माचरन्तो गुणकर्मरीत्या,

न जायते तद्धृदि कोऽपि बन्धः ।

नक्ता न बोधा न हि केऽपि नीचाः,

श्रेष्ठास्तु ते ये न जडेषु रक्ताः

॥ ४३९ ॥

गार्हस्थ्यमेवं प्रतिपालयन्तो-

नराः स्त्रियः स्वश्च शिवं लजन्ते ।

गृहस्यशिङ्गेन ममाश्रितानां,

मुक्तिर्भवेदऽऽप्तसुखानि सख्यया

॥ ४४० ॥

स्यात्पाणिनां तद्गृहिणां च मुक्ति-

र्शनं च भक्तिर्नयमुक्तिहेतुः ।

शूरेषु भक्तिः समुदेति पूर्णा,

श्रद्धा च नक्तिश्च तयान्तरागः

॥ ४४१ ॥

विद्याभ्यसनाद्यनमत्ययोगे-

जंगलसु जीवन्ति जनाश्च राख्यम ।

द्रष्टाश्च तस्माद्विषयाक्षरा ये,

हीना हि ते संसारभरानिः

॥ ४४२ ॥

न्यायो यतस्तत्र मशायकोऽहं,

न्यायो यतस्तत्र च सुद्विगते ।

मयाऽऽप्तमोगोऽस्मि ततोऽस्मि शक्ति-

निष्कानिद्यास्तेऽस्मिन्नां शक्ति-

॥ ४४३ ॥

निष्कानिद्या ये शिवयेषु रक्ता-

स्ते मृत्युतेऽपि विन्यसि वास्तवज्ञानम् ।

जीवन्ति ये ते प्रजवन्ति वीराः

गर्वो यतो नास्ति मृषा न मोहः

॥ ४८४ ॥

गर्वादनीतिः समुदेति पूर्णा,

चानीतितः पापमुदेति पूर्णम् ।

पापेन शक्तिर्विलयं प्रयाति,

वपन्ति यतद्वि पुरा लभन्ते

॥ ४८५ ॥

मायन्ति मर्त्या धनसत्तया ये,

स्वान्तेषु ते पातमथो लजन्ते ।

योऽन्यायतः कामयते स्वकीर्तिं,

स मानवोऽन्ते लभतेऽपकीर्तिम्

॥ ४८६ ॥

पराऽशुभं ये मनुजाः प्रकामं,

सम्यक् स्वशक्त्यर्थमिहाऽऽचरन्ति ।

द्यन्ते तु पश्चादनुशेरते ते,

मनोवपुर्भ्यामनयं विधाय

॥ ४८७ ॥

कृतेऽशुभे स्यादशुभं जनाना-

मिन्द्रो न शक्तः कृतकर्ममुक्तौ ।

गृह्णन् कृतं कर्म फलं च तादृक्,

शर्माऽपि पुण्यक्रिययाऽभ्युदेति

॥ ४८८ ॥

न स्थिरं नैव जवेदनीत्या,

धूरोऽप्यनीतेः क्षयमेति काले ।

नक्तान चोद्या न हि केऽपि नीचाः,

धेयान्नु ते मे न जडेषु रक्ताः

॥ ४३९ ॥

गार्हपत्यमेतं प्रतिपालयन्तो-

तमाः स्त्रियाः शश शिने लज्जते ।

गुह्याभिज्ञानं ममाभिधानां,

गुक्तिर्भवेद् इत्यमुष्यानि दाक्ष्या

॥ ४४० ॥

स्याः पाणिनां गदगुक्तिर्ना च गुक्ति-

र्त्तुर्ना च भक्तिर्भोगगुक्तिर्भेदः ।

भोगे भक्तिः सामुदेति गुर्गा,

अत्र च भक्तिश्च मयानुसारा

॥ ४४१ ॥

विशः स्वस्य ज्ञानमस्य ज्ञानमे-

तमस्य जीवन्नि अनाक्ष साम्यम् ।

इत्यत्र नमोऽपि यथाज्ञानं मे,

ईशा हि मे ज्ञानमस्यमानि

॥ ४४२ ॥

मदन्तो नृकन्तश्च मद्रामर्ताः,

मदन्तो नृकन्तश्च न मूर्खिण्यमे ।

मदन्तो नृकन्तश्च न मूर्खिण्यमे दाक्षि-

मिदं हि दाक्षिण्यमस्य मद्रामर्ता

॥ ४४३ ॥

मिदं हि दाक्षिण्यमस्य मद्रामर्ता-

मिदं हि दाक्षिण्यमस्य मद्रामर्ता-

जीवन्ति ये ते प्रजवन्ति वीरा-

गर्वो यतो नास्ति मृषा न मोहः ॥ ४८४ ॥

गर्वादनीतिः समुदेति पूर्णा,

चानीतितः पापमुदेति पूर्णम् ।

पापेन शक्तिर्विलयं प्रयाति,

वपन्ति यतद्वि पुरा लभन्ते ॥ ४८५ ॥

मायन्ति मर्त्या धनसत्तया ये,

स्वान्तेषु ते पातमथो लजन्ते ।

योऽन्यायतः कामयते स्वकीर्तिं,

स मानवोऽन्ते लभतेऽपकीर्तिम् ॥ ४८६ ॥

पराऽशुभं ये मनुजाः प्रकामं,

सम्यक् स्वशक्त्यर्थमिहाऽऽचरन्ति ।

थ्यन्ते तु पश्चादनुशरते ते,

मनोवपुर्भ्यामनयं विधाय ॥ ४८७ ॥

कृतेऽशुभे स्यादशुभं जनाना-

मिन्द्रो न शक्तः कृतकर्ममुक्तौ ।

यादृक् कृतं कर्म फलं च तादृक्,

शम्भोऽपि पुण्यक्रिययाऽभ्युदेति ॥ ४८८ ॥

धनं स्थिरं नैव जवेदनीत्या,

शूरोऽप्यनीतेः क्षयमेति काले ।

जक्ता न बोद्धा न हि केऽपि नीचाः,

श्रेष्ठास्तु ते ये न जडेषु रक्ताः

॥ ४७९ ॥

गार्हस्थ्यमेवं प्रतिपालयन्तो—

नराः स्त्रियः स्वश्च शिवं लज्जन्ते ।

गृहस्थलिङ्गेन ममाश्रितानां,

मुक्तिर्भवेदऽऽत्मसुखानि लब्ध्वा

॥ ४८० ॥

स्यात्त्यागिनां सद्गृहिणां च मुक्ति—

ज्ञानं च भक्तिर्जवमुक्तिहेतुः ।

शूरेषु भक्तिः समुदेति पूर्णा,

श्रद्धा च जक्तिश्च तथाऽनुरागः

॥ ४८१ ॥

विद्यास्वसत्ताधनसत्त्वयोगै—

र्जगत्सु जीवन्ति जनाश्च सत्यम् ।

ब्रष्टाश्च तस्माद्विषयान्नरा ये,

हीना हि ते वंशपरम्पराभिः

॥ ४८२ ॥

न्यायो यतस्तत्र सहायकोऽहं,

न्यायो यतस्तत्र च बुद्धिसत्ते ।

यत्राऽऽत्मभोगोऽस्ति ततोऽस्ति शक्ति—

र्निदशक्तिकास्तेऽतितरां रुदन्ति

॥ ४८३ ॥

निदशक्तिका ये विषयेषु रक्ता—

स्ते मृत्युतो विन्यति पारतन्त्र्यात् ।

यत्ता न बोधा न हि केऽपि नीचाः,
 श्रेयसि ते ये न ज्ञेयं रताः
 गृह्णन्त्यसंयं प्रतिपद्यन्ते—
 नराः क्षिपः स्वश्च द्विषं जयन्ते ।
 गृह्णन्त्यन्ते न समाश्नताः,
 मुक्तिर्भवेद्ऽऽप्तमसुखानि लब्ध्वा
 स्वार्थाणिनां सर्वगृहिणां च मुक्ति-
 क्षीनं च भक्तिर्वैयर्थिकहेतुः ।
 श्रेयं भक्तिः समुदेति गुणा,
 भक्ता च भक्तिश्च न्याय्यतयाः
 विद्यास्वसाधनसंयुता—
 योगसु जीवन्ति जनाश्च सत्यम् ।
 श्रेयश्च तस्माद्विपद्यायां ये,
 हीना हि ते वंशपरम्पराभिः
 न्याया परस्परं सहस्यकोऽहं,
 न्याया परस्परं च बुद्धिमतं ।
 यथाऽऽसमर्थोऽस्ति ततोऽस्ति क्षीन-
 निन्दणीकता ये विपद्य रता—
 ते भव्यतां विपद्यि परानन्दम् ।

जीवन्ति ये ते प्रजवन्ति वीर-
गर्वा यतो नास्ति मृषा न मोहः
गर्वद्वन्द्वीतिः समुद्देति पूर्वा,
वानातिवः पापमुद्देति पूर्वा ।
पापेन शक्तिर्विजयं प्रयति,
वपन्ति यतस्त्रि पुरा समन्ते
मायन्ति मर्षा यनमवया ये,
स्वान्त्यु ते पातमयो लजन्ते ।
योऽप्यापतः कामयते स्वकीर्तिं,
स मानवीऽन्ते समन्तेऽपकीर्तिम्
प्राऽज्यं ये मनुजाः प्रकामं,
सम्यक् स्वशेषयथामिहोऽवसन्ति ।
जान्ते तु पश्चाद्विद्योते ते,
मनोवपुःपूर्णमनपं विधाय
कृत्यैश्वर्यं स्याद्विश्वं जगता-
मिन्द्वन्द्वीकः कृतकर्ममुक्ता ।
पादकं कृतं कर्म कथं च तदकं,
शतशोऽपि पुण्यकिप्याऽमुद्देति
यन् विद्युदं नैव नवद्वन्द्वीत्या,
ज्योतिष्मन्तीतिः स्वयमस्ति काङ्क्षे ।

॥ ४८४ ॥

॥ ४८५ ॥

॥ ४८६ ॥

॥ ४८७ ॥

॥ ४८८ ॥

काले ततस्तद्विशदीकरोति,

तीर्थद्वारः स स्वयमेव भूत्वा ॥ ४९४ ॥

रागरोषविनाशार्थ-मर्हतां जन्म जायते ।

विद्धि तीर्थकरं ब्रह्म, चार्हन्तं गुणसागरम् ॥ ४९५ ॥

मिथ्यात्वादिविनाशार्थ-मर्हतां जन्म जायते ।

दुर्युणव्यसनं हन्तुं, धर्मतीर्थं प्रकाशते ॥ ४९६ ॥

दुःशास्त्रनाशाय तथाऽऽर्यशास्त्र-

प्रकाशनार्थं जगदीशदेवः ।

मिथ्यात्वभावादिकदोषहन्ता,

विज्ञानशास्त्रादिकसर्ववेत्ता ॥ ४९७ ॥

तीर्थद्वारोऽर्हन्भगवान्स बुद्धः,

शुद्धः स्वयं शुद्धिनिश्चयेन ।

कलौ मदाज्ञां प्रकुरु प्रमाणं,

मामन्तिमं तीर्थपतिं च विद्धि ॥ ४९८ ॥

सुदर्शने !! वेदय मां त्वमेवं,

समप्राविश्वोद्धृतिमाविधातुम् ।

ममावतारोऽस्ति विनिश्चयेन,

त्वं विद्धि सत्त्वप्रकृतिं दधानः ॥ ४९९ ॥

विश्वास्तकर्त्री भव मत्स्वरूपे,

विस्तृज्य मत्तोऽन्यविकल्पजातम् ।

काञ्च तत्र तद्विदोऽपि,
 तीर्थङ्करः स रघुमेव भूया
 रागरोषविनाशार्थं-मर्देन जन्म जायते ।
 विद्धि तीर्थंकरं ब्रह्म, बहिर्न गुणसामरस ॥ ४९५ ॥
 सिद्ध्यन्त्यस्य हन्तुं, धर्मतीर्थं प्रकाशते
 दुर्दशाखनाशाय तदाऽऽयुधोऽख-
 प्रकाशनायुं जगदीशदेवः ।
 सिद्ध्यन्त्यस्योदिकदोषहन्ता,
 विनाशोऽपि दुःखसर्वत्र
 तीर्थङ्करोऽहन्मगवान्म बुद्धः,
 भुजः स्वयं बुद्धविनिश्चयन ।
 कलौ मर्दानां प्रकृतं प्रमाणं,
 मामन्तमं तीर्थं पार्थिवं च विद्धि
 सुदर्शनं ॥ वेदं मां त्वमेव,
 समपावित्श्रीर्द्विमाविधावुम ।
 ममावतरोऽस्मिन् विनिश्चयन,
 त्वं विद्धि सर्वप्रकृतिं दधानः
 श्यामकर्म भव मत्सख्ये,
 त्विदं मयाऽप्यधिकव्यजासम् ।

(११५)

ते मानयाः धायकतां लभन्ते,
शृण्वन्ति ये नाम ममोपदेशम्
स्वुर्मात्राक्षयिर्वैद्यशृङ्गा-

॥ ५०५ ॥

मत्प्रीतितः सदृष्टुणसागरास्ते ।
सर्वत्र स्वप्नेषु भवेद्विलासो-

दुःखं प्रजेत्स्याद्य परा सुखाऽऽशा

॥ ५०६ ॥

मत्सेवकाध्विनिततमा लभन्ते,
भूत्वा सुखं जीवनमायहन्ति ।
मुह्यन्ति नो ते विभवेषु किञ्चित्,
परोपकारेण जवन्ति हृष्टाः

॥ ५०७ ॥

शुभोपयोगेन जडस्थलक्ष्म्या,
ते साधयन्ति स्वयमाऽऽत्मयोगम् ।

गर्वो न येषां क्षणिके जडेऽस्मि-

दृष्टे धने शोकलवो न येषाम्

॥ ५०८ ॥

संयोगभावोऽयमचेतनाना,

संयोगतश्चापि भवेद्वियोगः ।

वियोगसंयोगदशासु येषां-

हर्षो न शोको जवति प्रकामम्

॥ ५०९ ॥

एवंगृहित्वं जजतां नराणां,

मोहादयस्तेऽपसृता भवन्ति ।

- ते मानवाः श्रावकानि बभूवुः,
 भूयवन्ति ये नाम समीपदेशम्
 द्रुमशिरःपुष्पविषयवेदयशोदा-
 मःश्रीनिवः सङ्कुलसामरात्ते ।
 सर्वत्र खण्ड्य भवेद्विजासो-
 द्रुलं मज्जेत्तथा परा सुखिःश्री
 मत्सर्वकाश्चिन्तितमात्रमन्ते,
 भूत्वा सुखं जीवन्मावर्तन्ति ।
 सुखानि नो ते विभवेयु किञ्चित्,
 परीपकारेण न भवन्ति हृष्टाः
 शुभोपयोगिन जडस्थलदेशा,
 ते समुपनिव रेवमस्यमयोगम् ।
 गार्गे न येन क्षणिके जडस्मिन्-
 नष्टे येन क्षणिकत्वे न येनाम्
 संयोगमवावोऽयमवतन्ना,
 संयोगतश्चापि भवेद्वियोगः ।
 विद्योगसंयोगदेशाश्च येषां-
 द्वयो न दोषो यथावै प्रकाशम्
 एवंगृहीत्वा यजानां नराणां,
 साक्षादपस्वतेऽपसुता भवन्ति ।

॥ ५०९ ॥

॥ ५०८ ॥

॥ ५०७ ॥

॥ ५०६ ॥

॥ ५०५ ॥

नराः स्त्रियः धेष्टतमाः स्वगेहे,
 जीयन्ति किञ्चिद्व्ययतोऽपि चारु
 व्यर्थव्ययान्किञ्च न कुर्वन्ते ते,
 सत्यार्पकान्ते परमार्थकार्ये ।
 उपातमाना गुणदारास्तस्यै—
 नराः स्त्रियो जीयन्माघहन्ति
 विश्वोन्नतौ भागमपि प्रदेहि,
 सन्त्यज्य विद्यापल्लवुद्धिदेहान् ।
 एकं न कुर्यादशुभं विचारं,
 विश्वातिनः सन्तु नराः स्त्रियश्च
 दत्त्वा स्वभोगं सहते घृष्टिं स्वां,
 द्रयं समं साधयते स्वधर्मम् ।
 गृहाश्रमे प्रार्थयते विरक्तिं,
 त्यागं विधातुं स नरोऽधिकारी
 ईदृग्गुणाः सन्ति नराः स्त्रियो या—
 भक्तिं मदीयां सहसा लभन्ते ।
 तीर्थद्वाराः श्रीरूपभादयो न—
 त्पूर्वं बभूवुः प्रसन्नयोऽपि यातः
 एवं च निर्धारय सर्वत्रण्डे,
 तत्तत्परिवर्त्तनानि ।

पूर्वं स्वकीयान्मरणान्मृतो यः,

स वर्तते त्यागिदशाधिकारी

॥ ५२५ ॥

जानानि नो योऽखिलयासनानां,

त्यागं स आत्मा भवतीह दासः ।

कुर्वीत सर्वं तु स सर्वज्ञितो,

वेषक्रियादौ न च योऽस्ति मोही

॥ ५२६ ॥

न देशकालप्रतिघन्ध इष्टः,

स स्यात्स्वतन्त्रो न भवेत्स अन्धः ।

तन्त्राणि विश्वस्य विसस्मरुर्ये,

वेषक्रियादौ न च मोहमत्ताः

॥ ५२७ ॥

न वा भवेत्स्वप्रकृतेर्वशे स-

चित्तेन नो यो भुवि घट्यतेऽग्र ।

स्वामी भवेत्स्वप्रकृतेः स आत्मा,

भूत्वा स चाहन्स्वरिपूद्भिहन्यात्

॥ ५२८ ॥

ईशः स सत्त्वप्रकृतिः स देव-

स्तं त्यागिनं सर्वजना भजन्ते ।

सुखालयस्त्यागदशाऽस्ति लोका-

न नामरूपेषु विमोहनीयम्

॥ ५२९ ॥

विश्वोद्धृतिं कर्तुमहं सयत्न-

स्त्यागी च भूत्वाऽस्मि सुदर्शनेहे ।

त्यागः स्वतन्त्रत्वमयो सुखं स्या—

त्प्रयाति चित्तस्य च कोटिचिन्ता ॥ ५३५ ॥

स्वतन्त्रता चापि पदे पदे स्या—

त्प्रवर्त्तते स्वाऽऽत्मनि सर्वराज्यम् ।

स्यात्यागतश्चाशुजरागनाश—

स्त्यागश्च मिथ्याप्रतिबन्धनानात्र ॥ ५३६ ॥

वातो नच स्यादपकीर्तिकीर्त्यो—

र्न व्यक्तिमोहस्य च कोऽपि गन्धः ।

स्यान्नामरूपेषु विमोहनाशः,

कर्तव्यकार्येषु च पूर्णमोदः । ॥ ५३७ ॥

अयोग्यसर्वेप्सितवर्जनेन,

सौभाग्यमात्यन्तिहमाऽऽत्मनि स्यात् ।

यतश्च घैरोपशमा भवन्ति,

सत्योक्तितो जीतिर्येति दूरम् ॥ ५३८ ॥

क्रियामुत्तरं समुदेति पूर्णं,

निष्कामजावेन शृते विधाने ।

आत्माऽस्ति धीरोऽमरशैलतोऽपि,

क्षीराब्धितोऽप्यस्ति महागभीरः ॥ ५३९ ॥

स्वस्मिँध निन्दावचनानि यानि,

नयाऽनयं यत्प्रकरोति लोकः ।

- स्थापितं नृपकर्मणि ज्ञेयम् ।
 नृपकर्मणि ज्ञेयम् ।
 ॥ ५३९ ॥
- स्थापितं नृपकर्मणि ज्ञेयम् ।
 नृपकर्मणि ज्ञेयम् ।
 ॥ ५३८ ॥
- स्थापितं नृपकर्मणि ज्ञेयम् ।
 नृपकर्मणि ज्ञेयम् ।
 ॥ ५३७ ॥
- स्थापितं नृपकर्मणि ज्ञेयम् ।
 नृपकर्मणि ज्ञेयम् ।
 ॥ ५३६ ॥
- स्थापितं नृपकर्मणि ज्ञेयम् ।
 नृपकर्मणि ज्ञेयम् ।
 ॥ ५३५ ॥
- (१२१)

त्यागं गृहावासमनु प्रधार्य,
 वैराग्यतो विश्वमहं जरामि
 वैराग्यतो नश्यति चित्तदोषो-
 विश्वेषु शान्तिः समुदेति पूर्णा ।
 एतज्जगत्स्वस्ति न कोऽपि सार-
 श्विचेत यः संसृतिपारमाप
 अनेकजोगादपि नास्ति शान्तिः,
 सत्यं तु विश्रान्तिरहो विरक्तेः ।
 चित्तस्य विश्रान्तिरहो विरक्तेः,
 कामस्पृहा याति मनोभ्रमश्च
 विचार्य चित्तेषु ममोपदेशं,
 शान्तिं परामाऽऽत्मनि शोधय त्वम्
 वैराग्यतः स्यादतिनिर्भयत्वं,
 तथाऽऽत्मविश्वास उदेति चित्ते
 वैराग्यतः स्वाच्छमता च मुक्ति-
 वैराग्यतस्त्यागिकयुक्तिरस्ति ।
 जोगेषु रोगस्य भयं त्ववश्यं,
 विवादतश्चाप्यपकीर्तिनीतिः
 लक्ष्म्या भवेद्यंघ्रताप्यवश्यं,
 वैराग्यतः स्याद्भवजातमुक्तिः ।

तथापि नो तेषु जवेद्विमोही,
 त्यजेन्न सत्यं सुनयं विदित्वा
 मिथ्याक्रियाणां च यतो विसर्गो,
 मिथ्यापदार्थेषु यतो विरक्तिः ।
 क्षणे क्षणे मां हृदये स्मरन्ति,
 ते ज्ञानिनो मुक्तिपथं लभन्ते
 स्वतन्त्रतां ज्ञानिजना लभन्ते,
 नानाविधाचारविचारमध्ये ।
 निषेधतो वा विधितो न बन्धः,
 सर्वेषु कार्येषु च ते स्वतन्त्राः
 तृणे मणौ वा समजाविनो ये,
 त्यागे बहिर्नास्ति हृत्स्थ येषाम् ।
 त्यागाच्च रागादपि यान्ति तेषां,
 सन्निर्मलानन्द उदेति यत्र
 त्यागस्य भेदास्तु भवन्त्यसंख्या—
 नश्यन्ति खेदा हृदि तत्प्रबोधात् ।
 मुह्यन्ति नो त्यागिजना य एवं,
 विभ्रान्ति तत्राश्लिलशक्तयश्च
 क्षमा मृदुत्वं सरलत्वमुक्ती,
 शौचं तपःसंयमरीतयश्च ।

मयि श्रद्धासुरागाभ्यां, जक्ता जवन्ति मत्समाः ।
 मद्रूपीभूय मद्भ्याता, मत्समो जायते भुवम् ॥५५१॥
 वीतरागदशां यान्ति, मज्जक्ता आत्मबोधकाः ।
 सम्यग्दृष्टिं हृदि प्राप्ताः, सिद्धा बुद्धा भवन्ति ते ॥५५२॥
 मच्छ्रद्धात्रष्टलोकानां, नास्तिकानां न सद्गतिः ।
 दुःखं च दुर्मतिस्तेषां-मशान्तिः पतनं जयम् ॥५५३॥
 दुर्बलत्वं च दासत्वं, युद्धं क्लेशपरम्परा ।
 पशुबलमविश्वासो-दुर्नीतिर्व्रष्टजीवनम् ॥ ५५४ ॥
 अप्रामाण्यमनार्यत्व-मस्यैर्यं शक्तिहीनता ।
 दुर्गुणद्वयसनेर्व्रष्टं, जीवनं जडवादता ॥ ५५५ ॥
 मच्छ्रद्धायुक्तलोकानां, जक्तानां, सद्गतिर्भुवम् ।
 सुखं च सन्मतिस्तेषां, शान्तिश्च प्रगतेर्बलम् ॥५५६॥
 प्रकृतियोगमालम्ब्य, स्वाऽऽत्मपूर्णोन्नतेः पदम् ।
 यान्ति च कर्मराशीनां, क्षयं कुर्वन्ति साररम् ५५७
 स्वानन्द्यमान्तरं बाधं, यान्ति युद्धे निनोन्नतिम् ।
 सर्वसङ्गेषु निःसङ्गाः, सद्गुणैराऽऽत्मनीभिः ॥ ५५८ ॥
 प्रमाणिदाः सदाचार-विचारे र्भर्मजीविनः ।
 मर्दयं जीविनः शूरा-जवन्ति मत्समा जनाः ॥५५९॥
 आत्मशब्दे च विश्वासं, व्यर्थं शक्तिं स्वनायकः ।
 अज्ञानज्ञानं च मशीर्षि, मुर्ध्नि वाग्निं मयि शिवाः ५६०

वडवाई न मुखित, पांति वाऽऽमोवतः कमल ।
 सदाईगमन तेपा, विनिपात न चानरः ॥ ५३१ ॥
 बावली ईःजमोगीप, वाऽऽनरमाऽऽमजीवनम ।
 बावली ईदुंगायुका-सजापि चानरराक्षन ॥ ५३२ ॥
 आत्मनन्दोदयो मया-ईश्वरः प्रनवो जिनः ।
 मज्जोतरश्च सज्जन-मयानि एयानपोगतः ॥ ५३३ ॥
 मङ्गुळायुकलीकान-माऽऽमवळ प्रकाशत ।
 रागद्वयपान्यासी, निष्कली नेव जायते ॥ ५३४ ॥
 रागद्वयपान्यासी-मोहयोजिईनदयाते ।
 ग्रान्त मोहानिनाशन, जीवः निजः प्रजामते ॥ ५३५ ॥
 मङ्गुळामदवलीकाना, विनिपातः सहजया ।
 बावत ईन्दुवृत्तपार, चानर कीटसदृशः ॥ ५३६ ॥
 आत्मज्ञानसुखाई सु-मञ्जनानां निवचयः ।
 प्रातिकूलय यचेपा, प्रसुत मुक्तिहेतवे ॥ ५३७ ॥
 दुष्योदयेन सात स्वा-दसात पापकर्मतः ।
 सानाऽमानांतिनियोहित, स्वाऽऽमानन्दो निजाऽऽमानि ॥ ५३८ ॥
 आत्मन्पुत्र सुखं तत्प-मालि ज्ञानादिलोकय ।
 सा वम बावलीगेय, सुखाई पालि सदायः ॥ ५३९ ॥
 रागस्य हेतवो यं यं, ते ते प्रमाणहेतवः ।
 यथैव मम ज्ञानानां, भागः सुखीगतेव ॥ ५४० ॥

पूर्वजन्मनिवद्धस्य, निकाचितस्य कर्मणः ।

शुभाऽशुभोदये मज्ज्ञा-हर्षे शोकं न विन्दते ॥५७१॥

सर्वकर्मप्रकुर्वाणा-अपि भिक्षा हि सर्वतः ।

सर्वस्मिन्नपि निदास्ते, सर्वतः कर्मनोगिनः ॥५७२॥

नीचेऽपि हि नीचा ये, भवन्त्युच्चा मदाश्रयात् ।

अनादिकर्मयुक्तास्ते, कर्ममुक्ता भवन्ति हि ॥५७३॥

मनुक्ततत्त्वबोधेन, म्याऽऽत्मगुद्धिर्नयेद्रयात् ।

स्वानन्त्यमाऽऽत्मराज्यस्य, स्वान्ते नूने प्रकाशते ॥५७४॥

भवन्ति मत्समा जेना, -ज्ञानचारित्र्ययोगतः ।

मोहादिकर्मणां शीघ्रं, क्षयं कुर्यन्ति मत्पराः ॥५७५॥

मदूनक्तानां यत्नं बुद्धिः, शान्तिस्तुष्टिः सुखं यशः ।

पुष्टिर्निजाऽऽत्मनः शक्ति-रात्मस्थैर्यं प्रकाशते ॥५७६॥

मम धर्मं वरं मृत्यु-रन्वधर्मो न शर्मदः ।

इतिनिश्चित्य मदूनक्ति, कृमन्ति यान्ति तेषां ॥५७७॥

विद्विन्नमवधर्मस्थाः, प्राप्ते प्राप्य मदाश्रयम् ।

समत्वेन हि संयान्ति, मुक्तिं तत्र न संशयः ॥५७८॥

अन्तरं मन्त्रादयं हि, ममत्वं परमं मदम् ।

प्रान्नुवन्ति दिवेषोऽद्या-मुक्तिं यान्ति दिवेषे ॥५७९॥

मद्व्यवसारेण निवृत्तो-जनाः कृतं व्यहाराः ।

कर्मनिर्देशं वदन्ते-मन्त्रादयोऽयोगिनः ॥५८०॥

આમજીવણીન, વડ તડ યદી તદી ।
 તદીવિશ્વસ્ત્રીકામી, મુકિત્ત્વતિ વિશ્વઃ ॥ ૫૮૧ ॥
 વિશ્વોદ્ધારણ ધર્મસ્ય, પ્રવાસી જગતિ પ્રથમ ।
 મયા પ્રતિકૃતે મૃત, વિશ્વઃજીવિત્ત્વતિ ॥ ૫૮૨ ॥
 અમૃતઃજીવણી, ધર્મસંસ્કરણત્વ મે ।
 જન્મામૃત્વધિક્ત્વગા, વિશ્વસ્ય કાલિત્ત્વતે ॥ ૫૮૩ ॥
 યદી દે ધર્મસંધિક્ત્વ, તદી ત્વતે તત્ત્વ ।
 પરશ્વસ્ય લીધિક્ત્વ, કાલિત્ત્વો જન્મ જાણતે ॥ ૫૮૪ ॥
 વાણિક્ત્વ મુલે પ્રજાત, ત્વગાથ ધર્મસંધિક્ત્વ ।
 દર્શનસાધનચારિત્ર, મોક્ષમાર્ગ મણિત્વતે ॥ ૫૮૫ ॥
 માં ત્વગતિ વ યે મુત્ત્વ, મુકિત્ત્વ યાતિ વ તે પ્રથમ ।
 ત્વગાથ માં ત્વગતિ યે, ત્વગા યાતિ મુત્ત્વશ્વઃ ૫૮૬
 મન્ત્રગા: ત્વદ્દશાધિકા-ત્વકાલિનશ્વ કાલિનઃ ।
 આમજીવિ-પ્રકૃતિભા-ત્વગતિ મુકિત્ત્વમુલ: ॥ ૫૮૭ ॥
 વિશ્વધર્મ જન્મે વિશ્વ, જીકામી જન્મે વિશ્વમ ।
 વિશ્વધર્મ જન્મે વિશ્વ, યદીધર્મ જન્મે યદી ॥ ૫૮૮ ॥
 યદીધર્મ જન્મે રાજ્ય, યદીધર્મ યુગ્મયમાન મન્મે ।
 ધર્મધિકામસાધણી, યાતિમ મુકિત્ત્વ ત્વતે ॥ ૫૮૯ ॥
 પ્રથમતે યદી ય દી, યદીધર્મતે દેહિનઃ ।
 તદીધર્મતે જાણતે, યદીધર્મતેતથાકલમ ॥ ૫૯૦ ॥

यादृशो यस्य ज्ञात्रोऽस्ति, तस्य तादृक् फलं जवेत् ।
 एवं ज्ञात्वा विवेकेन, सद्भावं हृदि धारय ॥ ५९१ ॥
 विचाराचारदुष्यं हि, फलं भवति देहिनाम् ।
 त्यक्त्वाऽशुचं शुचं कुर्या-मा प्रमादं कुरु क्षणम् ॥ ५९२ ॥
 यादृशो भवितुं कांक्षे-जनो भवति तादृशः ।
 यन्नोत्साहवलस्थैर्या-न्मञ्जन ईश्वरो भवेत् ॥ ५९३ ॥
 स्वाऽऽत्मैव सिद्धबुद्धोऽस्ति, मोहावरणसंक्षयात् ।
 स्वस्य पराऽऽत्मतां ज्ञात्वा, पराऽऽत्मा जव सत्वरम् ॥ ५९४ ॥
 अन्तराऽऽत्मा विजानाति, स्वाऽऽत्मानं परमेश्वरम् ।
 शुद्धाऽऽत्मा परमेशोऽस्ति, स्वं दीनं नैव भावय ॥ ५९५ ॥
 यद्यपि कर्मसंयोगी, तथाऽपि ज्ञानशक्तितः ।
 अन्तर्मुहूर्तकालेन, मुक्तो भवति सर्वथा ॥ ५९६ ॥
 ज्ञानध्यानक्रियाभक्ति-सेवायसंख्यसाधनेः ।
 आत्मा याति परब्रह्म-परमाऽऽत्मपदं ध्रुवम् ॥ ५९७ ॥
 माभेपीः कर्मतः किञ्चि-दाऽऽत्मना कर्म नश्यति ।
 कर्मतोऽनन्तशक्तिर्हि, वर्तते जाग्रदाऽऽत्मनः ॥ ५९८ ॥
 ज्ञानाऽऽत्मा कर्मभोक्ताऽपि, कर्मनाशं करोति वै ।
 कर्मणः निर्जरार्थं हि, ज्ञानिनां भोगराशयः ॥ ५९९ ॥
 चतुर्दशगुणस्थान-मारोह चोत्तरोत्तरम् ।
 मोक्षप्राप्तादसोपान-माऽऽत्मशुद्धिगुणाऽऽस्पदम् ॥ ६०० ॥

अन्तर्दृष्टिं समाश्रय, मत्स्वरूपविचारिणः ।
 व्यञ्जयन्त्याऽऽत्मधर्मं ते, ज्ञानानन्दमयं स्वकम् ॥६११॥
 जायन्ते पुण्यकर्माणि, सर्वविश्वस्य शान्तये ।
 पापकर्माणि हेयानि, सर्वविश्वहितं कुरु ॥ ६१२ ॥
 अन्नवस्त्रादिकं देयं, तद्योग्येभ्यो विशेषतः ।
 यत्र तत्र गुणा ग्राह्या यस्य कस्यापि देहिनः ॥६१३॥
 सद्गुणैः स्वोन्नतिः पूर्णा, दुर्गुणैः पतनं भवेत् ।
 दुर्व्यसनेः स्वजीवस्य, विनिपातो जवेत्खलु ॥६१४॥
 विश्वसेवास्ति सत्कार्यं, साऽऽत्मधर्मस्य सेवनात् ।
 दुर्गुणानां विनाशेन—विश्वशान्तिस्तथोन्नतिः ॥६१५॥
 साहाय्यं दुःखिजीवानां, कर्तव्यं स्वीयशक्तितः ।
 विद्याधनादिभिर्गर्वः, कर्तव्यो न कदाचन ॥६१६॥
 मैत्रीभावोऽत्र विश्वस्य, लोकैः सह प्रवर्तनम् ।
 कर्तव्यं न्यायसम्पन्न—चित्तेन, भोजनादिकम् ॥६१७॥
 स्वागतं साधुवर्गस्य, कर्तव्यं श्रद्धासेवनम् ।
 अतिथेःसेवनं कार्यं, सेव्या निजोपकारिणः ॥ ६१८ ॥
 यथा यथा कषायाणां—मुपशान्तिस्तथा तथा ।
 वर्तितव्यं विशेषेण, निजाऽऽत्मशुद्धिहेतवे ॥ ६१९ ॥
 अनीतिः परित्यज्या, वर्तितव्यं च नीतितः ।
 स्वदोषाणां विनाशाय, यतितव्यं स्ववीर्यतः ॥६२०॥

कवलां खाऽरमनः शुद्धिः, सर्वोपायवैकल्यः ।
 आरमशुद्धिं विना विभ-सेवाकर्म तु दुर्लभम् ६२१
 निर्विकल्पदशोपारया, निर्विकल्पं सुखं भवेत् ।
 दानानन्दमयः पूर्ण-आत्मा प्राप्नोति खाऽरमनाद् ६२२
 भद्राज्ञापयका लोका, आरमविभक्तिप्राप्तिनः ।
 सर्वशक्तियकाशार्थं, शक्ता भवन्ति सर्वथा ॥ ६२३ ॥
 आरमन्येव सुखं शान्तिं, निश्चित्य चोपकारिणः ।
 साक्षात्सातविषयकानां, शोकारः समस्तततः ॥ ६२४ ॥
 पूर्णं मां हरेषु धर्मा, आरमशीर्षप्रकाशकाः ।
 सर्वसङ्ख्यं निर्वया भवतनां पाति ससुखम् ॥ ६२५ ॥
 जीवादिभवतत्त्वानां, पूर्णप्रकाशपारकाः ।
 सर्वगुणधर्माणि, प्रकाशततः सुखान्वितः ॥ ६२६ ॥
 जगद्भेदं न कर्तन्ति, संयस्यसु सधराः ।
 सन्निना आरमनः पूर्ण-दानानन्दं प्रविष्टः ॥ ६२७ ॥
 मनोवाङ्मायुषागानां, सर्वशक्तियकाशकाः ।
 मनोवाङ्मायुषादिभ्य-पारका दीपवतकाः ॥ ६२८ ॥
 सर्वधर्मप्रवर्तारः, सर्वकर्मप्रवेदिनः ।
 सर्वं विदं य फलं य, मादं दानान् प्रवर्तकाः ॥ ६२९ ॥

यद्योग्यं तत्प्रकुर्वन्ति, स्वाऽऽत्मानन्दरसार्थिनः ।

आत्मानन्दरसोन्मत्ता निश्चयव्यवहारिणः ॥६३१॥

सर्वैर्नयेहि तत्त्वज्ञा मच्छ्रद्धातः प्रवर्त्तकाः ।

सर्वविश्वोपकारार्थं, सेवाभक्तिविधायिनः ॥ ६३२ ॥

प्राप्तं मच्छरणं येस्ते, यान्ति मुक्तिं न संशयः ।

पापेष्वपिमहापापा मुक्तिं यान्ति मदाश्रयात् ॥६३३॥

मयि न्यस्य मनो लोकाः, सर्वकार्यस्य कारिणः ।

निःसंगा आन्तरा भूत्वा, जिना बुद्धा भवन्ति ते ६३४

ममोपदेशयेत्तार—स्तदनुसारवर्तिनः ।

स्वाधिकाराद् यथाशक्ति, प्रान्ते मुक्ता जयन्ति ते ६३५

सत्यं श्रद्धदधते लोका—मद्वेषांसि शिवार्थिनः ।

मउज्जेनास्तेऽवगन्तव्या त्थार्या हि जैनधर्मिणः ॥६३६॥

धीतरागदशां यान्ति, शुद्धोपयोगधारिणः ।

जन्ममृत्युजरातीता भवन्ति क्षीणमोहकाः ॥ ६३७ ॥

आत्मार्पणं हविर्ब्रह्म, स्वाऽऽत्माप्रायाऽऽत्मना द्रुतम् ।

शुद्धाऽऽत्मेव प्रगन्तव्य—आत्मधर्मसमाधिना ॥६३८॥

कदाऽपि दुर्गन्तिर्नैव, सर्वथा मम रागिणाम् ।

मम श्रद्धानुबोक्ताना—मुक्ततिरान्तरा नवन् ॥ ६३९ ॥

देवानां सर्वदेवाना—मिन्द्राणां धर्मदायिनः ।

विश्वस्मिन् सर्वजीवानां, सुगशान्तिप्रदेशिनः ॥६४०॥

मदर्थं जीविनो लोका मदर्थं कर्मकारकाः ।
 निजाऽऽत्मानं महावीरं, कुर्वन्ति हि जिनं प्रभुम् ॥ ६५१ ॥
 सदाचारविचारै हि, जैनधर्मो जगत्त्रये ।
 विश्वस्थसर्वजीवानां, शुद्धिं करोति सर्वदा ॥ ६५२ ॥
 परस्पोपकारार्थं, यतन्तां भूतले जनाः ।
 मनोवाक्यपावित्र्यं, धरन्तु मुक्तिहेतवे । ॥ ६५३ ॥
 विश्वलोकान् सुखीकर्तुं, जैनधर्मप्रचारणाम् ।
 कुरुध्वं सर्वखण्डेषु, नास्ति धर्मं विना सुखम् ॥ ६५४ ॥
 मद्रोधं प्राप्य जल्लोका दर्शनज्ञानसंयमैः ।
 अज्ञानपापकर्मज्यो रक्षत विश्वदेहिनः ॥ ६५५ ॥
 कुर्वन्तु नैव पापानि, पुण्यं कुर्वन्तु मानवाः ।
 आत्मज्ञानं हृदि प्राप्य, जवन्तु स्वोपयोगिनः ॥ ६५६ ॥
 त्यक्त्वा मिथ्याविकीं बुद्धिं, सम्यग्दृष्टिं धरन्तु भोः ।
 दशां वैताविकीं त्यक्त्वा, स्वाभाविकीं धरन्तु भोः ॥ ६५७ ॥
 दुर्लभं दशदृष्टान्ते—संख्या नृजन्म मोहतः ।
 हारयन्तु न सज्जन्म, धर्मं दधतु मानवाः ॥ ६५८ ॥
 प्रमादाः परिदृत्तव्या आत्मोत्साहप्रयत्नतः ।
 विश्वाप्तो नैव कर्तव्यो मोहस्य मोक्षकांक्षितः ॥ ६५९ ॥
 दोषाश्चित्तोद्भवास्त्याग्या आरमेशानविवेकतः ।
 पडावदयककर्माणि, कर्तव्यानि च संप्रभोः ॥ ६६० ॥

[illegible]

၁။ ပုဂံ ရွှေဘို-မင်းသားများ

« 333 »

[Faint handwritten text at the bottom of the page]

॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥

॥ श्रीगणेशाय नमः ॥

॥ ८३ ॥

[illegible]

॥ श्रीगणेशाय नमः ॥

[illegible]

॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥

॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥

॥३॥ द्विमास्याद्या-मासमागतावधः ॥४॥

॥३॥ : सव्या मासा-मासमार्गमासः ।

॥ अथ भगवत्पुनरुक्तं ॥

॥ श्रीगणेशाय नमः ॥

।। श्रीगणेशाय नमः ।। श्रीगणेशाय नमः ।। श्रीगणेशाय नमः ।।

॥ श्रीगणेशाय नमः ॥

अथवा न च सर्वथा, कर्तव्यं मोक्षकारिणिः ।

॥ १३ ॥

अथवा पुनः शेष, तीर्थयात्रा तथा दशः ।

समाजदेशादिहितक्रियायां,

व्यापारणीयं तु सदा स्वचित्तम् ।

परोपकारो निजसर्वयोगै-

रेतत्कृते त्यागिजनाऽवतारः

॥ ६७१ ॥

न त्यागिनां केऽपि भवन्ति दोषा-

स्ते रागरोषे न भवन्ति वद्धाः ।

श्यायुःक्षये मुक्तिरथाऽस्ति तेषां,

स्यात्यागिनां स्वानुभवः प्रमाणम्

॥ ६७२ ॥

सत्यागिनो मत्सदृशोत्तमास्ते,

तेषां पुरोऽन्ये तु भवन्त्यधःस्थाः ।

न त्यागिनां स्यान्ममतालवश्चे-

त्स्यात्तर्हि नो संयमरागवृत्तिः

॥ ६७३ ॥

हस्ता मर्दीयाः खलु येषु सन्ति,

तस्यागिनां हस्ततलेऽस्ति मुक्तिः ।

कार्यासुखाऽऽशा न जनेषु काचिद्,

सत्या सुखाशा विषयेषु नास्ति

॥ ६७४ ॥

आत्मा त्वयं सौख्यरसाब्धिपूर्णः,

शूरस्तथाऽसौ बहुशक्तितोऽस्ति ।

तद्रागेणस्यागिजनाश्च सन्ताः,

शान्ताश्च दान्ताश्च महामहान्तः

॥ ६७५ ॥

॥ ६८० ॥

सज्जनायै नमः । सज्जनायै नमः ।
 सज्जनायै नमः । सज्जनायै नमः ।
 सज्जनायै नमः । सज्जनायै नमः ।

॥ ६८१ ॥

सज्जनायै नमः । सज्जनायै नमः ।
 सज्जनायै नमः । सज्जनायै नमः ।
 सज्जनायै नमः । सज्जनायै नमः ।

॥ ६८२ ॥

सज्जनायै नमः । सज्जनायै नमः ।
 सज्जनायै नमः । सज्जनायै नमः ।
 सज्जनायै नमः । सज्जनायै नमः ।

॥ ६८३ ॥

सज्जनायै नमः । सज्जनायै नमः ।
 सज्जनायै नमः । सज्जनायै नमः ।
 सज्जनायै नमः । सज्जनायै नमः ।

॥ ६८४ ॥

सज्जनायै नमः । सज्जनायै नमः ।
 सज्जनायै नमः । सज्जनायै नमः ।
 सज्जनायै नमः । सज्जनायै नमः ।

सुदर्शने साधुपदं हि सारं,
 समुद्धृति र्यजगतोऽस्ति तेन ।
 सत्यं गृहस्थाश्रमसत्प्रकाशं,
 कर्तुं यतस्त्यागिपदं त्ववश्यम् ॥ ६८१ ॥
 श्रद्धीकरिष्यामि सुसाधुधर्मं,
 कार्याणि तीर्थस्थ मुदा विधातुम् ।
 ममाऽस्ति कार्यं जगतां जनानां,
 शान्तिं च विश्रान्तिमथो विधातुम् ॥ ६८२ ॥
 श्याम्यात्मिकव्यष्टिसप्तष्टिरूपा,
 सम्यक्स्वदृष्टि र्हि सुदर्शनाऽस्ति ।
 पुरस्तत्त्वेन प्रियसेवकानां,
 योधात्सुखं क्षेममथो सदा स्यात् ॥ ६८३ ॥
 सुदर्शनेऽतो भगिनी ममाऽस्ति,
 त्वद्रोधनात्सर्वजनस्य हर्षः ।
 जानीहि मां सान्प्रतमाऽऽमवीरं—
 कुटुम्बवृन्दं तु सममविश्वम् ॥ ६८४ ॥
 स्वं मानसं चाऽऽमवशं प्रकुर्या—
 त्स मुक्तिसौख्यं श्रुतिरिति प्रयाति ।
 कुर्वन्ति मां ये शरणं मनुष्या—
 नयं च दुःखं च न ते खभन्ते ॥ ६८५ ॥

ईं च मृगैरथ जन्मनोऽपि,

वायुः पितृकाऽऽनन्दमयेण पूर्णः ।

न प्राप्नुयथा मरणाय जीतिं,

ममदृशाक्षीतिगुणैश्च पूजे

आविश्य मर्त्यं जन्मवर्तिहृदं,

पुनरावृत्तौ विमहापकर्षः ।

एतं च तन्मृगैरितरेकारेण-

आमोनातस्त्वय दृष्टियुतेति

मृगैर्हितैः खलु पृथगे मृगः,

सामानमेवं प्रकटिकरोति ।

समवयवान्मोक्षानन्दमृगैः,

शुद्धैरवयवैर्लभतं स्वकीयम्

ये मृगैकाले मयि मानसं दत्तं,

ऋतुपतिं ते भक्तजनः पवित्राः ।

ये मृगैकाले निजपापघ्ना-

त्वापन्नं पापानि निवारयन्ति

स्वमापयन्ते ननु ये स्वदीपाः,

स्वदीपादीनां निजं प्रकाशः ।

शुभाऽशुभैरुपलब्धैरुपलब्धैः,

शुभाऽशुभादीनां प्रकाशः ।

॥ ६८६ ॥

॥ ६८७ ॥

॥ ६८८ ॥

॥ ६८९ ॥

॥ ६९० ॥

मनो हि जन्मान्तरजावहेतुः,

ज्ञात्वेति तद्वर्जनतः प्रसीद ।

शुजाऽशुभत्वं निजजावनानां,

त्यांगेन काचिन्न हि कर्मभीतिः ॥ ६९१ ॥

ज्ञानी स्वमृत्योः प्रथमं हि मुक्तः,

पश्चान्नवेत्सिद्धशिक्षोपविष्टः ।

धैर्यं परं धारय मृत्युकाले,

चान्तः सुवीर्यं प्रविकाशय त्वम् ॥ ६९२ ॥

आत्मोपयोगेन भवेद्विमुक्तिः,

साऽत्यन्तिकानन्दवती विमुक्तिः ।

न चाऽऽत्मनो मृत्युभयं कदाचि-

द्याऽऽत्माऽमरो निश्चयतोऽस्ति विद्धि ॥ ६९३ ॥

क्षीनो भव स्वाऽऽत्मनि निश्चयेन,

स्वान्तश्च दीनो न भवाऽपि किञ्चित् ।

स्वर्गो मिलेत्स्वीयशुजोपयोगे-

र्निजाऽऽत्मभावेन भवेद्विमुक्तिः ॥ ६९४ ॥

आत्मोपयोगेन सरेत्क्षणं य-

न्मच्छ्रद्धया शैवपदं च लभ्यम् ।

मन्यो च येषां न समस्ति चित्तं,

ये सन्ति मयि प्रसन्नाः ॥ ६ ॥

- ॥ ७०० ॥ न किञ्च तेषां वयमावत एव
 भुविप्राणां कुरु तस्यैव,
 सावयवद्विधस्य नानावर्तितम् ।
 कृषी पञ्चमी व सहायतायितम्,
 ॥ ७०१ ॥ द्रव्यं युक्तमिष्टकर्मैः य
 पञ्चमे पते विद्वि व तारतम्य,
 न स्युः गृह्यतः पञ्चवर्तितम् ।
 नवादि पदं तद्विष्ट पञ्चमी,
 ॥ ७०२ ॥ द्वावप्यर्धं विवर्तितं भक्तिः
 द्विषास्य नानि तज्जगत् पदं,
 यमी न कोऽप्यसि प्रमाणवतः ।
 अस्या विवर्तितं द्रव्यमस्यैव-
 ॥ ७०३ ॥ द्वावप्यर्धं विवर्तितं सद्य विवर्तितं
 पञ्चवर्तितं भक्तिः सद्य द्वावर्तितं-
 न्यायौ सद्यः कौटिल्ये व नो द्वावर्तितः ।
 द्वाव विवर्तितं नो भवः पञ्चवर्तितं,
 ॥ ७०४ ॥ द्वावप्यर्धं नानि व कर्म विवर्तितं
 द्वावप्यर्धं नानि तज्जगत् यमी-
 नप्यर्धं नानि व कर्मविवर्तितः ।
 द्वावप्यर्धं नानि तज्जगत् यमी-

रोगा विनश्यन्ति हि पद्मिनिस्तु,
ते वर्ज्यन्ते प्रकृतेश्च लीलाम् ।

सर्वेषु खण्डेषु पशूँश्च रक्त,
प्रकाशते तत्कृतितः शिवं च

॥ ७०१ ॥

एहे गृहे सत्पशुपालनं स्या-
त्सुखप्रदा तत्र दया मदीया ।

ये दुःखिनोऽशक्तजनाश्च रुग्णा,
दयस्व तेषामुपरि प्रियत्वात्

॥ ७०२ ॥

रक्षा भवेद्यत्र च गर्भिणीनां,
व्यक्ता जवेदृद्धिरहो समग्रा ।

सेवा यतः स्याच्च रुजार्दितानां,
यत्रौषधावस्ति धनव्ययश्च

॥ ७०३ ॥

सेवा शुचा यत्र च गर्भिणीनां,
न सङ्कटः किञ्चिदुदेति यत्र ।

विश्वस्य सेवैव ममापि सेवा,
देवो जवेत्केवलसेवनेन

॥ ७०४ ॥

प्रयोजनं यस्य च यत्र काले,
तत्तत्परः स्वोचितकर्म कुर्वन् ।

भवेच्च यः क्षेत्रसमर्थकाल-
ज्ञाता दयादानदमादिकर्ता

॥ ७०५ ॥

॥ श्रीगणेशाय नमः ॥

॥ पञ्चमः विष्णुः ॥

॥ वाङ्मयं न च दृष्टव्यं,

ਪ੍ਰਭੂ ਤੇ ਪੁਰਖ ਪੁਰਖਿ ਪੁਰਖਿ

॥ ३८६ ॥

॥ श्री गणेशाय नमः ॥

1. உலகம் உடையது உலகம் உடையது

-॥ श्रीगुरुः शिवाय नमः ॥

निर्देशिका तालिका २

|| 606 ||

[illegible]

॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥

५२॥ ति श्रीगणेशाय नमः ॥

॥ श्रीगणेशाय नमः ॥

प्राप्तो भूया गीर्वाण भूया च वृक्ष-
-प्राप्तो भूया गीर्वाण भूया च वृक्ष-

निःसंशयवाचिं सदा उपस्थाः ।

কর্তব্যের প্রতিশ্রুতি

॥ श्रीगणेशाय नमः ॥

॥ ॐ ॥

‘मः’ शब्दे च विज्ञाप्यते।

॥ प्रहस्य नमो नमो ॥

ਸਤਨਾਮੁ ਹੈ ਜ ਸਰੀ ਜ ਧੰਨ-

ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ

11 016 11

चौर्यादसत्याजगतोऽस्ति दुःखं,
सत्यादचौर्यात्पुनरस्ति सौख्यम् ।

सत्येन बुद्ध्वा जगदुद्धृतिं च,
स्त्रियो नराः सत्यपथेन यान्तु ॥ ७२१ ॥

समग्रभाषादिकलेखबोधै-
र्जवन्ति विद्याधनदेहसत्ताः ।

वदन्तु सत्यं च तदाऽऽचरन्तु,
कृत्य न्तिवदं सात्त्विकजीवनस्य ॥ ७२२ ॥

सत्यार्थिनां स्यात्परमा सुखाशा,
विश्वप्रकाशो न च सत्यतुल्यः ।

सत्यस्वरूपोऽस्ति हि जैनधर्मो-
ज्ञात्वेति सत्यं प्रणिरूपय त्वम् ॥ ७२३ ॥

दोषाँश्च निःसारय दोषिणां त्वं,
निर्दोषमाऽऽत्मानमिमं प्रपश्य ।

त्वं विद्धि सर्वानुपयोगिजीवाँ-
स्त्वं सर्वजीविःसह रागवान्स्याः ॥ ७२४ ॥

पश्याऽऽत्मतुल्यान्सकृद्धान्द् जीवा-
नुपेक्ष्यतां स्वप्रकृतेः स्वभावः ।

गृहाण सर्वस्य शुभाय भागं,
परोपकाराय कुरुष्व दानम् ॥ ७२५ ॥

एकाग्रचित्तेन मयि स्थिरो यः,

प्रकाशते तेषु विरक्तिबोधः ।

धर्मं च विद्यान्मदन्निन्नमेतं,

स शक्तिभिः स्या न्मनुजोऽतिपीनः ॥ ७३१ ॥

विश्वेषु धर्मस्य परं प्रचारं,

कुर्वन्तु जक्ता मनुजाः स्त्रियश्च ।

कुरुष्व देवस्य गुरोश्च मानं,

लीनो मयि स्याः परमप्रवीणः ॥ ७३२ ॥

ये स्त्रीनरा मां न हृदामनन्ति,

तथापि 'रागं कुरु तेष्ववश्यम् ।

आदाय मैत्रीं च कुरूपकारं,

सत्यं भविष्यन्ति हि रागिणस्ते ॥ ७३३ ॥

आजीविकार्थसहायता च,

न्यायस्तथाऽन्येषु च धर्मिषु स्यात् ।

जक्तास्त्ववश्यं मम भाविनस्ते,

तेनाप्नुहि त्वं सदपारधर्मम् ॥ ७३४ ॥

स्यात्कर्मणा वा स्वगुणेन वर्णः,

संशोभते भक्तजनश्च भक्त्या ।

आत्मस्वज्ञावै र्जगतोऽस्त्यभेदो

ज्ञात्वा च सेवस्व सदा ममाज्ञाम् ॥ ७३५ ॥

- मनो न कश्चित्पुनश्चिन्तयति-
 शान्तेति शेषस्य सदा समाश्रय ।
 उत्तकृतिश्च विद्याय दूरे,
 ॥ अज्ञानानामिव पूर्वाग्रहः ॥ ७३६ ॥
 सत्यं प्रमान्यैव समग्रमर्ह-
 शान्ता शुभं कर्म सदा कुरुत ।
 भक्तिं सदाप्रसममद्वैतकथा,
 ॥ युतं कलां सद्गुरुतत्वादिनं शक्तिः ॥ ७३७ ॥
 कलां सदाचर्य गुरुसंन्यासा-
 एवमेव गुरोः शक्तिरहो मदीया ।
 मदी गुरोः स्यादिति गुरुस्यतो ही,
 ॥ तत्संन्यासादयति श्रेयसादिभिः ॥ ७३८ ॥
 शानं तथा शान्तिरुक्तसंन्यासा-
 दीर्घादिकमप्यश्रित्यैकमस्ति यत् ।
 तत्संन्यासादयति श्रेयसादिभिः ॥ ७३९ ॥
 किंचिदप्यमर्शनं सदा गुरुणा-
 साधनमाध्यात्मस्य च निरुद्धतिः स्यात् ।
 कुरुतः सद्गुरुतत्वादिनं शक्तिः ॥ ७४० ॥
 स न कश्चित्पुनश्चिन्तयति-

एकाग्रचित्तेन मयि स्थिरो यः,
 प्रकाशते तेषु विरक्तिबोधः ।
 धर्मं च विद्यान्मदजिज्ञमेतं,
 स शक्तिभिः स्या न्मनुजोऽतिपीनः ॥ ७३१ ॥
 विश्वेषु धर्मस्य परं प्रचारं,
 कुर्वन्तु तक्ता मनुजाः क्षियश्च ।
 कुरुष्व देवस्य गुरोश्च मानं,
 क्षीनो मयि स्याः परमप्रवीणः ॥ ७३२ ॥
 ये स्त्रीनरा मां न हृदामनन्ति,
 तथापि रागं कुरु तेष्ववश्यम् ।
 आदाय मैत्रीं च कुरूपकारं,
 सत्यं भविष्यन्ति हि रागिणस्ते ॥ ७३३ ॥
 आर्त्ताविकापर्यसहायता य,
 न्यायस्तयान्येषु च धर्मिषु स्यात् ।
 तक्तास्त्ववश्यं मम भाविनस्ते,
 तेनाप्नुहि त्वं सदपारधर्मम् ॥ ७३४ ॥
 स्यात्कर्मणा वा नागुणेन वर्णः,
 संशोभने भक्तजनश्च भाष्य ।
 आत्मस्वभावे जग्नोऽस्य भेदो
 ज्ञात्वा च सेवस्व सदा ममाज्ञाम् ॥ ७३५ ॥

मन्त्रं न कश्चित्प्रमत्तमिति-
 दातुं विवक्षितं सदा समन्वितम् ।

उत्तमकृतिश्च विदुषश्च दूरं,
 भवति विदुषोऽपि नृणां पुराणम् ।

॥ ७३६ ॥

मन्त्रं प्रमत्तं नृणां समन्वितम्-
 दातुं विवक्षितं सदा समन्वितम् ।

दातुं विवक्षितं सदा समन्वितम् ।

मन्त्रं सदा प्रमत्तमिति-
 दातुं विवक्षितं सदा समन्वितम् ।

॥ ७३७ ॥

कदा मन्त्रं दत्तं नृणां समन्वितम्-
 दातुं विवक्षितं सदा समन्वितम् ।

दातुं विवक्षितं सदा समन्वितम् ।

मन्त्रं दत्तं नृणां समन्वितम्-
 दातुं विवक्षितं सदा समन्वितम् ।

॥ ७३८ ॥

दातुं विवक्षितं सदा समन्वितम्-
 दातुं विवक्षितं सदा समन्वितम् ।

दातुं विवक्षितं सदा समन्वितम् ।

दातुं विवक्षितं सदा समन्वितम्-
 दातुं विवक्षितं सदा समन्वितम् ।

॥ ७३९ ॥

दातुं विवक्षितं सदा समन्वितम्-
 दातुं विवक्षितं सदा समन्वितम् ।

दातुं विवक्षितं सदा समन्वितम् ।

दातुं विवक्षितं सदा समन्वितम्-
 दातुं विवक्षितं सदा समन्वितम् ।

॥ ७४० ॥

दातुं विवक्षितं सदा समन्वितम्-
 दातुं विवक्षितं सदा समन्वितम् ।

एकामचित्तेन मयि स्थिरो यः,

प्रकाशते तेषु विरक्तिबोधः ।

धर्मं च विद्यान्मदक्षिन्नमेतं,

स शक्तिभिः स्या न्मनुजोऽतिपीनः ॥ ७३१ ॥

विश्वेषु धर्मस्य परं प्रचारं,

कुर्यन्तु तक्ता मनुजाः स्त्रियश्च ।

कुरुष्व देवस्य गुरोश्च मानं,

क्षीनो मयि स्याः परमप्रवीणः ॥ ७३२ ॥

ये ग्रीनरा मां न हृदामनन्ति,

तयापि 'रागं कुरु तेष्ववश्यम् ।

आदाय मेध्नां च कुरूपकारं,

सत्यं भविष्यन्ति हि रागिणस्ते ॥ ७३३ ॥

आजीविकापर्यसहायता च,

न्यायस्तथान्येषु च धर्मिषु स्यात् ।

वृक्षास्त्ववदयं मम भाविनस्ते,

तेनाप्नुहि त्वं सद्वारधर्मम् ॥ ७३४ ॥

स्यान्कर्मणा वा स्वगुणेन वर्णः,

संशोभते भक्तजनस्य भव्या ।

आजस्ववाचि जंगनोऽस्यनेदो

ज्ञाना च सर्वस्व सदा ममाज्ञान ॥ ७३५ ॥

मया न कश्चिदप्यन्यथाऽपि—

ज्ञातव्यं विवस्वतः सदा समाजस्य ।

उत्तरकृत्वि च विद्याय रूरे,

अज्ञानिनामैव पूर्वाण्युः

॥ ७३६ ॥

मायि प्रजात्येव समप्रयसि—

ज्ञाता शून्यं कर्म सदा कुरुते ।

भक्तिं सदापारममसद्व्युत्तरां,

युगे कलौ सद्गुरुर्नास्ति शक्तिः

॥ ७३७ ॥

कलौ सदायां गुरुसंशया स्या—

एवमपि गुरोः शक्तिकहे सदाया ।

सदा गुरो स्यान्निगृहस्थता रूरे,

तत्संवेदनाय स्याति वेदराशिः

॥ ७३८ ॥

ज्ञानं तथा शीघ्रसंवेदना स्या—

ज्ञानविद्वक्कर्मणां लोकात्मनस्य ।

तत्संवेदना स्यादनुभवसंज्ञा स्या—

स्यवाति रूरे च सदाव्युत्तिः

॥ ७३९ ॥

त्रिचाणमज्ञानं सदा गुरुत्वा—

माऽप्येवमाऽवबोधस्य च विस्मयिः स्यात् ।

कुलस्यः सद्गुरुर्नामदाया स्या—

॥ ७४० ॥

गच्छेत्क्षणं नो गुरुमन्तराऽत्र,
 प्रादुर्जवद्भक्तिरपि प्रणश्येत् ।
 पश्यन्ति ये वा गुरुदूषणानि,
 द्रुवन्ति तेऽन्ते प्रसभं रुदन्ति ॥ ७४१ ॥

तस्माद्गुरूणां जय रागयुक्त-
 स्तत्सेवया छिन्धि च कर्मराशिम् ।
 कुर्या गुरूणामुपरि क्रुधं नो,
 दुर्वन्तिके त्वं शृणु सत्यबोधम् ॥ ७४२ ॥

सुधामुपालम्भमवेहि तेषां,
 रमस्व बुद्ध्वा मम जावतस्त्वम् ।
 विश्वासरागौ गुरुषु प्रधाय,
 भवन्तु शूराः क्रमशश्च लोकाः ॥ ७४३ ॥

जक्ता गुरोर्ये च कलौ युगे स्यु-
 र्मत्सेवकास्तान्हृदयेन विद्धि ।
 कल्याणमात्रं गुरुसेवया स्या-
 न्नश्यन्ति सर्वाश्च कुबुद्धयस्ताः ॥ ७४४ ॥

मत्सदृशे विश्वसनं च येषां,
 तेषां च सम्यक्त्वमवश्यमस्ति ।
 काले यतो ये गुरवो जवन्ति,
 कालेऽततो मत्सदृशा विबोधाः ॥ ७४५ ॥

संसर्ग विज्ञानिगुहं च गीहं,

धीरक्ष वीरः प्रमदिव्यसि तम ।

सदऽऽज्ञया क्षान्तिगुणैश्च तं,

स्या बद्धकक्षः गुरुनकिं तम ।

॥ ७४६ ॥

समुद्रिभिर्मण्डप जैनधर्म,

धोऽस्त्वयं मरिचकमकथमः ।

विश्वेय विस्तरायेतुं स्वधर्म,

नराः क्षियः सर्वमपि त्यजन्तु

॥ ७४७ ॥

श्रीजैनधर्मप्रतिपादितो ये,

ते शत्रवः सन्ति समन्तिमानम् ।

धर्मं च बुद्धं विपुलि विधुम्,

धृताः कलास्वर्गविषयः प्रयत्ने

॥ ७४८ ॥

श्रीजैनधर्मः सुखदातिवदाति,

यतः स मिथ्याश्रमवत्करोति ।

जना नरा रक्षत जैनधर्म,

कालाविसारं प्राविष्य कर्म

॥ ७४९ ॥

विराडिभिमृज्यत वा क्षिप्यतः,

श्रीजैनधर्मप्रतिपादनाधुम् ।

सर्वं धनं बुद्धिपूर्वं जमानं,

श्रीजैनधर्मपि विप्रा सर्वम्

॥ ७५० ॥

स्वजीवनं जैनहिताय याया-

त्प्रकाशते तत्र ममोच्चभक्तिः ।

जैनाय सर्वं ददतां जनानां,

पर्वाणि सर्वे दिवसा भवन्ति ।

॥ ७५१ ॥

विधत्त रक्षां शरणागतानां,

नीत्वा मृतौ हर्षमथो कुरुष्वम् ।

न्यायेन लोकेषु विभान्ति भूषा ।

येऽपक्षपातश्च धरन्ति राज्यम्

॥ ७५२ ॥

आज्ञानुसारं मम राज्यकार्य-

प्रचारतः स्यात्सुखराज्यशुद्धिः ।

कुर्यु नृपाश्चेदशुभाभिलापं,

नश्यन्ति पृथ्वीरसशान्तयः सत्ताक्

॥ ७५३ ॥

राजा भवेद्वर्गुणतोऽतिहीनः,

क्षीणाः सुतास्तस्य परम्पराभिः ।

स्वज्ञोगतो राज्यमथो करोति,

ज्ञानं विना स्यात्तमसः समूहः-

॥ ७५४ ॥

प्रजासुखार्थं हि भवन्ति भूषा-

न च प्रजादुःखयुताऽस्तितेषाम् ।

योऽर्नातितो दण्डयाति स्वलोकां-

स्तद्भूपतेर्निश्चित एव पातः

॥ ७५५ ॥

एवं नृपः स्वीकरणीय इष्टो—

यः स्वीयदोषान्स्वगुणैश्च वेत्ति ।

गुणान्विना वंशपरम्पराभि—

र्भूषः प्रजानां बहुदुःखदः स्यात्

॥ ७६१ ॥

देशस्य संघस्य भवेन्निपात—

स्तस्माद्गुणाढ्यो नृपतिर्विधेयः ।

अल्पंतुदोषं च महाप्रलाभं,

यो वेत्ति राजा स गुणैः प्रपूर्णः

॥ ७६२ ॥

राज्यं तु तेषां वलमस्ति येषां,

शक्येव लज्जया पदवी समप्रा ।

पुरस्सरो योऽस्ति च राज्यभूमे—

र्नानागुणाढ्यश्च महान्नवेद्यः

॥ ७६३ ॥

परोपकारेषु रता मनुष्या—

नातिक्रमन्त्येव कदापि नीतिम् ।

सर्वप्रजानां न भवेद्य इष्टो—

नाऽसौ नरो भूपपदे निधेयः

॥ ७६४ ॥

नानागुणाढ्यं च कुरु प्रधानं,

सेनापतिं शक्तिगुणाकरं च ।

भक्ता हि मे सन्ति पुरस्सरास्ते,

सन्त्याकराः शौर्यगुणादिकानाम्

॥ ७६५ ॥

- राजादयो एव भवन्ति चैव,
 कृपा मदीया तु भवेद्वि नम ।
 अधुमसरवं मम सेवकैस्त-
 दाज्यादिकं कर्माणि संविधेयम् ॥ ७६६ ॥
- विश्वेभ्यु सर्वेभ्य हि जैनधर्मे-
 प्रचारणायै सुखदायिनि सेवा ।
 एहस्त्वमका निजजन्मदेष्टुं,
 संग्रहेषु कर्म सदाऽऽचरन्तु ॥ ७६७ ॥
- जन्माऽवनीरक्षणावस्थित धर्मे,
 प्रपात्य त्वं कुरु कर्म योगम् ।
 शौहेस्त्वज्जना निजसर्वदाकी,
 संस्पृष्ट मर्त्तिक मनसाऽऽचरन्तु ॥ ७६८ ॥
- कालाऽजिषारं च भवेद्गृहेत्य-
 जैनप्रजाऽऽचारविचारदीप्तिः ।
 वलादितः श्रेष्ठिचयं जयन्ति,
 स्वर्गा ममः स्वारपरमाऽजुरागिः ॥ ७६९ ॥
- जीवन्त एव जन्मवृत्तेन स्वर्गा-
 ये सन्त्ययकाः सुतरां मृतास्तु ।
 सिद्धेर्दोले तृणजप सर्वदाकी-
 स्त्वं सूक्ष्मस्य पात्राय तद्व्यवहितम् ॥ ७७० ॥

आत्माऽस्त्ययं संन्यमतो हि सिद्ध-

श्चार्हन्पराऽऽत्मा स हि बुद्धदेवः ।

सुदर्शने विद्धि निजावतारं,

सत्संन्यमेराऽऽत्मसुखप्रदं तत्

॥ ७७१ ॥

स्त्रीत्वेन नार्यः सकला विभान्ति,

नराः पुनः सत्पुरुषत्वयोगैः ।

स्त्रीधर्मतः स्त्रीजनसद्गतिः स्या-

त्सम्यग्यतिः संन्यमतो विजाति

॥ ७७२ ॥

ईदृक्प्रबोधाऽऽचरणेन सर्वे,

क्लेशा विनश्यन्ति सुदर्शने हे ।

तं स्वाऽधिकारेण च विद्धि धर्मं,

निजाऽधिकारेण विधिं विधातुम्

॥ ७७३ ॥

निजाधिकारैः समुदेति शक्ति-

र्व्याक्तिं तथा विद्धि निजाऽधिकारैः ।

निजाऽधिकारेण विना गतिर्नो,

निजाऽधिकारेण विना न बुद्धिः

॥ ७७४ ॥

निजाधिकारैरतिजिह्वाजिह्वा-

ज्जानीह्यसंख्यान्निह धर्मज्जेदान् ।

सर्वे सदाचारविचारधर्मा-

गुणक्रिये चाऽप्यधिकारियोगैः

॥ ७७५ ॥

यौ द्विष्टौ समवृत्तिविरक्तः स्या-

वन्नयमप्यवगाह्यवृत्तिः स्यात् ।

आत्मार्थकीर्तित्वे प्रवृत्तयस्या-

॥ ७७६ ॥ कर्मः स एक इदं तात्पर्यमर्थः

इदमेव संप्रत्यक्षः स्या-

वत्तमं यमोक्तिरुच्यते च ।

स्यादेवार्थात्प्रवृत्तयौ नीति-

॥ ७७७ ॥ सत्यं ईश्वर्योक्तिर्यस्य नीतिः

कृतीतिवृत्तिविरागवत्तम,

यमस्य नीतिः यमवत्तमवत्तम ।

नियतिरुक्तमर्थं च निर्णयः स-

॥ ७७८ ॥ निवर्तनाऽयमर्थो नीतिरुच्यते वृत्तं वृत्तं

श्रुत्याऽश्रुतां वृत्तिवृत्तं कृत्वा

सत्यं श्रुता मुक्तद्वयवृत्तिवत्तम ।

वृत्तस्य सत्यं वृत्त-यस्या,

॥ ७७९ ॥ कृत्वाकारं श्रुतकर्मवृत्तिसमम्

इदं यस्याऽऽवृत्तवृत्तं यद्येव,

इदं सार्वत्रिकं कर्मणि वृत्तिरुच्यते ।

अथ जनार्दन सहस्रकारवत्तम

॥ ७८० ॥ वद्यादि नो वृत्तिरुच्यते मनःकथयाम

आत्माऽस्त्ययं सँय्यमतो हि सिद्ध-

श्चार्हन्पराऽऽत्मा स हि बुद्धदेवः ।

सुदर्शने विद्धि निजावतारं,

सत्संय्यमैराऽऽत्ममुखप्रदं तत्

॥ ७७१ ॥

स्त्रीत्वेन नार्यः सकला विभान्ति,

नराः पुनः सत्पुरुषत्वयोगैः ।

स्त्रीधर्मतः स्त्रीजनसद्गतिः स्या-

त्सम्यग्यतिः सँय्यमतो विजाति

॥ ७७२ ॥

ईदृक्प्रबोधाऽऽचरणेन सर्वे,

क्लेशा विनश्यन्ति सुदर्शने हे ।

त्वं स्वाऽधिकारेण च विद्धि धर्मं,

निजाऽधिकारेण विधिं विधातुम्

॥ ७७३ ॥

निजाधिकारैः समुदेति शक्ति-

र्व्याक्तिं तथा विद्धि निजाऽधिकारैः ।

निजाऽधिकारेण विना गतिर्नो,

निजाऽधिकारेण विना न बुद्धिः

॥ ७७४ ॥

निजाधिकारैरतिजिज्ञाजिज्ञा-

आनीह्यसंख्यान्निह धर्मजेदान् ।

सर्वे सदाचारविचारधर्मा-

गुणक्रिये चाऽप्यधिकारियोगैः

॥ ७७५ ॥

विचं च रक्षामि देशतस्तु,
 वाप्या च सत्यं वदं भूमिभ्यो ।
 तज्जं च रक्षामि देशतस्तु,
 वात्सादयामिभ्यं रसं रक्षामि

शुक्राऽऽत्मकीभ्यः कुरुपकम्,
 सुदक्षो न सत्यसुखं लभते ।
 सुदक्षो ना च भगिनी मदीया,
 तस्माद्विद्वान्दमवाप्नुहि रक्षामि

तवाभ्युदहं निजसंवकानां,
 विद्यां प्रदत्ता च महाहृदीना ।
 देवादिदेवेषु मदा जयं च,
 सुप्रसिद्धादिप्रतिपत्तिवस्तवम्

यस्यो महाधिर मदा जयं च,
 गुणाकर्तुं च कृतज्ञाऽप्रवाधम् ।
 साहस्यं मया भक्तजनैश्च साहस्यं,
 अदा हि देव प्रतिपद्य मेवम्

अदा अपि त्वां प्रणमन्ति मया,
 हेतुश्चाविश्राम मदा जयं रक्षामि ।
 मुक्तिस्तु गानेन भवद्विजानां,
 तवापि प्रतिपद्य हि भक्तिः

॥ ७९० ॥

॥ ७८९ ॥

॥ ७८८ ॥

॥ ७८७ ॥

॥ ७८६ ॥

त्वं स्वाश्रयीभूय जगत्सु गच्छ,
त्वमाऽऽत्मनि स्वान्तमहो निधेहि ।

जातिः प्रमाणं तु गुणक्रियाभ्यां,
। न जन्मना जातिरहो प्रमाणम् ॥ ७८१ ॥

जातिर्जवत्येव गुणक्रियाभ्या-
मीदृग्विधैवाऽस्ति सदा ममाज्ञा ।

नचाऽऽत्मनो जातिरथ स्वजाति-
। गुणस्य संस्कारतएव विद्धि ॥ ७८२ ॥

श्रेष्ठः शुभे यद्रुणकर्मणी स्त-
श्चान्योऽस्त्यधस्ताद्धि सतांगुणानाम् ।

विद्वयुत्तमं सद्गुणिनं मनुष्यं,
नीचं तथा दुर्गुणिनं मनुष्यम् ॥ ७८३ ॥

कुर्याच्छुभाचारविचारतो य
स्तामुच्चजातिं खलु निश्चिनु त्वम् ।

ज्ञानादितः सन्ति हि जातयस्ता,
स्तस्माच्चताः स्वोत्तमतां लभन्ते ॥ ७८४ ॥

इदं तु मच्छासनमस्ति सत्यं,
जानन्ति तेषां सफलं हि कृत्यम् ।

संक्षेपतोऽयं कृतयान्प्रबोधं,
दृष्टादिचारात्कुरु नित्यरोषम् ॥ ७८५ ॥

वैराग्यसिद्धिस्तव शुद्धरागा-

त्यागोऽपि शुद्धस्त्वयि भक्तिः स्यात् ।

सदा जवेत्त्वच्चरणं ममापि,

त्वदर्शनाच्छान्तिरथो सुखं स्यात् ॥ ७९१ ॥

साकार ईशोऽसि शरीरयोगै-

र्नरान्ध्रियस्तारयसे च तेन ।

देहं विना स्यान्न परोपकारः,

स्याज्जिह्वया देव शुभोपदेशः ॥ ७९२ ॥

तस्माच्च साकार उपग्रही स्या-

द्वीरप्रज्ञो देव जगच्छरण्य ।

जिह्वात आविर्नवति प्रबोध-

स्तस्माद्धि बह्वे रूपमाऽस्ति तस्याः ॥ ७९३ ॥

द्रव्यश्रुतीनामसि देव कर्ता,

ज्ञावश्रुतीनामपि कारकोऽसि ।

नयैरनेकैश्च गभीरबोधं,

ददौ भवान्हेजगवन् कृपालो ॥ ७९४ ॥

पानेन सौख्यं तव वाक्सुधाना-

मनन्तकालीनमपैति दुःखम् ।

प्रादुर्बभूव प्रभुधीरदेवः,

सेवा तवाज्ञासु हि देवदेव ॥ ७९५ ॥

व्रतोरसवादौ विहिते च भावे;
 प्रवर्द्धमाने भविताऽति हर्षः ।
 कल्याणदीक्षोत्सवपर्वणां ते;
 न विष्यति क्षेममथो विधानात् ॥ ८२१ ॥
 दीक्षादिनत्यागिकसंस्मृतौ ते,
 जना भविष्यन्ति च वीतरागाः ।
 यात्रा च ते कार्तिकपूर्णिमायां,
 भक्तैः कृता तेन हि पर्व जातम् ॥ ८२२ ॥
 तस्मादिनायात्रिकपर्व जातं,
 तस्मिन्कृतेऽनन्तसुखप्रदं तत् ।
 दिश्युत्तरस्यां मनुजास्त्रियश्च,
 महाप्रभुं त्वां सममानयन्त ॥ ८२३ ॥
 सुखप्रदं फाल्गुनपूर्णिमायां,
 पर्वाऽभवत्तेन गुणाकरस्तत् ।
 जज्वाल वह्निः प्रसन्नं प्रसन्नो—
 विभो जगच्छीतनिवारणार्थम् ॥ ८२४ ॥
 गास्यन्ति गानं तत एव लोका—
 स्वधन्मक्तिजिश्चेकंसया विभूय ।
 देवा महावीरसुनाम चक्रुः,
 श्रीमार्गशीर्षस्य च पूर्णिमायाम् ॥ ८२५ ॥

कृष्णायाम्नी यादित् व चैवमासि,

सा चङ्कमागामिष्यत्तपक्व ।

सापत्य कृष्णैरपरवमी या,

पर्वति यस्या गतगर्व इन्द्रः

॥ ८२३ ॥

साता निज दौहदमायु जित्ये,

तस्माच्च पर्वति त पं पवित्रम् ।

तप्त्य वारीयि महर्षिपुत्रे,

वद्या वरस्यायि सुखाय याम

॥ ८२४ ॥

ऋतैर्वसन्त्य च पंचमी या,

सर्वत्र विश्वे सुखयदा सा ।

शुक्लाश्वे श्रीदशमी जित्ये या,

पूजा महर्षे तत्रात्रासिद

॥ ८२५ ॥

तत्रामनी भावजयसिवायि,

तत्रापनी नश्यति पातकैः ।

शुक्लाश्वनस्यास्ति युवायमी या,

तस्या च देवी त्रिशला वयैव

॥ ८२६ ॥

पूजा भवित्यन्ति जगत्सु देव्याः,

पूज्या भवित्यन्ति जगत्सु सत्यः ।

वावति भवति च पृथ्वति,

श्रीमद्विभवाति च तानि सति ॥ ८२७ ॥

- सुखं कृते पर्वमहोत्सवे च,
 श्रीजक्तदुःखानि विनाशयेत्सः ।
 एकाम्रबुद्ध्या तपसा व्रतेन,
 ध्यानं तवाकारि यशोदयाऽपि ॥ ८३१ ॥
- आपाढमासस्य वरव्रतानि,
 बाला विधास्यन्ति विनोदयुक्ताः ।
 प्रभो महावीर विभो दयालो,
 पदे पदे मंगलमातनोतु ॥ ८३२ ॥
- ऋद्धिं च सिद्धिं च सुखं करोतु,
 त्वन्नामतः सिद्धिरहो नितान्तम् ।
 त्वन्नामतो भूमितले मनुष्याः
 शान्तिं च पुष्टिं च सदा लभन्ते ॥ ८३३ ॥
- लक्ष्मीं लभन्ते ध्रुवमग्नये स्वां,
 गायन्ति शृण्वन्ति तथा पठन्ति ।
 शान्तिर्नवेनुष्टिरयापि पुष्टि-
 जंगम्सु जैनाः सुखिनो भवन्तु ॥ ८३४ ॥

शनिश्री सुदर्शनायुवांधः समाप्तः

